

जलपिषलीदेनाम

मयूरशिखा

अलंकारेयवानांचदीपको

दीपकेपि लोचमस्तकेइतिरभसः ॥ बालिजिवायएदेनाम

शारदीतोयपिषलीशकुलादिनी खराष्वाकारवीदीप्योमयूरौलोचमस्तकैः गोपी
 वानहृदिवातापाः अनंतोत्तल चैतारिअज्ञाव्योषथेः इमेउक्ताश्चत्वारोवद्वारेवोषथे
 किरिलीन्याधिभेदः श्यामासारिवास्पाचंदनोत्पलसारिवा येषपमृद्धिः मिहूलुत्तमोवद्वैरप्यहृयाइमे कदली कदलीवहा
 केलेदेनाम वारुणवुसारंभामोचंश्रुमत्फला काष्टीलासुहृपणीतुकाकसहसहर्षावै वैडणवह
 बाह्यवुसारंभामोचंश्रुमत्फला काष्टीलासुहृपणीतुकाकसहसहर्षावै वार्तीकी

हिमालीसिंहोभंडाकीडप्यथर्षणी नाकुलीसरसागात्रासुगंधनाकुली नाकुलेषा
 नागहननरासनइतिख्यातायाः मनापी विदारिगंधांश्रुमतीसालपणीस्मिराध्रुवा तंडिकेरीस
 भुजंगादीकुत्राकीसुवहाचसी कपासइतिख्यातायाः

प्रबोदरादिरितिसकटीकस्तुचिंताकर्षासोशद्रुस वनकर्षासाः ककडसिंडीवटीदेनाम गंगेसुवा
 मुद्रांतकयीसीविदरीतिच भारद्वाजीतुसावन्यांश्रुगीनुवषमोववैः गंगेसुवा
 कुत्वात

वनशैलपकेचित्तमहलेडी

पोहरदेनाम

राः शालेयः स्याच्छीतशिवः कुत्रामधरकांसिभिः मिश्रैर्यैर्ययसोहंडोवजः सुंक्खी

वायविडिंगदेनाम

वज्रदंशस्तुहोपुडा समंतडाधैयोवेल्लसमोद्याचित्रतंडुला तंडुलश्चक्रमिष्टुश्चविडंगः पुत्रपुं

सर्वः वलावाद्यालकाचंदारवातुशायुषिको महीकागोस्तनीद्राहास्वाहीमधरसेतिच

निशोत सर्वानुभूतिः सरत्नात्रिपुटात्रिवक्तात्रिवत् त्रिभंडीदेचनीप्रयामापालिंदौतुसुषेणिका

कालामसूरविदलांजुचेद्राकालमेधिकौ मयकंज्ञातकंयष्टोमककोमकपट्टिकौ विदा

रीहोपशुक्लेहंगाथाक्रोष्टीचर्पासिता अन्यादीरविहारस्फान्महाश्वेतः क्षीगंधिकौ लांगली

मुकुटस्तशुक्लमेताह तत्र कृष्णविदारोतिमेदिनीविरोधात् एतेनयास्तितशुक्लतपालं यात्रासतेतिष्ठेत्तुमुचितत्वात्
समीतविदार्यादित्रयंपठित्वाकृष्णमृकृष्णोडोपेष्टाहदेशेयुक्त्याक्रोष्टेतुयासितेतिष्ठित्वाशुक्लेमृकृष्णोडोइत्युक्ता
अन्यादीरविहारोतित्रयपुष्पकपण्डितत्रभात्रयमनुचितं उक्तमेदिनीविरोधात् ?

मुरहीतिखातयाः

सप्तइतिखातयाः

३८

पणितुदेत्यागंधकुटीमुरी गंधिनीगजमरुपातुसबहासुरभीरसा महेरणाकुंडरकीसिलकी

धवेतिखातस

धावेवहदेनामुर

वडीइलाइची

हादिनीतिच अगिज्वालासमिदेतुधातुकीधातुपुष्पिका पष्पीकाचंद्रवालैनीनियुक्तिव

वोटीइलाइची

कुठेतिखातस

हलायसा मसूमैपुंकिचातुच्छाकोरंगीत्रिपदात्रुतिः बाधिः कुयंपारिभाय्यंवाप्यंपाक

शंवाहुलीतिखातस

दहिणमलकी

भूमामलकानाम

समुत्पलं शंखिनीचोरपुष्पीस्यात्केशिन्ययविलम्बका ऊर्ध्वमर्लीऊर्ध्वतालीशिवातमलकी

मलजमपनाम

हणनाम

चुरमिसिसिगोधद्रवस

तिच प्रपौंडरीकैपौड्यैमैयतुन्नः कुवेरैकः तुणाः कष्टः कांतलकोनेदिव चौथरा दसी

गंधद्रवीशेषस

नरयाखगंधद्रवस

चंडाधानहरीक्षेमदुष्यत्राणाहमकाः याडापुथंयाब्रनखंकरजंचक्रकारकं शुधिराविदु

३९

कंगहीतिर्यातस्य

धमासेतिर्यातस्य

धामार्गवजोषधिविशेषस्य

तस्यैवपीतपुष्पस्य

चिचंडाइतिर्यात
स्यपलवले

उषास्वगवेकका
वनतोरी

धामार्गवोद्योषकः स्यान्म
त्रकचहापी

हार्जालीसपीतर्कः
श्रुगिषा

ज्योत्स्नीपटोलका
कौवादीदीतिर्यातायाः

जालीनादेपोभूमिजंबुका

स्यालंगालक्यगिरिशिखोकाकांगीकाकनासिकी

काकजघादेनाम

गोधा

हंसपद्याः

मृसलीनाम

श्रुगितिख्यातायाः
मेढासिमीदेनाम

गोभ्रीतिख्यातायाः हंद

पदीतसवहोमृसलीतालमूलिको

अजश्रुगीचिषाणीस्योद्गोजिह्वादाविकसमे तां

नागरवलि

वलवलीतावल्लोनागवल्लिप्यथद्विजहरोणरेणकाकोतीकपिलाभस्मांविनी

एलुवा नेत्रमाला

पालक्येतिस्वामी चिवासिपल
केदतिर्यातप्राकस्ये

एलवालुकमैलेयंस्मांथहरिवालुकं वालुकं चैथणालक्यामुकुदः कुंडकुडई बालं

हीवेरवाहिष्टीदोव्यं केशंबुनामचै कालानुसार्यवज्जामपुष्पशीतशिवानितुशैलेयैताल

वालानाम

शैलेयस्य

बटफुटकाप्रमीरभाषया

इयमात्रविवक्षायेतजोषधप्रयोगः
 सर्वमित्यनेनचनतेलाहिकमयोषध
 शब्दवाच्यमित्यनेन३
 ४ जातिमात्रस्य जातिमात्रविवक्षाया
 ५ मायप्रशङ्के प्रयोगः॥

इयमाव्यक्तिमा
 त्रस्यत्रस्य ओ

कचरनाम

३२

ल्यकोवेधमुखकः ^{उ चवराइतिस्थातस्य जुलैरी} अथथा जातिमात्रेसुंज्ञातौसर्वमोषधं शाकभवंपत्र

पुष्पादितंडुलीयो^{ह इन्द्रपुष्पो} ल्यमारिषः विशर्ल्यगिरि^{व्या} शिखीनंतार्कलिनीशकपुष्पेपि स्याद
^{ह्रहृत्तानाम}

३ जगंधाकुलानां^{म ५५} प्राविगीवद्धदरकः जुगोवासीतुमत्प्राहीवयःस्थासोमवल
^{चत्वारिंशत्कैः ६ चोकेदेनाम ज्वेतवंचानाम}

१ पटुपर्णीहेमवतीस्वणीतीरौहिमावती^{नाम} हयपुष्टीतुकांबोजीमसपर्णीम
^{केंदुरीनाम पंचवर्षीशाकस्य॥ लिरहरीतिख्यातस्य वनतुलसी}

हमसहो^५ तंडिकेरीरक्तफलाविंविकणिलुपर्णीपि^{केंदुरे} ववराकवरीतुंगीखरपुष्पा
^{लोणीयाइतिख्यातस्य}

जगंधिका^{रात्रायाः} एलापर्णीतुसुवहारास्त्रापुत्तरसाचमौ चंगरीचुक्रिकादंतश ३२

विदुमलतायाः

नलोतिस्त्रुगंध
द्रव्यस्य

मैहरीदेनाम

मलता कपोतां हुर्नदीनलीं धमन्यं जनकेशी च हनुर्हृदयितामिनीं शुक्तिः

हृदयेतनवस्य

तुवरीतिव्यातस्य

देनपुं

फटकडी

शंखः खुरः कोलदलं ^{4 5 53} नखं मयां हकीं कांतीं मत्स्यं तुवरिकां मत्तालकं सुराष्ट्रं

तस्य

कुंभवहा इति ख्यं

मोथेतिव्यातस्य

मुयरादेनाम

जैकुं कुटनदं दाशपुरं वानेयं पविपेलवं

सुवर्गोपरोनदं कैवर्तीं मस्तकानिचं

वर्हिपत्रं प्रशस्तमस्य इतिः पुष्पतिव्यविकसने मुचवर्हिपुष्पमित्येकनामैत्येकं पु६
वहपुष्पमित्येकनामैत्येकं पु६
यात्रामेति काश्चतः

अस्परक इति व्यातस्य

विंउरकशाकस्य

मोथिपणीं शुक्लं वहं पुष्पं स्योणोयं कुक्षरं

मरुन्मालां तुषि शुनास्य क्वादेवीलता

जटा मंथीति व्यातायाः

कुडदेनाम

लघुः समुद्रांतावधः कोटिवर्षा लंकोपिकैर्त्यर्णिं तपस्विनीं जटामांसीं जटिलां लो

तज्ज इति व्यातस्य

मशां मिसीं त्वक्यत्रं मुत्कटं मंगं त्वचंचोचं वरंगकं कर्चरकोटुविडकः का

४०

कंबीला

पवाडनाम

शंभुदेवराजगोरिचनीत्यपि ^३प्रपुत्राडसैडगजोदडुबुश्रक्रमर्दकः प ^५म्रादअणव

प्राज्ञनाम

हरितवर्णपलांडुः

चोमनाम

अपलांडुसुसुकेदकः लतार्कडुडुमौतत्रहरितैथमहौषधं लम्बुनंगंजनीरियुम

लम्बुननाम

गदहर्णइतिख्यातस्य इदोहदेनाम

विषखुपरियानाम विषविपरी

पटसन्नितिप्रसिद्धः

हाकेदरसनकः पुनर्नवातुशेष ब्रूवितुनंसुनिषसकं म्पांदातकः शीतलो

शाणपत्यपि

विः पंचमालकंनानीतिख्यातायाः

त्रायमाणनाम

पराजिताश्रनपण्यपि पमावताहिः कटभीपण्यज्योतिषतैलतौ वार्षिकेत्रा

वाराहीकंदेतिख्यातायाः गधिप्रितियाठांतरं

भंगारा

यमाणास्यात्रायंतौवल्लभद्विकं विषुकेनीम्रणचूषिर्वाराहीवदरेत्यपि मार्कवे

काकमाचीतिख्यातायाः

शौफनाम

भंगाराजः स्यात्काकमाचीतवायसौ रातपुण्यासितकुत्रांतिकुत्रामकरामिभिः अवावु

४०

लगाकशाक

इनंतः

असुवेदसनाम

इनंतः

हायाजोडीनाम

हं^५वर्षा^५मिले^५एकौ^५ सहस्रवेधौ^५चुको^५मवेतसाशतवेधौ^५पि^५ ममस्कारीगंडकाली^५
^{गुलखेर} ^{गुजरेशोडीतिरया} ^{रक्तजोत} ^{मधुसुवेत्येक} ^{पंचअष्टवर्गीतगीतजीवकस्याजेवधिविप्रो}
समंगा^५खदिरै^५त्यौ^५ जावेंती^५जीवनी^५जीवा^५जीवनी^५याम^५धः^५स्त्रवा^५ रुच^५शीर्षो^५मधुः^५
^{नाम} ^{चिरायतानाम} ^{पंचसीड्डमेहस्याचमिवासस्येत्य}
रकः^५अगह्रस्वांगजीवकाः^५ किराततिक्तो^५भनिर्बो^५नार्यतिक्तो^५यमपला^५ विमलासा
^{अरुहर} ^{काकोली} ^{वज्रदंती}
तला^५भरिफेनाचर्मकयै^५त्यौ^५ वायसो^५लीसा^५दुरसा^५वयस्या^५यमकलकः^५ निकुंभो^५
^{अजवापन}
दंतिका^५प्रत्यक^५कुण्ड^५वरप^५एणी^५ अजाम^५दात^५रंग^५याव^५स्य^५दभी^५यवानिका^५ म
^{पुष्करमल} ^{खदसुब्रह्मचार} ^{कगरीयानाम}
लेपु^५करका^५प्रमीरपयप^५त्राणि^५पो^५करै^५ अव्यं^५तिचरा^५पया^५चारिणी^५ कां^५पि^५त्यः^५कके^५
^{रही}

ज्जेतद्वीयाः

मोथानाम

भार्गवौरुहानंतायसासिता गोलेमौशतवीर्याचंगंडालीचक्रकुलाहकः कुसविंदोमेघ

नागरमोथानाम

वज्रमुस्ताविशेषः

नामामुस्तामुस्तकर्मप्रतिष्ठां सांद्रमुस्तकोगुंद्रौचडालाचक्रमौचुटौ वंशेखकप्रपक

येवेणवोअनिलोद्रातप्ताडिताअसितावाशदो

वांसनाम

जातः

मीरत्वचिसारतणध्वजाः शतपर्वीयवफलोवेणप्रसरतेजनाः कीचकावेणवस्ते

गंडहेनाम

कानेहेनाम

सरकंडाडितिव्यातस

नलनाम

सुर्यसनंत्यनिलोदुताः गंधित्रीपर्वपरुषौगुंद्रसेजनकः शरः नडसुधमनःपोठ

काहीदेनाम

एकोवल्लडडतिभाष्यकारवचनहे गनानाम
केलेपिपेकेवागडितिव्यातस
गोडरजडनाम

गलोयकाशमस्त्रिणं इहगंधापोटालैःपुमप्रनितुवत्वजाः रसालइहोसदेहाःपुंड्र

नाम

सपेहगना

गोडरमेहै

गोडरजडनाम

कांतारकाहवैः साहीरागंवीतरंमलैवोशोमस्त्रिणं अभयंनलदैसेवामेमणालं

सामान्यतया

कृतेतिप्रसिद्धः

चाकचतइतिव्या

पीकारवीचसरणातुप्रसारिणी तस्यांकटेभराजबलाभइवलेतिचै जनीजतका

रजनीत्यपि

लगावमहरिति

श्राटीतिप्रसिद्धः

नरकचरनाम

कथुरेतिपाठः

जननीजतकचक्रवर्तिनी संसर्गयशयोगंधमलीषड्वयिकेत्यपि कचरोपिपला

करेलानाम

नाम

परावाइतिव्यातस्य

चठेदेनाम

श्रीपिंकारवेलः कठिलकः सप्तवीचयकुलकंपटोलस्तक्तकोपटः कृष्णोडकस्तक

दीर्घादिरपि
एकादशदिरपि

ककडीदेनाम
खरबुदेनाम

कडतुंबीनाम

तंबीनाम

ककडीविशेषः
फुट

कीरैरिवीरः कर्कटैस्त्रियो इत्थाकः कडतुंबीस्योतुंयलावरुंभैसमै चित्रागवाही

इंद्रायणनाम

जितिकंद

नाम

गाडरद्वीतिव्यातस्य

वांउ? फुटना

गोडुंबीविशालात्विंदुवाप्रणी श्रेणीचुः श्रेणीः कंदोगुहीरसुमाधिलो कलंगुणेदिका

कलंगुणेदिकात्कंताः
श्राकभेदाः सूरितिसंबंधः

मलेतिव्या हिलायाइतिव्या

हस्तप्रयोगि

द्वीनाम

खीतप्रलकंहिलमोचिका वास्तुकंश्राकभेदाः सुद्वीसशतपर्विका सहस्रवीथी

रत्नसुभादनः वराहः शक्रो वृषिः कोलः पौत्रो किरीः किटिः दंष्ट्री घोणीस्तथरेमा

क्रोडोमहार इत्यपि^{२२} कपिलवंशप्रवर्गशाखाप्रवलीप्रखाः मर्कटो^{नाम}वानरः कीशो^{मैंस}वनो

प्राङ्महद्वयत्वाय कायलवगलियगद्वयत्वाय
 मातकेभा गोंडानाम संधानाम भैर
 संतः? कात्रयमलके यत्तौष्ठमलमलकांगडकेखड्गखड्गनौलुनायोमहिषोवाहद्विष

त्कासरसैरिभाः स्त्रियां शिवाभिरिमायोगामायप्रगधर्तकाः ॐ गालवंचककोषपेक्षे
 रवजंबुकाः १० विलासनाम ॐ तुविडालोमाजिरोवयदंशकआखुभुक् त्रयोगोवैरगोधारगोधेयागो

अधिकतमजं^४ ज्वाविन्दशाल्यस्तैर्लोमिप्रशालनीशाललंशालं^५ वातप्रमीर्वातमृगैःकोक^६
 मेहीतिग्यातस्य वायोःसन्मुखधावतियःतस्यवात
 मृगस्य

श्रीगणेशाय नमः

तृणजातीयाः
नलोदयस्तुभवेति

गर्मतृणामाकप्रसवाः तृणजलः
प्रसुरवशाद्वाजीवराद्याः

दशवीराणामस्तस्य

जलाशयं ताम्रजकं लघुलपमं चारुहर्षकापथं

नलादयस्तृणगर्मितृणामाकप्रसवाः अपि

दर्शनम्

गंधिलवासेति प्रसिद्धः

रोहिणेति रवातस्य

जलजलविशेषस्य

अस्त्रीकुशंकुयोर्धर्मपवित्रमर्थकत्वं

पौरसौगंधिकंध्यामदेवजम्बकरोहिषं

छत्रातिछत्रपाल

तृणविशेषस्य

बालतृणस्य

वासनाम

तृणमात्रस्य

ब्रौमालातृणकभस्मणो

शय्यं बालतृणं द्वासेपवसैतत्तृणमर्जुनं

तृणान्यसंहतिस्तृणान्नजातं

नडसप्तहस्य

नालचतुर्नाम

नालेरनाम

सुसुषारीनाम

नडसंहतिः

तृणराजहृषस्तालोनालिकेलस्तृणगली

घोंटातृप्ताः क्रमकोष्ठाकोखपुरो

यत्

सप्त फलमुद्गं मते च हिंतालमहितास्त्रपः

यत्ने जलजं नारिकेलं तृणं हिंतालमत्र तृणं
खर्जूरं च दद्यात् तृणं तृणं तृणं तृणं तृणं

जातीयादुष्मादित्यर्थः

वर्तुः केतकीतासेपवर्जरी च तृणदुमाः

कंठीरवो मयि पुष्पगृह्णितामनः लेपकोपं

वाचनाम

इति वनौषधवर्गः

सिंहो मृगोदः पंचासो हयहस्तः केसरी हरिः

शार्दूल द्वीपिनौ व्याघ्रौ

एकंकाचवर्णमहिकायाः

मधमहिकानाम

मधमहिकविशेषस्य

तैलपायिकौ ^{४३}वर्वा^{४३}महिकानीला^{४३}सरवा^{४३}मधमहिकौ पतंगिकापुत्रिकाप्यौदंशसु

वनमहिकौ ^{वनमहिकौ}दंशीतज्वातिर^{अल्पायास्तज्वातेः}न्यास्य^{तंभूडीनाम}हंधोलीवरटादयोः मं^{की}गारी^{की}चाहकाचारीउ

लिकाचंडमेसमाः ^{विंडादेनाम}समौपतग^{नाम}शलमौ^{टिडेतिनाम}वद्योतो^{दनाणेदेनाम}जो^{नाम}ज्योतिरिगिणः मधव्रतो

मधकरोमधलिडमधर्षालिनः ^{ममरदेनाम}द्विरकपुष्पलिङ्ग^{ममरदेनाम}गवडपदम^{ममरदेनाम}प्रालयः मस

लश्चरीकप्ररोलवैदिहिरोसमौ ^{१४}मय^{ममरदेनाम}वहिणो^{वन्तः}वही^{वन्तः}नीलकंठोभुजमक शि गर

खावलःशिखीकेकीमिघनाहानुलाप्यैपि ^{इन्तः}केकावाणिमयस्यसमौचंद्रकमे ^{चंद्रक}

विष्णुचंद्राकृतेः१

४४

कोकिलादेनाम

काकनाम

परमतः कोकिलः पिक इत्यर्थं काकेलुकरद्वारिधवल्लिपुष्टसकत्प्रजाध्वानामध्वो

जातः

सर्वाङ्गकल्पस्य

अेतकाकस्य

कालेवयो कालेकडे
प्रदोमेतिकालेकडेकः

वपरभद्वलिभावायसा अर्थं द्रुणाकाकस्तुकाकोलोहात्पहः कालेकडेकः आता

इलहेनाम

गीध

तोतेहेनाम

कुंजहेनाम

वालेलेहेनाम केकेः

नाम

कुरंडपंतीहेनाम

पिचलौहात्ताप्यगधौकीरजुकोसमौ कुडुकोचौधवकः कोहः पुकरहस्तसारसः

मच्छीमारणेवालेहेनाम

वसरस्य

कोकज्रकज्रकवाकोरधंगगाह्यनामकः कादेवः कलहंसः स्योदुत्कोशकोरौसमौ

नाम

चकेवीचकेवेहेनाम

लेतकेहेनाम

उय लोहताः

हंसोस्तुअेतगरतज्रकंगामामसोकसः राजहंसोस्तुतेचंचुचरणैर्लोहितैः सितैः

ह हंसहेनाम

मुनीहेनाम

विद्यः आर्जः

वालीयाहेनाम

वकाभेहेनाम

मलिनैर्मलिकावाप्तेर्धर्माष्टाः सिततरैः शरारिशतिराटि अवलाकाविस

लहाणा

चामचिडीहेनाम

कंठिकीहंसस्योषि च द्वरद्वारसारसस्यतुलनाणा जलकाजिनपत्रास्यात्यरोष्मी

मा श्रुडानाम

प्रतिवाक्य

कोशोद्धिहीनो^१ डं^२ कलायोनी^३ उर्मसि^४ यौ पोतः^५ याको^६ भकः^७ डिंबः^८ पथुकः^९ शावकः^{१०}

मुकुटतुहं हस्या नमो नयित्वमेव स्त्रीयुगस्य
स्त्रीकुर्वन्नुक्तमेदिनीविरोधादुचितः नाम

शि^{११} श्रु स्त्रीयं^{१२} सोमि^{१३} थुनं^{१४} हं^{१५} हं^{१६} युगं^{१७} तु^{१८} युगलं^{१९} युगं^{२०} सप्त^{२१} हैनि^{२२} वह^{२३} ह^{२४} संहो^{२५} ह^{२६} विसा^{२७} व्रजाः^{२८}

संवातः

सोमो^{२९} बनि^{३०} कर^{३१} वात^{३२} वार^{३३} सच^{३४} याः सप्त^{३५} दायः^{३६} सप्त^{३७} दयः^{३८} सप्त^{३९} वाय^{४०} श्रयो^{४१} गाणः^{४२} स्त्रियो^{४३} त

लेपकोये

संहति^{४४} र्वे^{४५} दनि^{४६} कु^{४७} रं^{४८} वं^{४९} क^{५०} दं^{५१} वं^{५२} क^{५३} यो^{५४} विताना^{५५} प्रकरो^{५६} मंड^{५७} लं^{५८} चक्र^{५९} चालकं^{६०} वट^{६१} मेहाः^{६२}

समैकसज्जिते
सप्तहस्य

जलमिरूपलितसप्तहस्य

काकादीनां

समै^{६३} र्वगं^{६४} संच^{६५} साथै^{६६} तु^{६७} जं^{६८} तुमिः^{६९} सजा^{७०} तीयेः^{७१} कुलं^{७२} यथै^{७३} तिर^{७४} श्रां^{७५} पुं^{७६} न^{७७} पुं^{७८} स^{७९} कं^{८०} प^{८१} र्शु^{८२} नां^{८३} सप्त^{८४}

धान्यादिउद्धितवदस्य

हेयु

जौ^{८५} न्ये^{८६} यो^{८७} सप्त^{८८} जौ^{८९} य^{९०} सधर्मि^{९१} णां^{९२} सान्नि^{९३} कायः^{९४} पुं^{९५} ज^{९६} राशी^{९७} तं^{९८} करः^{९९} कूट^{१००} मस्त्रि^{१०१} यौ^{१०२} कपो

मधुरशिखायाः

सप्तमपिच्छस्य

विहंग

रुको शिखाचडौ शिखंडस्तपिच्छवर्हेन पुंसकै स्वगविहंगविहंगमविहायसः

शकुन

शकुंतिपक्षिशकुंतिशकुंतीद्वजः पतत्रिपत्रिपतापतत्यत्रायां डजाः नगोकोवा

इतः

तेषां पक्षिणां भेदविशेषा इत्यन्यः

जिविकरविविधिरपतत्रयः नौडोड्वागारुन्मंतः पित्संतो नमसंगमौः तेषां विशेषा

पक्षिविशेषाणां
मेकैकं

नाम
अदंतोपि

पुष्पलकाश्वी
रभाष्या

हारीतोमद्गुः कारडवः प्लवः तित्तिरिः कुकुभौलावोजीवश्चकोरकः कोयष्टिक

जीवः

स्वनामप्रसिद्धाणो यथकथयन्

रुभादेनाम

पतंगलस्य

विहिमकोवर्तिकोवर्त्तकोद्वयः गरत्यलछदाः पत्रंपतत्रंचतन्तुहं स्त्रीपक्षतिः

पक्षिणां गतिविशेषाणां एकैकं स्त्री

पक्षमल्लचंचुस्तोदिरुमस्त्रियो प्रडीनीं डीनसडीनान्यताः स्वगगतिक्रियाः पक्षो

पतिव्रतायाः

माया जायार्थं पुंमन्त्रिहारो वैकुण्ठविना पुण्ड्रोत्तरचरित्रात्सतोसाध्यापतिव्रता कृतसाय

स्वर्गाध्यक्षाधिपतिर्नाथस्वयंवरा पतिवराचवर्षाथकुलस्त्रीकुलपालिका कन्याकुमारौ

गौरीतनग्रकांनागतात्तवां स्थान्मध्यमादृष्टरजांस्तारणीयवतिःसमे समाःसुखाजने

वर्धश्चिंतितुस्वामिनी इच्छावतीकामुकांसाहृष्यंतीतुकांसां कांतिनीतु

यायातिसंकेतं सौमिसारिकां पुंश्रुलीधरिणीवंधक्यसतीकुलदेवरी स्वैरिणीयांशु

पुत्ररहितायाः पतिपुत्ररहितायाः रंडायाः
लौचस्यादैशिश्विनाविर्ना श्रवोराणिष्यतिमृतांविश्वस्ताविधवेसमे श्रालिःसखी

नाम जीवद्वर्त्तकायाः वद्धायाः स्वयंज्ञायाः प्रशस्तवृद्धेः
वयस्याचंपतिवतीसमर्त्तका वद्धापलिकीप्राज्ञोत्प्राज्ञोपज्ञोत्तमी श्रीश्रीश्री

५६

तेशोर्कमायरेतेति रादीर्नितहोण ^{मनुष्यमानसनामोनि} महासक्ताः पक्षिप्राणाः केकोस्तिगद्यकाश्चने

इतिपिंहादिविः ^{पंचमनुष्यजातौपुरुषस्य} मनुष्यामानुषामर्त्यामनुजामानवानराः स्युः पुमांसः पंचजनाः पुर

षाः पुरुषानरः ^{स्त्रीमात्रम्} स्त्रीषोषिर्देवत्वायोषानार्षोमंतिनीवधः प्रतीपदर्शिनीवमावनिताम

हिलातायां ^{उल्लेखस्त्रीविशेषाणामेकैकं} विशेषास्त्रांनाभीरः कमिनीवाप्रलोचनाः प्रमदाप्रानिनीकोताललनाच

नितंविनी ^{नाम} सुंदरीरमणी ^{अन्येतेल्लेखपित्र्याः} प्रमोकोपनामैवैभामिनी ^{नाम} वसरोहामहकाशिनैतमावरवर्णिनी

कृताभिषेकामहिषीभोगिन्योन्यान्पत्निर्यः पत्नीपाणिहारी च द्वितीयासहधर्मिणि

४७

उत्तमवेश्या फफेकुटणनम लक्षणादिनाशुभाभः ज्ञानवत्याः

वार्धसाजनैः सखतावरमुख्यासां कुटनीशोभासीसमे विप्रञ्जिकात्वीक्षणकोदैवतो^{३५}यजस्त

१०

ला स्त्रीधर्मिण्यविरोत्रेयीमर्लिनीपुष्पवर्त्यधि मृतमर्त्यु^{३५}दकाचस्याद्वजःपुष्पमर्तिवं^{३५} अद्वा

दोहदंगमिण्यमिलावोस्तस्याः चंचपंचाशद्वेभ्य ऊर्ध्व
अन्यपानादिदुग्धाविशेषाभिः अरतसुलायाः स्त्रियाः
लाघवयुगा लुदोहदवतीनिकृताविगतात्तर्वो
भन्याः

गर्भवत्याः

आयन्नसत्वास्यां द्वविण्यंतर्वतीचगर्भिता गणिकादैस्तु

गाणिक्यं गार्भिण्यो वृत्तं गणे

दिवारं विवाहतायाः हेस्त्री

पुनर्मृदिधिषू^{३५} दृष्टिस्तस्यादिधिःपुपतिः संतुद्विजो^{३५}दि

येकां वा स्यान्दीनोसेवदिवारविवाहितास्त्री
कुडुविनीनामपत्नीभवति तदा अनेदिधिः

द्विजः द्वि
यादिरपि

धिषूः सेवेयस्य कटुविनी कानीनः कन्यकाजातासुतोयसुभगासतः सौभागिनेयः स्यात्परस्त्रे

परभाषीपुत्रस्य

तयस्तपरस्त्रियाः चेतस्त्रेयः स्यात्तैस्त्रेयः अपितस्त्रसः सुतोमातस्त्रसः अत्रैवैमात्रेयोविमा

मत्तरेयीलापुत्र

४७

भिन्नजातीयाः अपि मृदुभाषायाः

अभीरजातीयाया महाज्ज्दसस्त्रिया अहीरियातिरियातायाः

अन्नभाषायाः
अपि मृदुभाषायाः
यायाः

सन्निजातीयायाः

आभीरजातीयाया महाज्ज्दसस्त्रिया अहीरियातिरियातायाः
सर्वविद्योपदेशिन्याः सयमं न वार्यायाः आचार्यस्त्रियाः
वैश्यजातीयायाः

स्योत्तत्रियादत्रियाः तापि उपाध्यायीपाध्यायीस्योर्दचार्योपि च सतः आचार्यनीतुपयो
गोस्योर्दध्योत्तत्रयीतथा उपाध्यायान्युपाध्यायीपोटास्त्रीपुंसलक्षणा वीरपत्नीवीरभाषा
पयारेणका प्रस्तायाः

वीरमाता च वीरसैः जातापत्यापुजाता च प्रस्ता च प्रस्तिका स्त्रीनामिका कोटवीस्यो
द्वृत्तसंचाधिके समे कात्यायन्यैर्द्व द्वयोकायावसनीधवा मैरंध्रापरवेशमस्थोस्वव
असितकेरीनर्थः

शाशत्यकारिका असिकीर्णादेव द्वायाप्रेष्योतः पुरचारिणी वारस्त्रीगणकावेशासंपत्नी

भित्तमंगणेवाली

तजैः अथवां धकिनीयः स्याद्वंधलम्भसतीसतः कौलदेरः कौलदेयो भित्तकौलसतीपदि
द्वेसत्याभित्तार्थगे हंगेहमदं त्याः पुत्रस्य

तदा कौलदिनेयोः स्याः कौलदेयोः पिचिर्त्तजैः आत्मजस्तनयः सनुः सतः पुत्रैस्त्रिपत्तमो आ
पुत्रपुत्रीः सबर्णीयोः उद्गुणजनतस्य

हृदि हितरः सर्वपत्तं तो कंतयोः समे सजाते त्वोरसार्थस्योता तत्तु जनकः पिता जनपित्री प्रस
नाम जदंतः ननीदाच सुतस्य सतायाः बापुआः भर्तुर्भातवर्गभार्यायाः

माता जननी भगिनी स्वमा ननंदात् प्रसापत्युर्न प्रीणोत्री पुतात्मजौ भार्यापुत्रातवर्ग
नाम नाम अरजाईदेनाम नाम मागीदेनाम

सायातरः स्युः परस्परं प्रजावती भ्रातृजाया भ्रातृलानी तमातुली पतिपत्न्योः प्रसः अ

अथ १ अर्थस्तु पिता तयोः पितृभ्राता पितृव्यः स्यात् भ्रातृभ्राता तमातुलः स्यात् सायातरः प

कै केशवः केशिकः केशीवलिनोवलिभः समौ विकलांगस्तुपोगंडः खर्वो ह्रस्वश्च वाम

तीक्ष्णनासिकस्य

नककपेदेनाम

पञ्चबुरसदृशनासिकस्य

वातादिनाविरलजा नुकस्य

नैः खरणाः स्यात् खरणासौ विखो विगतनासिकः खरणाः स्यात् खरणासैः प्रसुः प्रगतजानु

उच्चजानुकस्य

सुलग्नजानुकस्य

डोरेदेनाम

कुवा रोणादिवक्रकारस्य पंसः

कैः ऊर्ध्वरुर्ध्वजानुः स्यात्संस्तुः संस्तुतजानुकैः स्याद्वैदेवधिरः कुञ्जगुलैः कुकुरैकुणैः

खर्वडर्कलस्याल्यस्यः

जंघाहीनस्य

मुडितप्रसादिः

डोरागोदेनाम

अवगणशक्तिहीनस्य

पश्मिरल्यतनौ श्रोणाः पौमडस्तमुडितं कलंवकस्त्रवाकुणीः खलतिस्त्रैदुलुपिकैः वलि

डिवेदेनाम

शरीरेकदेशस्य कालिकचेदस्य

गोजा

मौगा

रः केकरैखोदेखजैस्त्रिषु जरावराः जाडुलः कालकः पिलुपिलकस्तिलकालकः अनामयं

इलाजदेनाम

जैषधीदेनाम

तिलावालेदेनाम

आरोपनाम

स्याद्वैराग्येचिकित्सास्वप्रतिक्रिया मेघजौषधमेघज्यान्गदौ जापुर्तिर्त्यपि स्त्रीसुनुजाचौप

तापरोगावाधिगदामयाः प्रमान्यत्साक्षयः शोथः प्रतिशयस्तपीनसः स्त्रीसुतुतलकपुंसि

तपीरोगदेनाम

नासारोगस्य

विक्रियाः

निकृदेनाम

12

^{गर्भवेदनचर्मणः} तीर्थायीपतीचतौ ^{गर्भाशयोजरायुः} स्यादु ^{ल्वंचैकल्लोपत्रयां} सतिमासोवैजननोगमोभू ^{नाम}
^{नाम} एण्डमोसमौ ^{तृतीयाप्रकृतिः} शंठः ^{क्लीवंपंडोनपुंसकं} शिशुत्वशैशवंवाच्यंताम्राणं
^{वृद्धसमूहस्य} यौवनंमर्षे ^{स्यात्स्यावरंचव} द्वत्वं ^{वृद्धसमूहस्य} वृद्धसंघेतुवाद्देकं ^{पलितंजरसाशोत्तं} केशादौविसृसा
^{अतिवालकस्य} जरा ^{स्यादु} तानशय्याडिंभास्तनयांचस्तनंधयां ^{वालस्तस्यां} न्मानवकौबयः ^{भृशस्तस्यां}
^{वृद्धदेनाम} युवा ^{प्रवयाः} स्थविरोवृद्धो ^{जीनो} जीर्णो ^{जरन्} नृप ^{वर्षीयनृदशमी} ज्यायानृ ^{पूर्वजस्वीर}
^{पञ्चाज्ञातस्य} योमृद्वः ^{जघन्यजैस्यः} कनिष्ठपयोयोवरजानुजाः ^{अमासोदुर्वलः} कौतौबलवान्मासैलौ
^{हीर्षुउदरवालेदेनाम} सलैः ^{तुदिलस्तुदिभसंदौव} हत्कुलिः ^{पिचडिलः} श्रवदौर्लवनाट ^{श्रीव} श्राटौनतनासि

नाम
वातरोगीष्योत्सातिमारौत्तिमारकीं स्थः क्लिन्नहैचिलचुल्लुपिलोः क्लिन्नैश्चिर्चोर्व्यमी
वातकतचितविभ्रमस्य
उत्तमत्तउन्मादवर्तिहृष्याणः ज्वरमलः कफो नाम रोगोणभुगनयुक्तस्य उन्नतनभेदुरयस्य
मिधमलरोगयुक्तस्य चोयावालेदेनाम
क्लिन्नासीमिधमलोधादं प्रकीर्णलैर्मर्तमर्दितौ प्रकीर्णः
विनस्यं कफस्य त्वचानाम
मायुः पित्तकफः ज्वरप्रोक्षिपांतत्वाधिधरौ पिशितंतरसंमोसैपललंकृत्यमोमिवं उन्न
नाम
पुंशुफमांसं स्यात् बहुलरौत्रिलिङ्गकं रुधिरं संप्लाहितं स्वरक्तं तज्जशोणितं बुको नरः पुट्टदयोर्गर्भमोस
उत्तमोसं बुकरा हिल्लहृदयस्य मुर्यावेति ग्रीवायाः पश्चात्तास्यतीतिरायाः नाम विशेषस्य
वयसः प्रमासंददयंदेनेदसं वसा पञ्चाङ्गीवाशिरामन्यानादीतुधमिनिःसर्ग उदयोजनाधारतस्य
मस्तकमवसेहस्य मलस्यदोदाप्रकारस्य आङ्गदेस्य क्लिन्नोमपाञ्चमासविडस्य हृदयस्यदक्षिणेक्षोमः
मिड फिक्कोगाद्विकिंदमलोखियो अत्रं परीतदुर्लभस्तुलीहापुं स्यं वससा त्रयः त्रियो कालखंड नोडीयेद कुत्तैर्दक्षिणोमस्यमासखंडस्य
यक्ततीतुसमेडमे त्रिणिकास्यदिनीलालौदृषिकोनेत्रयोर्मिलं मर्त्रं प्रखावउच्चर्षोवत्तरौ कलेजा

73

नयुंसकायं चण्डेनाम

^{स्त्री} सिध्मैक ^{स्वहृद्देनाम} कृतुपात्रपात्राविचर्चिका ^{कंडुयाः} कंडुः ^{कोडेदेनाम} खर्जूरकंडुयौविस्फोटः ^{पिटकस्त्रियं} पिटकस्त्रियं

वृणां प्रवृत्त्यामोर्ममरः कौर्वेनाडीवृणाः पुमान् कोढोमंडलकैकुषेचत्रैदुनीमर्कषासी

आनाहस्तुविवेधः स्याद्गृहणीरूपवाहिका पृथर्दिकावमिश्रस्त्रीपुमोस्तुवप्रयुः समः

याधिमेताविदधिः श्रीज्वरामेहभगंदरः श्रीपदपादवल्मीकैकशब्दसिद्धलुप्तकं श्री

रोगत्रयं चंद्रमयैवैश्वक्रावधैस्त्रिषु रोगाहार्यगंदंकारौभिधिवैद्यचिकित्सकौ वात्तौ

निरामयः कल्पउल्लाहो निर्गतो गदात् तानेनोऽश्वमयावी विहृतो वाधितो पटुः

आतुरौ भ्यमितौ भ्यांतौ समौ पामनक धुरौ ददुणौ ददुगौ स्पर्द्धौ दोगयुतौ शिमैः वातकौ

मूलन्यायियुक्तम्
मवेसीवाली

कंडानुमहाश्रापः काल
लखंडकः २

कल्पः कुलोद्भवे
कुल्यास्यानिहित
कुल्यं स्यात्कीदृ
स्वष्ट्रोणीस्य
षष्ठ्युच्यते
लीहारोः कु
जीवन्ति कौष

विचंडोजठरेप्रोक्तपशोख
यवेविचय

पुष्पंशात्रप्रभोभागस्य२

कट्याः प्रोयोमांसविज्ञे कृमकोगुणवृक्षोत्पादनेलमाने

भांगोपोतिवीवेध्याज्ञानवैराशकीतिममबालैश्चपलेमुधमेभोनेच३

स्फिचौकटिप्रोयोचपुलको२

ककंदरे९

पुष्पातिरतः

अपरंतुदरणाकोव

मोनिज्जीपुसपोश्रुणाशकरेस्मरनंदिरे३

नेहनेमूत्रविश्रयोः३

उपस्यशोकासिकोडतयापय दिरे२

श्रम

३१

७५

उरः ह्रीवेद्ययंतपदिशं दिशमिधेविदिकस्त्रिया ३१ तितेवकूपताम कूपकौतुनितं
वस्यौ हृयहीनौकुकुंदरे कटितलनाम स्त्रियास्फिचौ कटिप्रोयो वुपस्यौवदमा
सयोः ३० योनिनाम मंगयोनिर्द्वयोः लिंगनामसिधोः मेढमेहनिशेफसी ३२

सुकोलोक्तकवृक्षोत्पा
नसंप्रतिदधणेविच
नद्येनस्त्रियाकुक्षौव
ककंदरे९

हृयनाम मुखौउकोशेहृयणः त्रिकनाम एष्टवशाधरेत्रिकं उदरनाम
पिचंडकुक्षीजठरो दंतदं स्तननाम स्तनौकुचौ ३२ स्तनाग्रभागनाम चू

चूचकोनाकुचान

चकंतकुचांग्रंस्यात् बाहुमधनाम तनाक्रौडं भुजांतरं वदस्तलनाम
उरोवत्संचवत्सुश्वासासमचिनाम एष्टंतचरसंतनेः ३० खभानाम स्त्रि

कोडः शनौशंक
नप्रमानंकरता
पधंनचर्मनात्रेवि
स्यावपवांतरे३

धोभुजशिरोमौस्त्री खभासंधिनाम संधीतसैवजत्रणी कक्षनाम बाहु
मूलेउमेकंदौ कक्षनापाशनाम पार्श्वमेस्त्रीतयोरधः ४० मध्यशरीरना

नसः १०३ दिवर्षयोः तर्णिमोरसिलोवां३

पार्श्वमंतिके जापतेवाहुरस्तात् २

कक्षः प्रकांडेकापेसे
कक्षनादिषुपंचसु
पयसमूहेवृक्षेच२

कक्षः स्यादंतरीपस्यपक्षादंवलपलोपधपिदचदामूलैकदोवीसमणेपुच३

श्रंगं जीव प्रतीकोपापयोः पुंस्त्रिजीव तिली वैकल्ये त्वप्रधाने त्रिधंगवतिः

प्रतीकोऽवपवेपिस्मात्प्रतिकूलविनोमयोः

विग्रहः कोपविह्वारविभागेनारणेऽस्त्रिधाः

कलेरेतासित्रीयते

गात्रं मजाश्रेनेथादिभागेपंगे कलेवरः

मूर्तिः पुनः प्रतिमायां कायकाठिन्यमोयपि

गनाम श्रंगप्रतीकोवयवो पद्यनोयशरीरनाम कलेवरं ३२ गात्रेवपुः

संहननं शरीरवर्ष्मविग्रहः कायोदेहजीवपुंसोः स्त्रियां मूर्तिस्तनू

नू ३२ पादाग्रनाम पादाग्रं प्रपटं पावनाम पादः पदाङ्घ्रिश्चरणोस्त्रियां

घटिनाम तद्गुणीघटकेगुल्फो पापाहनीनानाम उमान् पाष्णिधस्यो

३३ जंघानाम जंघातुप्रस्तौघटननामजान् रूपवीक्षोवदस्त्रियां

सांघिलनाम सखिलीवेपमान् रुः सांघिलः परिसंधिनाम सत्संधिः

पुंसिवंशः ३४ गुदानाम गुदं तणनं पौयुनी पेडनाम वस्तिर्नोभेर

धोदयोः कटिनाम काटोनाश्रोणिफलकं कटिः श्रोणिककुड्यनी ३५

नितंबनाम पष्पान्तिनितंबस्त्रीकथाः कथाप्रभागनाम लीवेतुजंघनं

निधनं नमते कामुकेः

वातिमलनिःसरेण

तनुः कापेत्तुल्योस्त्रीस्मात्

त्रिधन्ये विरेलेकाश्रे

पादेवुधेनुरीयांशेयेल

प्रत्यंतयवतेश्चरणेच

मयूषेच ३ पाद्विः स्त्री

पुंसयोः पादमूलेस्यात्

वर्द्धिनीकटोऽ

ककुदवमांसद्व

मांसविडीश्रुतिः प्र

स्यात्

श्रम
३२
१६

हस्तकरप्रकोषेन च न चोपाति विप्रते २

अंजलिप्रमाणं हस्तसंपुटे कुरुवोदिव १

उर्ध्वविस्तृतं दोषाणि विस्तृतं नाशो नातस्य पन्ना नं परिकाणुं जेन पंसा पन्नी पतेत तत् प्रसुप्तप्रमाणं प्रत्य।
न दोषाणि न पन्ना नं विप्रम च ४

अरतिः ककोणं हस्तप्रकोषे चांगुली २
कंठे गले सन्निधाने ध्वनौ मदनपादये ४

सोवला नाम पाणिनि कुब्जः प्रसृतिः अंजलिनाम लौकता वंजलिः प्रमान हस्तप्रमाणाना
म प्रकोष्ठे विस्तृतिकरे हस्तौ मुष्णानुवर्द्धया ४० सरतिः स्यादरतिः स निष्कतिष्ठे
न मुष्णिना यामनाम यमोवाहोः सकस्योक्तनयोक्तिर्यगंतरं ४८ पुस्तप्रमाण
नाम ऊर्ध्वविस्तृतदोषाणि नृमांशौ पौरुषं त्रिषु कंठनाम कंठो गालेऽथ ग्रीवा
नाम ग्रीवायां शिरोधिः कंधरेऽपि ४६ त्रिरेषा यत् कंठनाम कंडुग्रीवां त्रिरे
खासा घीयानाम बहुघाटा कृकाटिका मुखनाम वक्रास्यैव दनंतंड मा
ननं मुखं ५० नासिकानाम ह्रीवेषां गंधवह्ना घोणानां सौचनासिको श्रोष्ठ
नाम श्रोष्ठार्धौ तद्वदन कूटोदशनवाससी ५१ अष्टौ हउवठी मध्य ठाम ठोडी ना

गजः कंठे सर्जरे

कंबुं शंखं वरग्री

वक्रास्ये श्रुदधि

गंधवहनासि

ध्वनिने मातरि

रसुपमानो वे
न च वाच्यवत

मुखमुपाये प्राग्मे प्रेष्टे निःसरणास्ययोः २

नीले ग्रीवायां मुक्तभागस्य चाक्षिति व्यस्यत्यग्री वापश्चात् प्रागस्य दन्ते त्वामी २
प्राग्ग्रीवायां वेनासिकायां प्राग्मे स्यात् १। प्रास्यमुत्प्रेक्ष्य तन्मध्यं नृणां वेनासिकायां स्यात् २
नास्तानुनासिकायां च प्राग्मे स्यात् ३

मध्यमो मध्यजेऽभवत् पुमान् स्वरे मध्यदेशे यव लभेत् न स्त्रियां स्त्रियां दृष्ट्वा नो नाप्यं कर्णिकां गुलिभेदयोः अन्तरे धादितया १

कफोऽपि कफ निर्धनोः

वयोधुजवाहू १

प्रथो भुजाधयोः बहोकरे १ दोदधिन्व भुजो वाहुवाणिहस्तः कवस्तव

कफोऽपि कफ परे रत्ने २

च मध्यविलभेत् न स्त्रीत्वात् नार्थतरे धमे निष्ठ १

करभो मलिबधादिकनिष्ठातोष्ठतत्सुते २ धनजयः

कफोऽपि कफ निर्धनोः
म कफो नरे विस्मात् ३

म मध्यमं वा वलग्रं मध्यं स्त्रीधौ पौदयोः भुजानाम भुजवाह प्रवेष्टो हौ कुरुणीनाम
स्यात्कपाणि कुरुपारः ऊहनी परिउ परिवाहनाम अस्या परिप्रगंडः स्यात् प्रकुष्ठनाम
प्रकोष्ठस्य चाप्यधः हृथेलीनाम मलिबद्धादकनिष्ठं करस्य करभो वृत्तिः ४२ हाथनाम
पंचशखः शयः पाणिः तर्जनीनाम अर्जनी स्यात् प्रदेशिनी अंगलीनाम अंगुली करशाखाः
सुः अंगुष्ठनाम पुस्यंगुष्ठः अंगुलि विशेष्यनाम प्रदेशिनी ४३ मध्यमानां मिका चापि
कनिष्ठाः चेति ताः क्रमात् तखनाम पुनर्भवः कररुहो नखो स्त्री नखरो स्त्रिया ४४ ॥
अंगुष्ठान्तर्जनादिविस्तारनाम प्रादेशताल गोकार्णी लज्जनादियुते तते अंगुष्ठे विस्मि
नाम सकनिष्ठे स्याद्विजलि द्वादशांगुलाः ४५ चपेटानाम पणो चपेटः प्रतलः प्रहस्तो
वि ततांगुलौ उभयहस्त चपेटानाम दोसं ह तौ संहतल प्रतलो वामदक्षिणौ ४६

अंगुलिः करशाखा
कर्णिका वांगजस्य
मध्यमो मध्यजे लरे
हम मध्यम मध्यदेशे
मा कर्णिकां गुलिः

मो कफोऽपि कफ निर्धनोः
प्रगतपणो नरे म
प्रानिको नाने त
लाम वि को मधो

हे वाहो विष्णोः
लेखनितः विष्णोः
धमस्याः प्रहस्तो

तान् करतले गुष्ठमध्यमाभां च धामिते गीतकालजि वामाने कर नखी स्त्री ली वयोः नूनममहण्यो
स्यात् नूनानरे २
सुको नखरे पुनर्भवः ४
चपेटः कजे विगुलिः मपटे
पयटे २
नपा विरुः प्रहस्तो ५
मन एवास्यां पवित्री ७
मन खरुमाधटयोः वक्रगुष्ठि चपेटयोः
वातजभेदेन नंगुलिकरे पुमान् २

महातिप्रसिनाहने

कंक्षितेवलोतिः

कवरीजवणाधूपोः कवरीशितेरादि

मालशाकयोः

नीलाशितेनमालयवहापाः

कुंतलः श्रवकेवालेः पवेभूभिभीवृत्तिचनेरतिकुंतलामूधनात्त्वलाभिकु

कचः शुभद्रणेः केशवंधेपुत्रेचगीत्य कुशः कवीः

तेकचाकरितौ

कृत्येविरसदृशाकेशः स्यात्पुंविचराणेनविरेकु

श्रम
33

27

ईनामस्तकोस्रियां ५६ केशनाम विकारः कुंतलोवालः कचः केशः शिरोरुहे केश

समृहनाम तद्वद्वैकेशिवांकैष्णवककेशनाम मलकाश्रूणकुंतलाः ५७

भालकेशनाम तेललाटेभ्रमरकाः जलफलनाम काकपदाः शिखंडिकः वेशिनाम

कवरीकेशवेशेण्ये भ्रवौडनाम धमिल्लसयं ताः कचाः ५८ शिखानाम शिखौ

चूडकेशपाणी जटानाम व्रतनलजटा सटाः सुककेशनाम वैणिः प्रवेणी

शीर्षण्य शिरस्यैविशदे कचे ५९ केशकपालनाम पाशः पक्षश्रुहस्तश्च वण्ण

पिकचात्परे रोमनाम तद्वरुहरोमलोम डगीनाम तद्वद्वैमसुपुंसुखे ६०

सृगारनाम आकल्पवेशौतेपथ्ये शरिरसंस्कारनाम प्रतिकर्मप्रसादनं शृगा

रकराशीलनाम दशौतेविष्वलंकर्ता लंकरिस्त्रिंशृगारितनाम मंडितः ६१

वेशोवेषणहेनेपथ्येव जटानाकचेमूलमांस्याप्रतेषु

वैशदे

वैणितेनुप्रवाहयोः देवताडकेशवंधे

वैशोमितमत्तकाधार्पकेशर

विशेषस्य

स्वाङ्गकः स्वकेलारभेदकनायकः १
वाजिशक्तिर्कोण्डः १

ग्रंथः कविभेदेनाके परेतुनपुंसकं
ग्रंथनामाप्यदिष्टिस्त्वन्याप्यमोनि

आणवकोहारभेदेवालेकपुत्रयेवष्टे १
सा एकावलीएव सप्तविंशतिपुत्राभिः कृता नक्षत्रमात्रास्यात् २
कठकोः स्त्रीनिर्णयोद्रे इति नांदन मंडने सा छन्दः वलो एजधानी
वलयः कठरोगेना कंकले पुनपुंसकं ३ योरविः

श्रम

३४

18

गुंछे गुच्छाई गोस्वनाः ३२ श्रद्धावनाम श्रद्धाहारोमाणवकः ३३ एकावलीहारनाम रा
कावलेकयष्टिका ६० नक्षत्रमालानाम सैवनक्षत्रमालास्यात् सप्तविंशति
मैत्रिकैः कडानाम आवापकः पारिहार्यः कटकं वलयोस्त्रियां ६२ वाज्रव
दनाम केयूरमंगदंजले मुद्रिकानाम श्रंगलीयकमूर्मिका ३४ अक्षरसंयुक्तमुद्रि
कानाम सादरांगुलिमुद्रासा कंकरानाम कंकरोकरभूषणं ३५ वाटिसेय
लानाम शैकव्यामेखलाकांची सप्तकीरसनास्त्रियां लीवेसारसंनैवाय न
रकटिपुंखलानाम पुष्कव्यापुंखलैस्त्रिषु ७० नेउरनाम पादांगदंतुलाकोटि १
मंजीरोत्तपरोस्त्रियां पाजेवनाम हंसकः पादकः पादकटकः घुघुरुनाम
किकिरीहृद्रघटिका ७१ वस्त्रौत्पत्तिविशेषनाम त्रकृफलकमैरासाति ॥

कभिर्ज्ञापुंसपे
प्रकाशवेगम
लीवंस्वात्वंने
कलेकरभूषण
मंडनसंज्ञेसा
नाप्रतिहारः ५
नुलाकोटिमीन
स्वाभूपरेपित्त

कांचीस्त्रीस्मान्मेखलादात्रिभेदेनगरस्प
सप्तभिर्भेदेनाभिः कंकरोमाभिः कायति

रसनंस्त्रादनेवाय रसनाकांचिजि

एकपाणि विंकांची मेखलात्वष्टपञ्चिहारसनाकोडयोरैपाकनापः पं

कंसुखं दयति ।

79

कर्मरागुरुकस्तूरीकंकोलघुष्टातिचण्डीकृत्यमिदं सर्वपक्षकर्मदृश्यते ।
 देहमांतरभाविनस्यमोगल्यधरादि । चण्डीधूलोत्तारभेदे चण्डीनिबोसपुक्तिधुर देवपटासादितोदस्य २
 भिवल्लादीनां ३ मानातुपेक्षोपुष्यादिनामनिधु

गात्रमनुलिख्यते नया १
 वतिभिषजनिमोलेनयनां ननुले वि
 गात्रा नुलेपनीतिपदशादीयेषु कोषि

कर्मनाम कर्मरागुरुकस्तूरीकंकोलेर्षत्तकर्मः विलेपननाम गात्रानुलेपनीवतिः
 चत्वारिगात्रासुनेययोगस्य घृष्टसुगंधद्वयस्य २ वाते सुगंधिकरुणे योगा उपायाः
 वणिकंस्यादिलेपनं ४ चण्डीनाम चण्डीनिवासयोगः सुः सुगंधकरणनाम भावि
 तंवासितं त्रिषु अधिवासनाम संस्कारो गंधमाल्याद्यैर्पत्स्यात दधिवासनं ६ दमा
 लानाम माल्यं मालास्त्रजोमूहि मस्तकमध्यपुष्पनाम केशमध्ये तु गर्भकः वेणीपुष्प
 नाम प्रभ्रष्टकं शिखालं वि ललाटपुष्पनाम पुरोन्यस्तं ललाटे कं ६७ पुष्पहारना
 म शालं वमृजुलं विस्वात्कंठादेकक्षकंचतत् पतिर्षकृत्तिप्रमुरसि पुष्पमुकठना
 मा शिखास्वापी उशेखरौ ६८ रचनानाम रचनास्यात्यरिस्पंदः परिपूर्णतानाम प्रा
 भोगः परिपूर्णता १ तकिपानाम उपधानं रूपवहः शय्यानाम शय्यापां शयनीपवत् २
 शय्यापां शयनीपे विष्कमेदिचो विनिरे

तसितं भाविने तने
 मलधारणे एषत्
 लंपके सुमतस्त
 तो ४

मांशभांलाति

शिखातोले वमानं

पुरोभागे न्यस्तं ललाटे पर्वतं

देहि त्यादिरचनायाः

उपधीपते शिरोऽनु

सपञ्चावहस्यति सवनामयागेन दृष्टवान्सन्
जीष्मतीष्टस्यः तस्यपतिः १
स्यपतिः कंचुकिन्यपि जीवेष्टि

सोमस्यपीतं सोऽस्यास्ति १
सर्वस्वं यथापन्नविश्वजिपादौ स येन दृष्टः कृतः २
गुरुदोषाश्चादन्ते ३ अत्र तत्र शीलमस्य ४

अनुचानो विनीतिस्तान्सांगवेदवेवच
विनीतिस्तान्सांगवेदवेवच

प्र.
३०

सर्वविदंतिरिति २
सर्वविदंतिरिति २
सोमपात्राणाम् सोमपीथीतु सोमपाः ३ सर्वस्वदृष्टकपसना

म सर्ववेदः सयेनेषोपागः सर्वस्वदृष्टिणः सांगवेदपाठीनाम् अनुचानः प्रवच
गुरोः स कोशात् लब्धा आशाः प्रनुशाः आशीयेन सप्तमो वतः गुरुकुलवासा निवृत्तस्य एव

ने सांगधीतः परिपूर्णविधावंतनाम गुरोस्तुपः १० लब्धानुसः समावृत्तः सुत्वात्
प्रवृत्तमप्युक्ताने
शिक्षते शिष्यः ३ शिक्षालभते प्रथमः कल्पः आचार्यः प्रथमः जैनं वेदा

भिषवेकते शिष्यनाम छात्राते वा सिनौ शिष्ये शोताः प्राथमकैल्यकोः ११ आरंभ
त्रैलवेदस्तदध्ययने त्रैतमविष्पचारत एकलिनत्रैललित्रैतचरणे वेदांते मिथपरस्परसमानत्रैलचरति ते सत्रलवाणिः

विद्याकारकनाम एकत्रैलव्रताचारमिथः सत्रैलवारिणः मांडलिनाम सतीर्थास्त्वे
एको गुरुवेदांते
प्रवेधीतः प्रथमः

क गुरवः प्रणिहोतनाम चितवानमिममिचित १२ परंपरोपदेशनाम पारंपर्ये
इति एव ह किला
उपसर्गानि मथा उपदेशा विना श्लोका निमालिवाल्मीके आनि

पदेशोऽस्यादेति ह्यमिति ह्यमं प्रथमज्ञाननाम उपसर्गज्ञानमाघस्यात् प्रथमविद्या
उपप्रथमं क्रमं पथाज्ञानेन दस्य प्रथमार्थः दस्यते जनेन प्रधानपाति
उपक्रमः

रंभकनाम सात्वारंभ उपक्रमः १३ पसनाम पसः सवोध्यरोपागः सप्ततंतु मखः ३५
उपक्रमस्त्वपथापां सात्वारंभे च विक्रमे चिकित्सायां
पसः साधननिमलेनायुगलुता शयोः १ मखेति देवा आनेमना १

सवोध्यरोऽत्र संधाने इति ह्यमः
प्रध्वरः सावधाने स्यात् वसुभेदे कृतौ प्रमान् १

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

अथ एतन्मन्त्रं प्रणीतं त्रिपुरासुराणां विनाशाय ॥
 अथ एतन्मन्त्रं प्रणीतं त्रिपुरासुराणां विनाशाय ॥
 अथ एतन्मन्त्रं प्रणीतं त्रिपुरासुराणां विनाशाय ॥

नि

५०

दारुणित्वरणिर्द्वयोः १८ प्रणित्रयनाम दक्षिणां प्रिगर्ह्यत्पां हवनीयौत्रपोऽनयः ॥

३८

त्रित्रयसमुदापनाम प्रणित्रयमिदं त्रेता प्रणीतः संस्कृतो नलः २० प्रणि विशेषनाम

२१

समुदाः परिचाप्योपचाप्यावै नौत्रयो दक्षिणां प्रिनाम योगार्ह्यत्पादानीय दक्षिणां

प्रानीयेति इति प्रा
 नाप्यः आश्रयैष्यकु
 लो निबुः प्रानायः ४

प्रिः प्रणीयते २१ तस्मिन्ना नौत्रयोः प्रिस्त्रीनाम ज्येष्ठा स्वाहं च रुतुभुक् प्रिपां ३ प्रा

प्रिसिंधुषण्णच नाम ऋक् सामिधेनी धाप्या च पास्यादग्नि समिधनी २२ गाया

प्रथमं प्रमुखे प्रोक्तं
 प्रधानं च प्रकीर्तितं
 सत्ते कथिते तत्रैव
 पयसि दध्मो भान्
 या स्वात्ता मिता २२

आदि छंदनाम गायत्री प्रमुखं छंदो देवाननाम हव्यपाके चरुपमान प्रमितां सा

मृतौ ज्येष्ठा क्षीरे स्यादधियोगतः २३ मृगचर्म रचित वीजणनाम धक्त्रिं वंजनेत

धृदचितं मृगचर्मणा पृथराज्यं सध्मा ज्येष्ठमानं तु पायसं २४ हव्यकं व्यटेव

गायत्री उपसर्गाद्यं ते भिन्नादिरेमुचा ॥ प्रमुखं पदेन ३ धिक् प्रमुखं वृहती पंक्तिविषु प्रजगत्तिजगती शकरीत्यादि ॥
 हव्यं ते देवाय न
 रयस्य गायत्री प्र
 एकाक्षरं ध्यावे
 नि ३

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

२२

वचनशुद्धतामकस्यहिनसोः२ नेषापितृणं कर्मः१
ऊसितंतपति। ऊंभुवोतपति इति२ शाल्विधानेन१ पशुविःपरिचर्यापांशकाप्येऽन्वेषणेहि
ऊतवोऽस्त्रिपांचदोहित्रेनाघेष्टागज कंवलेकुशोदिनस्याष्टमाक्षेनाम्रैकुतपीपुनः२ प्रघापि२६३

प्र० को आधनाम पितृदानं निवापः स्यात् आधनतैर्कर्मणास्तैः मासिक आधनाम प्रवाहायो
४० भागः२ मासिकैशोऽष्टमोहूः कुतैवोऽस्त्रिपां ३१ प्रचेष्टाणाम यथेषणपरिधिश्चात्चेष्टाणचग

वेगर्वाद्योराधनस्यवेष्टाण सन्निस्त्वधेष्टाणोपांशमिषस्तिपचिनार्थना ३२ षट्त्रिष्वर्धमधार्थेः पांशोपादा पाशपदं३
चत्वारिधर्माद्यन्वेषणस्य२ अभिशलिपुनलोकापवादभाषितैदिव३ आगतयेयताः वटः३
वेगर्वाद्योराधनस्यवेष्टाण सन्निस्त्वधेष्टाणोपांशमिषस्तिपचिनार्थना ३२ षट्त्रिष्वर्धमधार्थेः पांशोपादा पाशपदं३

प्रतिघये२६४ र्यवारिणा १ क्रमादतिर्य्यातिर्यो प्रतिघयेत्रैसाधुनि २ प्रतिघिताम सुरावेर्शिक वरोवेष्टाणो
प्रतिघये२६४ र्यवारिणा १ क्रमादतिर्य्यातिर्यो प्रतिघयेत्रैसाधुनि २ प्रतिघिताम सुरावेर्शिक वरोवेष्टाणो
प्रतिघये२६४ र्यवारिणा १ क्रमादतिर्य्यातिर्यो प्रतिघयेत्रैसाधुनि २ प्रतिघिताम सुरावेर्शिक वरोवेष्टाणो

प्रगच्छतीति५ प्रागंतरतिच्यनैरिहागते पराहुनाम प्राधुणिकः प्राधुणकः प्रभुस्यानताम प्रभुस्या
प्रतिघियैः कुशपत्रे प्रागंतरतिच्यनैरिहागते पराहुनाम प्राधुणिकः प्राधुणकः प्रभुस्यानताम प्रभुस्या
प्रतिघियैः कुशपत्रे प्रागंतरतिच्यनैरिहागते पराहुनाम प्राधुणिकः प्राधुणकः प्रभुस्यानताम प्रभुस्या

वरिवसः करणं वरिवसात्पुश्रुषापस्त्रिष्वपिपांसनं ४ ३५ गमनताम ब्रज्याद्यापर्वटनं ३ चवै १ एकं परित्राज
वरिवसः करणं वरिवसात्पुश्रुषापस्त्रिष्वपिपांसनं ४ ३५ गमनताम ब्रज्याद्यापर्वटनं ३ चवै १ एकं परित्राज
वरिवसः करणं वरिवसात्पुश्रुषापस्त्रिष्वपिपांसनं ४ ३५ गमनताम ब्रज्याद्यापर्वटनं ३ चवै १ एकं परित्राज

तीर्थापयेत्यतिः प्राचमनताम उपस्पर्शस्वाचमनं २ नौनताम प्रथमोनमभाषणं ३६ ४०
तीर्थापयेत्यतिः प्राचमनताम उपस्पर्शस्वाचमनं २ नौनताम प्रथमोनमभाषणं ३६ ४०
तीर्थापयेत्यतिः प्राचमनताम उपस्पर्शस्वाचमनं २ नौनताम प्रथमोनमभाषणं ३६ ४०

एतत्तु विदुः श्रुतिः ॥ ३ ॥
उपसंपन्नमृद्विधेति हते च
स्वसंस्कृते ॥
पिबति प्रनेन पातिरुतिवा ॥ १७ ॥
पात्रमन्त्रे त्रिषु की व सुवा दो राजमन्त्रिणा तीरद्वयोतरे गोमे १
शमनं शांतिवधयोः शिववतिद्यतादिकं धुवो होमपात्रे शल्लकी पूर्वपोः स्त्रियाम् १
मनः श्राद्धदेवते ३ ॥
आदिना च मतो दूतवत्सुत्यतादि १ ध्रुवः शंको हरे विष्णो वटे चोत्तानपादजे वसुपोगभिरोः पुंसि ध्रुवं
विजसुतर्कयोः स्त्रीमूला
पोशात्तुपण्यो गो
तिषु भद्रोः स्त्रियाम्
स्थितेति त्रिभिः
च ध्रुवं की व प्रकी
प्रमीतं वाच्यं लिङ्गं स्त्री भोक्षिते तिर्ति १
विमृते विमृ ३
प्रमीयते स्त्री निज
हितायां
वषट् इति मंत्रो पतत्तु
वधनाम परंपराकेशमनं प्रोक्षणं च वधार्थकं २८ पक्षविध्यस्तजीवनाम वाच्यलिङ्गाः ३
श्रीलिमस्तुतमूलाः
वधनाम परंपराकेशमनं प्रोक्षणं च वधार्थकं २८ पक्षविध्यस्तजीवनाम वाच्यलिङ्गाः ३
प्रमिथ्यमुक्तं प्रननाम सन्नाप्यं हविरग्नौ तु हुतं त्रिषु वष
२९ पक्षदीक्षावसानस्नाननाम दीक्षांतोः वधयोः पक्षकर्मनाम पक्षे तत्कर्मार्हनु तस्य पक्षस्य कि
विधिश्चरयतां पक्षस्य शेषो होमविधिश्चाज्यपुरोडाशादि तागोदानेव वर्जने ३ योमहति ५
पक्षशेषभोजननाम प्रपक्षं विषसो पक्षशेषभोजनशेषयोः २८ पक्षनाम स्यां देववित्तं विधिगवादि
तानं गजमदेनागे पालनं च द्रष्टव्यं ॥ विसर्जनं परिष्कारं च तानं संप्रवणं विद्या ॥
त्यशोमासने पुंस्तिष्ठाने स्पर्शनं पुंसकं पुंसस्पर्शः ३
प्रदिपादनं तु ताने मति
कृतौ प्रवोधने २
पक्षं प्रत्यहं पमानस्येन
लविजदे ३
प्रतीतिः ५
कृतुर्मर्षः कर्मणि दाना ॥ त्रिष्वथ कृतं कर्म धृष्टं वातादिकर्मणि ३ वातं पुष्करणीवननेमादि र्थस्य देवतायनेनः प्रारामादिनिर्वाहस्य १
दितदिष्टशब्दवाच्यं १ त्रिषु इति पक्षे पाचितं ३ वधनाम विधेः पक्षे त्रिषु संप्रतनौ प्रमान्ती चितं स्कारे कृतुर्मर्षणि १
पुष्करिण्यः ५ ॥ वापी देवता ॥ पतनानि च प्रातमवविशेषण स्तं कर्मविनिर्दिष्टेन १ पूर्तं त्रिषु पूरिते स्यात् की वं स्वा
मदि कर्मणि १

वाचं पृच्छतीति मय्येते प्रति १

संतस्तु मने पि स्यात्त पः केश सहे पि च १

अधिति जानंतीति अधीगतो १

धेमौ न व्रतिनः १

वर्णस्तुतिरस्यास्तीति १

अधिदेवैव शिवादी धितो च प्रमानः

प्रतिः प्रसिद्धिः षाघे वंगसे न नये जिने १

वर्णस्तुतिरस्यास्तीति १

सत्यं वचो येषां १

तपः केशं सहते १

वर्णस्तुतिरस्यास्तीति १

ब्रह्म वेदाध्ययनं ब्रह्म वेदं रतीति

० प्र

यमो मुनिः १ ४२ तपः केशं सहते १

वर्णस्तुतिरस्यास्तीति १

अधिनाम अधिपः सत्यं वचसः १

देसमाप्तवेदव्रतस्याश्रमांतरं

आसुतं लानतन व्रती निमल्लापी

निर्जित इन्द्रियगोमयेः

पत ३ परमं मल्लिति त्वयेषां

मग ४१ तस्य

स्नात कस्त्वा मुत व्रती १ ४३ प्रतिनाम येन

जितेन्द्रियग्रामा पतिनो पतः पश्चमे २

पस्यं डिले व्र

देमनास्तभूमिशापिनः

विगते रजस्तमसीधेभ्यः

धपमतिगच्छति

नवशात् शोते स्यं डिल शाप्यसो ४४

स्यां डिले श्राप पापूरहितनाम विरजः

स्तपसः स्युर्धमांति

देति वत रजस्तमोगुणानां

पवते पुनाति वा

प्रपतते कल्याणार्थं

पालनं चित्रे यो धर्मः पाशं निगद्यते तं संदयं नैमल्लापी

गाः २ पवित्रनाम पवित्रः प्रपतः पूतः

पाषंडी नाम पाषंडः सर्वलिंगिनः ४५

पलाश इंड नाम सर्वलिंगिनः

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

पलाश इंड नाम सर्वलिंगिनः

पाषंडी नाम पाषंडः सर्वलिंगिनः

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

पाषंडी नाम पाषंडः सर्वलिंगिनः

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

पाषंडी नाम पाषंडः सर्वलिंगिनः

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

पाषंडी नाम पाषंडः सर्वलिंगिनः

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

पाषंडी नाम पाषंडः सर्वलिंगिनः

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

पाषंडी नाम पाषंडः सर्वलिंगिनः

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

पाषंडी नाम पाषंडः सर्वलिंगिनः

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

पाषंडी नाम पाषंडः सर्वलिंगिनः

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

पाषंडी नाम पाषंडः सर्वलिंगिनः

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

कस्य ब्रह्म लो जलस्य वा मंत्रः सारं लो जनीति

पर्यायः प्रकारेऽवसरेक्रमे९

नियमोयंत्रणायांचप्रतिष्ठा। निश्चयेव्रते२
ब्र वेव्रतमात्रस्य२ अतोस

प्रादिप्यस्य कश्चि वांशाय ए प्रजापत्ये
नक्त भोजनादिः
तदुपवासादिव्रतं प्रणमेव
मननामश्वा
नासा दितिविहित
सतस्य भावः
मने

म निपमो ब्रतमस्तीत चोपवासादिपुण्यकं ।

विवेकः पृथगात्मतारो ^{= वैप्रकलिपुरुषादिभेदज्ञानस्य} ३३ ब्रह्मतेजनाम्

मम जलिः पादे ब्रह्मा जलिः पादे विप्रयो ब्र

धनाम काल्ये विधिक्रमो ३१ मल्यः स्यात् ॥

उपनयनपूर्वमत्र ॥ एकवेदपाठरभाविधिविशेषस्य ॥
पूर्वग्रहणं स्यादपाकरणं श्रुतेः ॥ पापलाग

मिच्छन् शलिः परिभ्रम्य सर्वत्र जति-कर्मदिनप्राप्तं ॥
२४१ मिच्छन् शलिः परिभ्रम्य सर्वत्र जति-कर्मदिनप्राप्तं ॥

पारमेत्राज्ञा पारमेत्राज्ञानं ज्ञानं ॥१॥
पारमेत्राज्ञा पारमेत्राज्ञानं ज्ञानं ॥१॥

वर्तमानस्य । कल्पः शाले विधौ न्याये संवर्ते वृत्त एते ॥
 विद्युत्तानि यतो काले विधाने प रमे विनि

Digitized by eGangotri Sharada Peetham

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

नत्वाधापो वैतथ्यपनमस्य
परिवृत्तिर्येषपरित्यज्य। प्राकृतेऽध्ययनवेषपानिगतिः
भाषीलमने३

नत्वाधापो वैतथ्यपनमस्य
परिवृत्तिर्येषपरित्यज्य। प्राकृतेऽध्ययनवेषपानिगतिः
भाषीलमने३

लिंगमाश्रमादिचिह्नधारणं वृत्तिर्जीविकाहेतुर्पस्य
वैमिशाद्यर्थजिटादिधारिणः
प्रवकीर्णहिततत्रतमनेन१ वैवंडितत्रलवपदिः१
ततं वंङितं त्रुतमस्य१

७५०

स्यात् प्रस्वाधापो निराकृतिः २ धर्मध्वजी लिंगवृत्तिः २ प्रवकीर्णहिततत्रतः २। यथ सुसे

७५२

यस्मिन्नसमेतिसुसेयस्मिनुदेति च प्रसमानभिनिर्मुक्तिं भूदितौ तोपथाक्रमं २। यद् परि

२४

वैतां नुजो नूढे ज्येष्ठे हारपरिग्रहात् परिवृत्तिस्तु तज्यामान् विवाहनाम विवाहोपयमौ

समौ ५७ तथापरिणयो ह्यहोयमा माः पाणिपीडनं संभोगनाम व्यक्योगास्यधर्मो मैथु

नं निधुवनं रतं ५। ५० त्रिवर्गो नाम त्रिवर्गो धर्मकामार्थैः चतुर्वर्गः समोक्षकैः १ सवलेस्तैः

चतुर्भुजैः जन्त्याः स्निग्धा वरस्यपे ५८ इति ब्रह्मवर्गः राजानाम मूर्ध्नि मिषिको राजस्यो राजते २

वाहुजः क्षत्रियो विराट् ५ राज्ञीनाम रक्षि राट् पाथिवः स्मामे तनूयभूयमहीक्षितः ३। ६०। सप्तशतः २

संलज्जोऽत एकदे चक्रवर्तीनाम राजानु प्रणताशेषः सामंतः स्यादधीश्वरः चक्रवर्ती सार्वभौमो मंडलेष्व सर्वेष्व

क्षेत्रेऽस्याः इति समंता समंता यामजमो वरवधूसातिप्रभृत्यहिते भुवेति विश्वः ३ राजा प्रभो वनपतो लेत्रिये रजनी पतो पतेशक्रे च पुं स स्यात् २

सर्वदेशाः व्यवहितभूमे राजानः प्रणताऽशेषाः सामंताः स्वदेशाऽनंतरराजानो पाथिवो न पतो भूमिविकारे पाथिवास्त्रिपां पृथिव्या विकृतो त्रिभुजः

प्रमिसर्वत उदेति प्राये
न दत्तं गतं प्रातः स्यात् नमसा
नर

विशिष्टं बहन् उपयमनं
ववायनोऽणगतो। ग्रामे भवाग्रामाः ग्रामानां धर्मः ७
निधुनस्य कर्मः ७

वलेन सहितैः समदिभिः
राज्याः दानसमपे मूर्ध्नि त्वभिभिच्यते २

मार्धिकः श्वरः चक्रमेडले राजमेडले वावति तेशीलमस्य १ चक्रंगले चक्रवाके १
एकं सर्वसंतिहितं न पवशकारिणः १

सार्वभौमस्तु दिनागे सर्वपृथ्वीपतावधि इति
विश्व १

दर्शने प्रमादस्यापानिपुणः उपचारान्दर्शयते न गण उच्यते १ त्रिपमो यंत्रणापीचप्रतिज्ञानिश्चवेत्ते २ शरीरमात्रेण साध्यं वा वृत्तिवैकल्यं तस्याऽहो वा तत्र हिंसादि
 पक्षांतेऽथोदशनिचरः सुपेदे संगमे १ मोर्मासः पुमान् पक्षभेदे स्त्री पूर्णमासिथो १ पक्षांतो रमावस्था मोर्मासो २ प्रागंतु मिः कदाचित्कैः कामनवासमपविशे
 यमोत्तलिंगोपमनेनाककेशमनेशानो शरीरसाधनापेक्ष पक्षांतो रमावस्था मोर्मासो २ पक्षकृमिन्त्रो ननुपमोयः १ यकप्रानित्यं ननु यावत्तीव्रं कर्तव्यं ॥ प्रागंतु मिः कदाचित्कैः कामनवासमपविशे
 नित्यकर्मणि सयमे २ पक्षांतो रमावस्था मोर्मासो २ पक्षकृमिन्त्रो ननुपमोयः १ यकप्रानित्यं ननु यावत्तीव्रं कर्तव्यं ॥ प्रागंतु मिः कदाचित्कैः कामनवासमपविशे

दर्शश्च पौर्णमासश्च यागोपक्षांतयोः पृथक् २४८ यमनाम शरीरसाधनापेक्षं नित्यं
 यत्कर्मतर्धमः त्रिपमनाम । त्रिपमस्तु स यत्कर्म नित्यमागंतु साधनं २४८ क्षौरनाम ।

क्षौरं तु भक्षकरणं मुंडनं वपनं त्रिषु ४ कोपीननाम कक्षापटीचकोपीनं २ शारीनाम ॥

शारीवस्त्रीतिलस्त्वतः ५० जने उनाम उपवीतं त्रैलसूत्रं प्रोद्यते दक्षिणे करे ३ प्राचीनांवी

तमन्यस्मिन् निवीतं कंठलंबितं ॥ ५१ ॥ अंगुल्यग्रेऽतीथं देवं स्वल्पांगुल्यो मूले कायं ॥

मध्येऽंगुष्ठांगुल्योः ॥ ५२ ॥ मूलेऽंगुल्यस्य ब्राह्मणं ॥ ५३ ॥ स्याद्ब्रह्मभूयं ब्रह्मत्वं ब्रह्मसायुज्यमि ।

न्यपि देवभूपादिकं तद्धतु कृच्छ्रं सांतयनादिकं ५३ संन्यासनाम संन्योसत्यनशने पुत्रा

प्रायोधवीरहा नष्टान्निःकुहनालोभात्तु निष्कर्म्यापि पृथक् कल्पना ॥ ५४ ॥ ब्राह्म्यः संस्कारहीनः

स्तस्य १

क्षौरं तु भक्षकरणं मुंडनं वपनं त्रिषु ४ कोपीननाम कक्षापटीचकोपीनं २ शारीनाम ॥
 शारीवस्त्रीतिलस्त्वतः ५० जने उनाम उपवीतं त्रैलसूत्रं प्रोद्यते दक्षिणे करे ३ प्राचीनांवी
 तमन्यस्मिन् निवीतं कंठलंबितं ॥ ५१ ॥ अंगुल्यग्रेऽतीथं देवं स्वल्पांगुल्यो मूले कायं ॥
 मध्येऽंगुष्ठांगुल्योः ॥ ५२ ॥ मूलेऽंगुल्यस्य ब्राह्मणं ॥ ५३ ॥ स्याद्ब्रह्मभूयं ब्रह्मत्वं ब्रह्मसायुज्यमि ।
 न्यपि देवभूपादिकं तद्धतु कृच्छ्रं सांतयनादिकं ५३ संन्यासनाम संन्योसत्यनशने पुत्रा
 प्रायोधवीरहा नष्टान्निःकुहनालोभात्तु निष्कर्म्यापि पृथक् कल्पना ॥ ५४ ॥ ब्राह्म्यः संस्कारहीनः
 स्तस्य १

यासे

वर्षाष्टरेतः पातेत्यनरः १

पञ्चरात्रियतासामिनेस्तकाः १

श्रुतः १. अथ सिंगोपतो प्राकृष्टां देवर्षवरेतती पार्क

महर्षिभोजनाम शंठौवर्षविरस्तुत्यो

प्रकृतावापत्
येन सत्त्वाः प्रथमाः
कीनाः शब्दादि

स्वदेशायवहितदेशप्राप्त एकं शतपति मेघतिष्ठति शत्रो

लीवा ब्रह्मीत्वभावे
उपायानुष्ठानकार्ये

वक्रनाम सर्वकार्यपुत्रजीविनः विषयीराजाराणाम्

विषयीरा

पृथानंतर राजा

मिन्नमतः पृष्ठे वैवर्षवराः स्मृति

प्रातः शयनः परः प्राणिमश्रान्दग्न्याति वित्रमुहृदिस्तु

सूयं प्रसिद्धिपातारि
गंधद्वयैत्यांतरे पुमान्

रूपतिगुणः पञ्चमस्य विस्तृतापत्तौ श्रियं तद्विस्तृतमस्मात् शान्तयति ॥ ३३ ॥

रूपतिगुणः पञ्चमस्य विस्तृतापत्तौ श्रियं तद्विस्तृतमस्मात् शान्तयति ॥ ३३ ॥

तुषालिस्यः

म रियावरसपत्नारोद्वेषद्वेषणद्वेषः द्वे द्वे विपत्ताहितामित्रद्वेषु शात्रवशात्रवः प्रभिर

म रियावरसपत्नारोद्वेषद्वेषणद्वेषः द्वे द्वे विपत्ताहितामित्रद्वेषु शात्रवशात्रवः प्रभिर

पद्मि

[illegible]

विष्णुसमन्वितपराशरः

मास
शिव
सप्त

नृचलः समानः स्यादते लोकेः सत्यमिवः सप्तभिः पदैः स्वाप्यते अनुगम्यो धनः अनुगम्यवर्तनं चित्ताशयनं

नृचलः समानः स्यादते लोकेः सत्यमिवः सप्तभिः पदैः स्वाप्यते अनुगम्यो धनः अनुगम्यवर्तनं चित्ताशयनं

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

यमित्रं सखा सह तृ मित्रत्वनाम सख्यं सा प्रपदीनं स्यात् अनुरोधो न वर्तनं ७१ हलकार

यमित्रं सखा सह तृ मित्रत्वनाम सख्यं सा प्रपदीनं स्यात् अनुरोधो न वर्तनं ७१ हलकार

३

नाम पयारविनिःप्रतिधिः प्रयस्यस्यः स्यशः चौरश्वगदपुरुषः हितपुरुषनामाः प्राज्ञः

नाम पयारविनिःप्रतिधिः प्रयस्यस्यः स्यशः चौरश्वगदपुरुषः हितपुरुषनामाः प्राज्ञः

पेटिका

संवत्सरे वेति योतिषमर्थेति देवशक्तं तस्यांशमकर्तृज्ञानाति? प्रकृतमधीतिवदेव

संवत्सरे वेति योतिषमर्थेति देवशक्तं तस्यांशमकर्तृज्ञानाति? प्रकृतमधीतिवदेव

1154

प्रतिपितृस्त्रिषु १२ ज्योतिषिणाम् सावत्सरे ज्योतिषिकोद्वेक्षगणकावपि स्युर्मौहर्तिकम्

प्रतिपितृस्त्रिषु १२ ज्योतिषिणाम् सावत्सरे ज्योतिषिकोद्वेक्षगणकावपि स्युर्मौहर्तिकम्

83

पारशक्त्वप्रकृतसत्वाख्यानिनरहनेनष्टाव्याभ्याम्बुधराः४
चरोक्ष्णतमदेवभोमेवारत्रलेखलैः२
सन्धेयश्चमात्र्यानिःपञ्चात्यदेजिगीष
गण्यते१

[illegible]

श्रीः कृष्णकजीगघाष्ट
भागस्थितस्थानः

२५

मंडलस्य मूमेकदेशस्त्वेश्वरः
 त्यामंडलदोदशराजकेचदेशेचविंशेचकदंबकेचेतिविश्वः
 एकंसार्वभौमविशेषस्याकेचित्पृथक्क्रीणामानिःशुद्धः परानस्यकर्तासंभ्राट्। चारशराजमंडलस्त्वेश्वरोपितंम्राट्।
 मात्रावर्णविभूषाणांविभेमानेपरिच्छदे सर्वनृपतीनांशसकोपितंम्राट्।

रनाम नृपो न्योमंडलेश्वरः ॥ ६ ॥ येनेषु राजस्येन मंडलस्येश्वरश्चर्यैः शास्त्रियैश्चासया

राज्ञोसमूह राजन्योनासमूहस्य

मंत्रगुप्तभाषणमस्यास्ति २

सम्पूराजते राज्ञः ससंभ्राट् यराजकं १६२ राजन्यैकं च नृपतिः क्षत्रियाणां गणे क्रमात् मंत्रीनाम मंत्री

धिपाधिपां वा सविः सहायः ३ अमासहसमीववाधवः ३ सहायः ३ नतो धीसत्वावाद्ये महतीमात्रायेकं ३ यंते ३ कर्मसहायानां ३ उये ३ धीयते
 महामानः सम्पूराधी सविबोमो न्योः ३ येकं मसचिवास्ततः ६३ महामात्राः प्रधानानि परोहितनाम परोधासुपु
 मातेरुत्तिपकाधिपैः ३ साएराजासिन्धवाश्च विवाहस्थानानि व्यवहाराः तेषां द्वादिने एतदिः ३ प्रज्ञाणां व्यवहारणां द्वादिनेः ३

प्रज्ञः कर्मेनुमेवके रोहितः ३ न्यायकारकनाम द्रष्टृरिव्यवहारणां प्राधिवाकाक्षदृशकोः ३ दृष्टीर्यालनाम। प्र
 शकटव्यवहारमोः ३ वा ३ यालयेति। वाशितेति। पंचद्वारपालस्य ३ रक्षतीतिरक्षिताः तेषां वर्गः ३ धर्माध्यक्षः ३ प्रत्येकेन धर्माधिकारिणः ३

प्रतीहारराजननायक मध्याक्षि ३ तिहारेक्षारपालस्यः स्थः स्थितदृशिकाः रक्षपालनाम रक्षिर्गस्त्वनीकस्यः ३ अधिकारनाम
 ३ अधिगतोः ३ व्यवहारं यस्य ३ अधिः ३ अधिकः ३ यादिकेयते। ३ स्वातुशीलमस्य ३ एकैकग्रामाधिकृतस्य ३

देवापरितस्य ३ अध्याध्यक्षाधिकृतोसमो ३ ग्रामाधिकारीनाम स्यापुकोधिकृतोऽग्रे ३ बहुग्रामाधिकारीनाम
 गोमायति ३ बहुषु ३ भूराजसुवर्णनिपुणः ३

निष्केहोन्नतिपुनः ३ गोवर्गनामेषु भूरिष कनकाधिकारीनाम भोरिकः कनकाध्यतो ३ रूपाधिकारीनाम रूप्याध्य
 दटककोदिशालापांनिपुणस्य ३ प्रतरोऽध्वतरोद्वेगः ३ तत्रनिपुणः ३

स्तुनेष्किंकः ३ प्रंतपुराधिकारीनाम प्रंतः पुरेत्वधिकृतः स्यादंतं वशिंकोजनः योजनाम
 गोपोपगोपालके गोष्टाध्यक्षे पृथ्वीपतावविश्रामस्याधिकृतं पतिसारिवालोषधोक्षिमां ३ प्रत्येकस्योरण्णतेहास्तशिक्षाविबद्धो राजरक्षिणि
 टककमतिनेष्किंकोरजताध्यक्षः इतिरमलः ३ चिद्वचवीरमर्दनकेविदेतिविश्वः ३

मेलनात्रेप्रक्त
 निपत्तापाम
 मेकलेतूनमे
 सहायः
 प्रभाविनेकावस्याति
 प्रसविनारमोः कुशल
 स्वयं
 स्यात्स्वस्वातुं
 निपुः ३ प्राहस्य एलि
 तेचनपुंसकं

इति तृतीयं
उक्तं मे दारिद्र्यं यत्ने जति

एवं स्तार हेनं धर्मं संवेदं

भेदनां शत्रोरभारणादीनामुपायेन परतो विजिह्वात्मसाकरणं भेदः १
स्वतिरोषमनेन प्रपक्ववचनादिना त्रैलोक्यं पशुमनवा १

यमः स्वात्कर्मिन्देदमनेपि २ यासे

परस्परपकाराणां रश्मिगुणकीर्तनसंबन्धस्य समाख्यानमापयोः संप्रकाशनाच्चापेशादयासाधुतवाहमिति चार्पणमिति सामविधानस्यैः सामपंचविधं १

प्र० को० पंचतुष्यनाम सामदानं भेदः ४ इत्युपायपंचतुष्यं ७ साहसनाम साहसं तदमोदः ८ चेतोपापाः प्रकीर्ति १

४४

सामशान्त्यमथोसमौ भेदनाम भेदोपजापौ उपधाधर्माधैर्यत्परीक्षणं ८ पंचत्रिष्वडुची १

पस्ततीपाघगोचरः १ एकांतनाम विविक्तविजैनधर्मनिःशलाकासधारः ८१ रर १

श्रोत्रांशुचालिगे रहस्पतेद्रवेत्रिषु विश्वासनाम समौ विश्रंभविश्वासौ भ्रेशोभ्रंशोयैषो १

चितात् ८२ निवहिनाम प्रभेष्यापकल्यासुदेशरूपसमंजसं पुक्तमोपयिकं लभ्यं १

भजनमानाभिनीतवत् ८३ न्याप्यंचत्रिष्वटुसंप्र मुक्तानाम धारणाचसमर्थकं प्राज्ञा १

नाम प्रवचदस्तुतिदेशोनिदेशः शासनंचसः ८४ शिषिश्चाचै मपरिनाम संस्थातु म १

यदाधारणस्थितिः प्रपराधनाम प्रागोपराधोमंतुश्च ३ समेसूदानबंधने १८५ द्विगुण ४४ १

२६

प्रमिनीतं संस्कृते च न्याये चामर्षोत्रिषु ३ कस्य शास्त्रे विद्यो न्याये संवत्तं ब्रह्मणादिने ७ पुक्तोपुक्तोपयमूले कीवं हस्तचतुष्यमे ४

कृतांतवेति१
सत्रमाक्षादनेकत्वे सदा सनेचमैतवेति विश्वः२

तंत्रसिद्धांतमधीतेवेत्वा१
सातः सिद्धांतोपेन१
वेतत्त्वार्थसातः१

आनमस्यालि१

हर्तुः सांनिकांतं तिकां प्रपि ७३ सिद्धांतनाम तां त्रिकोः सात सिद्धांतः सरासनाधिकारी

गृहस्पतिः देवताः जो दधानकर्तु गृहस्पत्यः लिखिकरोति प्रहरेवितः

सत्रमस्यालि२

नाम संत्रा गृहपतिः समौ लेखकनाम लिपिकरोत् एवणोः सरचंच श्रवनेखके ४। ७४

संदेशोच्चिकं एवति ३५ वीति

लिखिताक्षरविन्यासे लिपिलिखिरुभेसिप्योः ४३ तनाम स्यात्संदेशहरोदुतौ दान कर्मनाम

इतस्यभावः कर्मना४

अध्वानमनेगच्छति४

पयोननिमेगच्छति४

दौसंतज्ञावकर्मणी २। ७४ पथिकनाम अध्वनीनोः ध्वगोः ध्वयः पांथः पथिकइत्यपि रा

स्वामी उजापुरोहितरतिश्रीधरः ९

मंत्रो

मित्र

भुजारः

देशः पर्वतादि सैन्य

राज्यस्य राजकर्मणो गति साधनानि ५

ज्यसप्तागनाम। स्वाप्यमां स्य सुहृत्कोशराष्ट्रदुर्गबलानि च ७५ राज्यांगानि राज्यप्रकृति

प्रकष्टं कुर्वति राज्यं ८

नागराणां

संधानं

विस्तारं विविधयल्ले ॥ आसनं प्रातः उभयेशने

एकमुख्यः सजातीय

नाम प्रकृतयः पौराणं श्रेणयोपि च षट्गुणनाम संधिनिविग्रहोपानं मासनद्वेधमाश्र

समूहस्य ३ आश्रयणां शिखरेतानां २

शक्यते जेतुमनया २

भवत्यनेन

उत्सहते नेन। संध्योक्तां सामायां वेधमावस्थापेन ३

पैः ७७ षट्गुणाः शक्तित्रयनाम शक्तयस्त्रिस्तः प्रभावोत्सारुमंत्रजाः त्रिवर्गनाम सैन्य

एतानि षड्गुणशक्त

वाच्यानि २

प्रपवकोपचपाभा

यः ९

वर्धनं

त्राणां वर्धनं

प्रतापयत्यनेन

कोशो धनं दानं सैन्यं च तां

स्थानं च वदिश्र त्रिवर्गो नीतिनेदितां ७८ सप्रतापः प्रभावश्च पतेजः कोशदंडजं उपा

कोरश्रेणा सारुप्रधंगमपिराज्यमिति दर्शितं ३

कोपदंडवलं प्रभुशक्तिः २

कामं दकीवे स्वाप्यमास्यस्य ३

उक्तं हि १ उक्तं हि विक्रमवलमुक्ता शक्तिः २

प्रविद्धे पावसाभादेः प्रगुक्तस्य परेण यत् सलतततेजः समुच्चलानिति १

ननु सके २

वारणं प्रतिषेधे स्यात् वारणं तु मतंगजे ४

सर्वगुणैर्न एषां नामकां देहमगुणयोः ४

कनकस्य लो

हस्तवर्णकृतजलपात्रस्य १

निवेशः सैन्यविन्यासे यासे

इंगविहाहपोः शतिहेम १

नामो मतंगजे सवेषि नामो नागके

शारे कुरारु वारे नागदेतु मस्तके वारि

प्र० को०

भनाम भद्रकुंभः पूरुं कुंभः जारीनाम भंगारः कनकालुका २ ८१ कटक ३ नागनाम निवे

दे प्रागनुकले न्यवसते २

दे सैमरक्षणयन्त्रिपुक्तप्रहुरिकादिना सैमर

परातीजो समूह

शेषे च श्रेष्ठे स्यात्तरः

४५

शः शिविरं षडे १ मोरचानाम् सङ्गतं तूपरत्तणं २ सेनांगनाम हस्त्यश्वरथपादांतं सेनांगं स्या

मतंगजस्य जैनः

प्रतिशपितः कजो हस्तः

एतत्तरः २

चतुष्टयं ४ १ २ हस्तीनाम इतीदं तावलो हस्ती द्विरसो नेकयो द्विपः मतंगजो गजो नागः कुंजरो

गारपतिशत्रुबलं

सर्वे रमते

१५

वारणः करी ८ ३ ईभः स्तं वेरमः पत्नी पूषपतिनाम पूषनाथस्तु पूषपः २ मरोत्कटहस्ती

मदेनानां वृत्ता ३ कटो मतः ५

मदेन कलते ५

कलं मधुरं भावते ५

कुंजरो जे कपे कोषि

कुंजरो भातु कीदु मे

नाम मरोत्कटो मदेकरः २ बालकहस्तीनाम कलभः करिशावकः २ ४ गर्जितहस्तीनाम ॥

प्रकर्षणमिच्छते स ८

३ ५ तं वानं मदनवमनमस्मात् ३

प्रभिन्नो गजितो मतः निर्मदहस्तीनाम समावृद्धांत निर्मदो २ पटहस्तीनाम राजवाद्यस्तूप

वाद्यः २ संनाहहस्तीनाम संनाहः समरोचितः २ ८ ५ हस्ती समूहनाम हस्तिकुं गजना

गंडः स्यात् स्यात् सिखाजिनिग्रहयोगप्रभेदे च कीच्यमेवि

वंदे २ हस्तिनीनाम करिणी धेनुका वसा ३ हस्तीमालनाम गंडः कैटः हस्तीमदनाम मदे

गजितं वारिवाहाहध्वनौ नाम तं कुंजरे ३

३ ५ तं ३ जीणी निर्मदवपे ३

कटः श्रीलोकैर्द्वयोः ३ ५ तं कैलिजति रावे

स्यादेतुका करिणा च धेनावपि ३ सिद्धनवविशेषे १

वशावाधेयं पुराणां हस्तमात्रं हस्तमपि ॥ वशावंध्यास्तपोषास्त्रीगवां करिणि मुच्ये १

क्षौपादौपरिमाणमस्य १
शुक्लं घृष्टादिदेवेत्यात् ॥ एकमधराधेशालेण बोधिर्धनदंशान्धिगणदंश्य २
हारादर्थग्रहेल्लिपां २
उत्तकं संशयपुगेनारीवस्त्राचलेपुक्तेचलनाथेचमोतके ३
हरणमोतकादीनां द्वेभ्यश्चतेहतावाचि ३

करोवर्षेपलेपालोरश्मोप्रत्ययदंश्योः १
वलिदेत्यप्रभेदेचकरवामरदंश्योः उपहारेप्रमानस्त्रिज
पायांश्चथचमंशा
गृहसहविशेषेच
प्रावयवेपिच

दंशनाम धियाद्योधिगणोदंजो २ हाकिमकरनाम भागदेयः करोवलिः ३ दाननाम घंशुदि

देयंशुकोः स्त्री १ भेटनाम प्राभृतंतुप्रदेशनं उपायनमुपग्राह्यमुपहारस्तथोपदं २ पिह
देवताभ्योमित्रादिभ्यश्चहीपुमानस्य २
उत्तकं मोत्रिसंबंधस्तत्रभवत् ३ उत्तमोर्वरवधोर्दया ३ देकं यापानुकांले ३ त्रभिन्नाधेचहीपमानस्य ३
चत्वारिउपठोकणस्या ३ घट्टि

रावणीनाम पौतैकादितुपदेयं सुगणोहरणंचेतत् ७७ तत्कालनाम तत्कालस्तुतदात्वं १

भविष्यत्कालनाम प्रापतिः कालउत्तरः सद्यफलनाम सांदिधिकं फलं सद्य २ उदकैर्निःशर्कस्तव
प्रापतिस्तुल्लिपां दे स्यात् १ भविष्यत्कालनाम प्रापतिः कालउत्तरः सद्यफलनाम सांदिधिकं फलं सद्य २ उदकैर्निःशर्कस्तव
येप्रभावागामिकालोः ४ एकं भाविनः कर्मफलस्य ४
उदकैर्गण्यकाले १ दैर्कः फलमुत्तरं ८८ प्रदृष्टं फलनाम प्रादृष्टं बह्विहोपादि १ दृष्टनाम दृष्टं स्वपरचक्रजं १

राजभयनाम महीभुजामहिभयं स्वपक्षप्रभवं भयं १ अधिकारनाम प्रक्रियात्वधिकारः १

चासनाम चासं तु प्रकीर्णकं २ भशसननाम नृपासं पतत भशसनं सिंहसन १

सिंहसनं तु तत् ७७ छत्रनाम हेमं छत्रं त्वात्पत्रं रोसस्तु नृपलक्ष्मणतत् २ पूणकिं

प्रक्रियातुत्यादनेस्पाधिकार

प्रादिनात्रतमिता
दिग्रहः ३
प्रापतिस्तुल्लिपां दे
येप्रभावागामिकालोः
उदकैर्गण्यकाले
स्यात्तत्फलमदन
कंठके ४
अहिश्चगृहस्यत्वा
पावताकारत्वाच्च
स्वस्यपक्षएवादि
प्रहेमं ३ चासं
चासं रे लीतुमंजरी
मगभेत्तोः चमरश्च
मरेदेत्येचमरीतु

सकासो कालश्च ॥ तदित्यस्य भाव
द्ववर्तमानका
संदर्भप्रत्यक्षं भव ॥ एकं व्यापारनंतरं जापमानस्य ४ फलस्य ४
वेदिश्रतोपं वादिपस्य ४ भवेत्तुत्वा ४ म ४ स्वश्रपरश्रवरोतयो ४ श्रके ४ सेयोताभां जातं ४
आधिकास्यकरणं
देमणा नं दिक्कृत राजासनस्य ॥
हेम विकारो नृपासनं ॥ आद्यति ॥ जातमात्रापते ॥ तपस्यलक्ष्मण ॥ छत्र
प्रतिव्यधिः प्रजापतिः ॥
काः शलभाः सुकारो गच्छते ॥
प्रकारयेरितेह ॥
एकमस्यादि
तस्य भयस्य ४
वेराज्ञां ४
धारणादिवा
पारस्य ३

२४
 सरतिः प्रतर्गच्छतिः प्रनपा वा ? स्यात्कल्पपांच कोषितिः
 अतिरं कुशवाची च काशश्च त्रणवाचकः
 तालव्यादिरपि अदिंसायाः
 प्रयकल्पना करिणः सज्जनतामास्तीली वंली प्रोचकल्पने
 वाजीवाणाश्चपक्षिषु
 दूष्यात्रिषु दूषणीयेली वं वस्त्रे च तद्गुहे
 कुलीने कृता वहतिका पां धकां चामध्ये भवं धने ह्यपि नां प्रकोषे च कार्य हेतो प्रवो
 वणः स्वणे त्रिते तु तो रूपे चिना पो शुला रो कु पा जने
 नाम सरे गुणे भेदे गीत कमे चित्रे पशस्ता ल वि शेषयोः भंग
 प्र० को० स्मृतिः स्तिपां हस्ती वं धन चर्म रज्जुनाम दूष्या क ह्या वरत्रा स्यात् हस्ती सज्जीकरण नाम गगे व वणं कुं कु
 ४६ कल्पना सज्जनां समे २१०१ हस्ती मूलनाम प्रवेण्यां स्तरां वणः परिस्तोमः कुं यो धपोः वलिष्ठि लो वे वि
 वीतमसारगं जे स्यात् नसारं वलं मस्य
 वीतं त्वसारं हस्त्वश्वं हस्ती वं धन भूमिनाम वारी तु गज वं धनी २ प्रश्वनाम घोड के वी
 प्रकुशकर्मण्यसार नुरगे च ३
 वाजाः मत्ताः प्रभवन्त्यस्य
 तितुरंगतुरंगश्वतुरंगमा वाजिवा हर्ष गंधर्वा ह्यसंधवै सप्तपाः ३३ सुजात प्रश्वना
 पातिनश्चेत्तिमां पाने नुरगी वा श्वगंधापांतु रगश्चित्वाजिनोः ४ नृदेधेनः प्रा ने पा प्रा पण ॥ कुलस्यापत्यानि
 प्रजनाः प्राजः प्राजे म प्राजा ने पाः कुलो नाः स्युः सिद्धिः प्रश्वनाम विनीताः साधु वा हिनः २ पारसी क देशा
 वनामुजः पारसी क ३ नर इति रत्न को शात ३
 नवनं चतुस्रदेवे नि हवे विगिने त्रिषु २
 श्वनाम वनापुजाः पारसीकाः कां वौजा वा हिका हयाः ४ प्रश्वमेधीः प्रश्वनाम पैपुरशो
 श्वमेधीयो वेगपुक्तः प्रश्वनाम जवनस्तु जवाधिकः परतलः प्रश्वनाम पृष्ठः स्थोरी २ श्वे
 नवेन वेगेनाधिक रण्यारकौ घविशषावर्तनी शुच योषितिरय नो हरि पक्षिगः १
 ताश्वनाम सितः कंको रथवाही प्रश्वनाम रण्यो वोहारयस्यपः ५ बालः प्रश्वनाम बालः
 राक्तिभिन्न हृद्याः स्वलंतश्चपदमदे प्राजा नंति पतुः संशोभा गाले भुजे पुमान्मान भेदाश्च वमवापुषु पक्षि भूदेशो भवे ह्ये मणि मये विक्षेधवः ५
 जाने यास्तं सुताः ४ कर्कः कर्के जले वल्लै वेताश्वे ६ प्रवतिरंगमे प्रसि कुत्सिते वात्सलिंगकः ५
 दृतिश्च शो ह ४ पण्ये घटे १
 २३
 वाल्ली कंधी राहं गजो नाश्व देशयोः ३
 पां विते ४

चतुर्गजमदेसागेपालनश्रेष्ठशुद्धिषु

वस्यते

वमपुत्रमनेकाशेमातंगकरशीकरे

निपाणवारणापांगदेशेनोत्तैध्वनिगमि

कुंभोराश्वंतरेहस्तीमूर्त्तिशेषांतरेका

कुंभोराश्वंतरेहस्तीमूर्त्तिशेषांतरेका

दानं शुंगनिर्गतजलनाम वमैयुः करशीकरः २१८६ कुंभस्यलनाम कुंभोतुपिंडो

रसः तपोमध्येविंदुः उमात्र हस्तीकपालनाम प्रवग्रहोललाटस्यात् शिषिकात्वत्तिकुट

कं २१८७ हस्तीकटाक्षनाम प्रपांगदेशेनिर्पाणं हस्तीकणमूलनाम कणमूलंतुचूलिका

कुंभाधः प्रदेशनाम अधः कुंभस्यवाहिस्य प्रतिमानमधोस्यपुत्र २१८८ हस्तीस्कंधनाम

श्रासनं स्कंधदेशः स्यात् हस्तीशुंगय कमल पञ्चकं विंदुजालिकं हस्तीनां वास्यानाम पत्त

भागः पार्श्वभागो मुखपार्श्वभागनाम दंतभागं स्तनयोग्रतः २१८९ जंघाणां पार्श्वभागनाम द्वौ

पूर्वपश्चाजंघादिदेशो गार्त्रा वरैः क्रमात् २ हस्ताबंधनस्तंभनाम तौत्रवेणुके मालानं बंधस्तं

वेथ हस्तीशुखलानाम शुखले १०० प्रंदुको निगडो हस्ती स्यात् ३ प्रंकुशनाम प्रंकुशो हस्ती

श्रंगं प्राधान्यं खलं खलसंचलने पश्चाजंघाभागो वरः २ गत्रं गजाग्रजंघादिभागो संगे कले वरः ३ प्रवरं तुलराक्षे स्यात् पश्चाजंघा च दंतिनां ४ श्रवलो मुक्तीको स्यात् लोहदं जो च बंधने ५ श्रद्धः स्तिपां स्यात् निगडो प्रभेदे भूषणस्य च स्तार्थकाः प्रकृतितो लिंगवचनामतिवर्तन्ति

तनादिव्योमसंगतं विद्युन्महादिनदनुप्रसक्तं करणदिके संगतं दिगाजादि॥२॥

चिह्नकमलनाम

रक्तकमले

कमलनडीनाम

हस्तह इत्यादि इह द्वितीयकां
उच्चैर्गोमंदादिभिः रयोगे आग
लादिभिः पुरे आपणदिभिस्तैः
विषण्णादिभिः सह वर्तमानैः
यादिभिः संपादिता उपलक्षिता
रादरावर्गावर्तमाना आदिक
शतः आशंसायामृतवच्चैति
नित्यः मण्डपः पञ्चमोत्रैपियद्वय
नियमोपि मण्डप इति यतोत्रसि
स्यग्रहणं आदिशदेन्याद्य
रातः इति स्तामी सद्यस्म
रातः पञ्चमोत्रवचनः आ
गपञ्चिकोदिरातः तस्मिन्तो
गानियन्त्रपञ्चादेनोत्पातकश्चि
रगान् अन्तर्गोलं मस्येति मया
सिंह इत्यतः॥

प्रह्वराजीवपुष्कराभेकहाणि च पुंडरीकं सितं भोजे मयत्तसरोरुहे रक्तोत्पलं केकनदं नलानालं इह द्वितीयका उर्वरा
नदु समरे श्रीगण सादिमस्तस्य कंदः अयि॥ तुरीया कमले दीया पीलीयादेनाम१ कर्मणः कर्तव्यचकीरा
मणालंबिसमंज्यादिकदेवैवडर्मस्त्रियां करहाटः शिफाकंदः किंजल्कः केसरीपि स्योपांगेः पद्यादिभिः
नवीनपत्र कमलबीजकोशम् २ लोहिताः तत्रांगानि म
संवर्तिका नवदत्तैर्वीजिकेशावराटकैः इति वारिवर्गः उत्तं स्वर्ग्यामदिकालधीशमादिम हीनिउपगानिखिलादी
नाट्यकं यातालभोगिनरकं वारिचैवांच संगतं इत्यमरसिंहकृतौ नाम लिगान् रासनेखरादि नि विपणानिखिलादी
कोऽऽप्रथमः संगणवसमर्थितः वर्गाः प्रथीपुरस्माभुनौषधिप्रगादिभिः निवृत्तसुत्रवि निमनः खिलादीनिव
दम्भदैः संगोपांगैरिहोदिताः मर्मभिर्चलानंतरमाविज्वंभरास्थिरा थरावरित्रीथरणीहो हीनिपुष्पादीनिमरा
लीज्याकाशयौदितिः सर्वे महावसमतो वसयोवीवसु थरांगोत्राकुः पथिवीपथीस्माविनि देवधारणपञ्चमापरः
२५ एषायाशोममा इतिरः तेः आदिश देनया
कीटादीनां ग्रहणे
स्य चोपांगानि य
पक्षादीनि यद्वा
नृशिलेयस्य म
दिः सिंहः १

२९

नदीसनामप्रसिद्धानोपयुक्तपद्यक

नदीसंगमनम

मासरतं शरावतीवित्रवतीचंद्रभागासरसती कावेरीसरितो न्याञ्चसंभेदः सिंधुसंगमः

कृत्रिमजलनिसरणस्य
परनलानाम

हेमोमोक्षितिलातपुष्पस्य
शुक्लमंडीतिख्यातस्य

दयोः प्रणालीपयसः पदव्यां त्रिषु त्रै देविकायां सरयां च भवेदाविकसारवौ सौगंधिकं तु

हेरक्तसौगंधीतिख्यातस्य
रक्तमंडीनाम

ननुयद्येवं कथमत्यलङ्कारो
लोत्पत्त्यादिष्वेव बुद्धिजीयो
हो उच्यते यथासंभवा योपयुक्तः
पैयान्मित्र्युक्तेन त्मदिष्टेनाजं
बुद्धिमेवाविनमुह्येयं च
हापोत्यदोषः २

कसारं हलनकरक्तसंघातं स्यात्तत्पत्नं कुवत्नयैर्मयनी त्वां वृजन्मच इदीवरंचनीले

एवं सौगंधिकादीनां कैरवांतानां
वेदोमलं

सवालनाम

स्मिन्प्रितेकमदवैरवै शालूकमेयां कंदः स्याद्द्वारिपर्णी तु कुंभको जलनीली तु शैवालं शै

हेकुमदयुक्तेशालू
कुमुदलताया इत्यन्ये

कमलसम
हस्याने॥

मुखशङ्खाध्यां नृणां लीनो कर्म
लिनीपुटकिनीत्यादयः

बलोथं कुमुदवती कुमुदिन्योनलिन्यां तु विशिनी पद्मिनी मुख्याः वायुसिपद्यं नलिनमैरधि

दंमहोत्पत्तं सहस्रपत्रं कमलं शतपत्रं कुशशयं वैकरं हंता मरसं सारसं सरसीकं विस

का
गु
को
पुच
पोरमि
नपुंसि
माजीव
हस्ति
नासपा
पिडीन
विजगरे
नाव
लक्ष्मी
रमो

॥२६॥

रिते मज्जंवाले तु पंकिलैः जलशयमन्यं स्यात्पुंसिकर्षे स्तथाविधैः स्त्रीशर्कराशर्करि

अथमप्रायेदेतो

एवंसिकतायाः रूपं पृथिविकतासिकतितनः सैकतः सिकतावाति

अशमप्रायेदेशे
लः शार्करः शर्वसावति

तितः स्यान्नदीमातृको देवमातृकं अथवा कर्म एराजिदेशे राजन्यान्प्राप्तो न्यत्र राजवान्
नदीनगरपर्वताद्युपातभूमेः आलौकिकवृत्तिद्वयोः सम्बन्धः
देवः प्रकृत्यपि पञ्चवचनसंबन्धः

वहीनगुरपर्वताद्युपांतभूमेः

आलौकिकसिद्धिद्वयोः सप्तमीसंबन्धः

चक्षुष्यवर्तसन्निहितभूमिः

सेतुः पुमाननयोदपि एकवचनसंबन्धः

गोखं गोस्थानकं तं तु गोखीनं तत्पूर्यकं यद्येतत्परिसरैः सेतुरीं लोक्षिपां यमानं वामत् सधैवितस्य
 त्रीण्यपि पीलिकादिनकासितमत्युजस्य ३ ज्ञातः

त्रीष्टिपिपीलिकादिनिष्कासितमृत्युंजस्य

उन्नातः

४. अनाकुम्भवल्मीकं पुंनपुंसकैः अयनं वल्मीकागिध्वं यानः पदवी सतिः सरणिः पदतिः पद्या

सुपथनाम

निन्दितययः पंचपुं

वर्तने^५कपदी^{१३}निच^{१३} अतिपंथाः संपंथाः असत्यपञ्चाचिंतनं यद्व्योदुरव्योविषयः समाः ॥२६॥

करध्वः कायध्वः १

मैदिनीमहा भूतया श्रीरत्नगर्भाविपुलासागरं चरौ मन्त्रिकौ प्रशस्तानुमत्तामन्त्राचमलि

सर्वसंस्थोत्पत्तियोग्यः॥ एकलवणमन्त्रिका अक्षरभूमिभागस्य वाचलिंगो स्थलभूमिः

कौ उर्वरासर्वसम्पदायाः स्यात्सर्वदायमन्त्रिका कृषवन्त्रियरोहावर्षन्यत्विगौ स्थलं स्थली समा

निर्जलदेशस्य

विहारीभूमिः

पंचजगतः

उत्तरं यत्तमस्य स्यात्तमादेः अवहतिगोवर्षे तद्भारतं नाम भूमिः
यत्र स्ततिः यो लोको भवति तस्य भूयः शब्दः स्यात्तस्य भूयः

नौमकथन्वानौ द्वे विवर्त्ता प्रहते समौ त्रिष्वयोजगती लोके विषयं भूय न जगते लोके विषयं भारतं वर्यं

शरावत्पास्तयोर्वर्यः देशः प्राग्दक्षिणः पार्श्व उदीर्घः पश्चिमोत्तरः प्रत्यंतो ह्येकदेशः स्यात्तस्य

नाम

जननिवासस्थानं

स्थानमात्रं

देशः समव्यमैः श्रापितवर्तः पुण्यभूमिर्नद्यां विध्यहिमागयोः नीवज्जनपदौ देशविषयौ तौ पर्वतौ

नवतणपचुरस्य

नै त्रिष्वंगोष्ठाश्च उपायेन कुल इत्यर्थं कुमुदा कुमुदप्राप्यैतस्मान्न हवेतसं शकुलः प्रादेह

वडु

स्त्रियो चैत्यमौपतनंतुल्यैवाजिष्णुजातमंदुरौ आवेशनंशिल्पिशालौप्रपापानीयशालिकौ म
 पठनेदाव्य गृहमध्यभागस्य फरशावेदीदेनाम

ठः क्वात्रादिनिलयौगंजातुमदिरागहै गर्भगारंवासगहैमरिचं सृत्तिकागहै कृदमोस्त्रीनिबद्धाभस्त्रं
उत्तराक्षानाम समागृहनाम मंडी गृहस्थेनस यनिनोरजीवतेमिता मिकादिगृहण नागहै॥

इष्टात्ताशिरोगृहमे वातायनंगवाहौधमंडयोस्त्रीजिनाश्रयः हर्म्यादियनिनावासः प्रासादोदेवम
देसौधगृहस्य देराजगृह देपटमंडयादिराजसदनस्य

मुजां सौधौस्त्रीराजसदनैषपकार्योपकारिकौ स्वस्तिकः सर्वतोभर्जनंघावर्त्तौदयोपिच चिकंदकः
सामान्यस्य श्रुतःपुरादेयकाजदोरेषपि हर्म्याद्युपरिगृहस्य

प्रभेदाहंभवेतोत्तरसद्यनां स्वगारंभभुजांमितःपुरंस्याद्वरोधनं शुद्धांतज्ज्वोवरोधंस्याद्वदुःसौ
श्रीजादिक गृहद्वारभ्रमौचलकायाधःप्रसार श्रुताणेतपठेयकोदरादिः

मर्मस्त्रियो प्रघाणप्रघर्णांलिदावहिदीरप्रकोष्ठकै प्रहावग्रहणीदिहल्यैगंनंचत्वारिजिरे अधस्ता ॥२७॥
द्वारप्रकोष्ठहौहिद्वारकतचठस्य द्वारकायस्यपाणस्यइतिच वेहडेदेनाम

मोर्गवनभवतितस्येनाम

उद्यानमार्गनाम

चौराघुप इतस्यपद्यः

पंथासर्पयैतुल्येज्जाटकचतुव्यथै

उत्तरेदेनाम

प्रांतरं दूरज्ज्योर्ध्वाकांतोरं वस्तीर्गमं

गव्यतिःस्त्रीकोश

हस्तादिमेनासंसारणमार्गस्य॥ प्रहस्तादिनिस्सारणमार्गस्य

राजामार्ग

पुर्गंनल्वःकिष्कचतुःशतं

घंटापथःसंसारणं तत्पुरस्सापनिष्करं

इतिभूमिबगीः

पुःस्त्रीपरीनगर्घी

वात्यक्षेपज्ञनसाह

एणपुनंगमिस्तुत

अस्त्रीवत्वमेवेति

यः१

वापहनं पुटमेदनं स्थानीयानामौन्यं तु यन्मूलनगरात्पुरं

महानगराद्वल्लुपुंरंतरागवानगरम्

यते॥

निवासस्थान

तच्छावानगरं वेश्ये विप्रयाजनसमाश्र

हृदस्य

हृदस्यविज्ञपस्थानस्य

समानगलीनाम

स्यच्चयइतिहैर्दुर्गनगरपदिखाया

उत्तमस्तकासूपस्य कोटाधारस्य॥

योऽप्यणतुनिषद्यायौविषणिःपण्यवीथिकौ

हृदमार्ग

रथ्याप्रतोत्तीविशिखौस्याच्चयोवप्रमंस्त्रियो प्रा

कोट

गामादेतेकंष्टका

वेणुकंष्टकविज्ञादिमया कंधनाम

अस्यादिप्रयवकुड्यस्य

कारोवरणःसालःप्राचीनंप्रातितीवतिः

दिवेयस्य॥

विह्वनकायःवोत्र

भित्तिःस्त्रीकुड्यमैडु कंयदंतन्यस्तकीकसं गहंगहोदं

विशालाहस्य

वसितंवेश्मसघनिकेतनं निर्योक्तं

चौक

चतुःशालैर्मृनीनांतुपणिशालौटजो

आगारेत्य

य

सा

सहर्नंभवर्गगारमंदिरं

CC-0 Lal Bahadur Shastri University Varanasi Collection

वासःकुटीहयोःशालास

ज्यापहं नी नणां हतेनेत्रोदरकरशादंतगुदजाशोगाः परस्त्रीकृता इति उल्कादशाद् अथ सिद्धाशुक्रदशाः सिद्धासिद्धिकरी सुभो
 गजननीमानार्थसंदायिनी विद्याराजधनप्रतापधनुसद्वर्मात्मजज्ञानदा व्यापारांवरभूषणांवरसुतोदाहृदिमंगल्यदासेयजम
 निपूर्वपुण्यविभवेर्लभ्यादशामानवैः इति सिद्धा ७ अथ संकटा राहुदशा राज्ञेभ्रंशोऽग्निदाहो गृहपुरनरग्रामगोष्ठेषु
 पुंसोत्तस्मारोगो गधातुक्षराविकृन्तरणोपुत्रकानां वियोगः ज्ञेयान्मोहोऽरिभीतः क्लेशतनलालिका संकटा
 यां विरोधो नो मृत्युर्जन्मकालाकथमपि विदुषां संकटा योगीनीनां इति संकटा ८ इति स्थूलयोगिनीदशास
 माप्तम् अथांतर्दशाः सुरनरमुदिताः स्वर्गहोगरो युवतिवर्गविचित्रविलासिनः सुखः धनांवरधर्म
 परायणा यदि दशांतरजा मंगला इति मंगल १ यदि मंगलांतरगता हि पिंगला नीलरोगशोकजवैर
 कारिणी अर्थदानपजनाञ्चसज्जनैः सह भेददानरवरस्य जन्मनि २ प्रभवेन्न परस्य मंगलांतरगता धान्यांगनकेले
 त्रमानदास्वजनैः समागमविलासभोगदाजे हे प्रमदावियोगो गोवाजिध्यामांवरभूरिलाभं ४ इति भ्रामरी भद्रानराणां
 मंगलदासभोगी विद्यार्थवाजिन्यकुटुंबलाभं करोति वैरोदयनाशनं च मुदान्वितो प्रीतिकरो नितातं इति भ ० उल्का
 दशा चेद्यदि मंगलांतरभीषतिभिर्धनकीर्तिहानिः आरण्यभीरुहभूधरेषु काम्यौकसां प्रीतिकरानराणां ६३ नानासुखं
 श्रीसुतपत्रलाभं सिद्धादशा चेद्यदि मंगलांतरगता विलासलावण्यसुभोगविद्याकलत्रभाग्योदयकर्मसिद्धि ९ इति सि
 सिः चौराग्निभूपा लभयं विधत्ते क्लेशांतनोपीडनं मुग्रकर्मसुतार्त्तिकं ताविरहं विवादचेत्संकटा जन्मनि मंगलागता ८
 संकटाः क्लेशादिभवेदृष्टं तन्मध्ये रामसंयुते अष्टभिर्ब्रह्मरज्जुगणेशादशा प्रकीर्तिता इति अन्तर्दशा समाप्ता अथोभ
 स्यमुक्ताष्टादश्या वै निहन्त्या सर्वताराभिभक्ता भवेत् वर्षपूर्वादिमुक्तादशा स्ववर्षे च पात्या भवेद्भाग
 संज्ञः १ अथांतरदशायां प्रकारं प्रवक्ष्यामि दशावर्षकस्वीयवर्षे न गुणान्ततवऽत्रिभिः ३६ लब्धवर्षादिकाराणां दशविद
 निविधेयं कलार्थ इति अन्तर्दशा ०

कृती ५५

नांतोयि

द्वाविंशतिपंडितस्य

द्वेसंस्मरणं प्राप्त्वा ध्यायिनः
देवेदार्धतो वासुणस्य

यंडितः कवि धीमान् सरिः कृष्टिर्लघुवर्णो विचक्षणः

दूरदर्शी दीर्घदर्शी आत्रयच्छादसौ स

पडाणे बाले देनाम

गर्भाधानादिमेव लाघयेते निषेकः
निषेकादिकं मेकं चैव ध्यायकस्य

वेदवाग्भवनकर्तृध्यायकस्य

यागेऽस्ति नामादेशकचैर्यजमानस्य

ज्ञातकर्मनामक
मेकतः २

मौ उपाध्यायै ध्यायकौ यस्यान्निषेकादिकं दुरुः संत्रयाप्याकृदौ चार्यं आदेशात्वे ध्वरेवती

तमेव सोमयागेऽस्ति
जामादेवः

युजः युजः भशं वा यजनशीलस्य

यज्ञकृती

३३

यथा च यजमानो धससौ भवति दीक्षितः इज्याशीलो यायजकौ यज्वातुविधिर्नैव वान् सगीष

वत्स्यति स्वनामयागेन इष्टवतः

पीतसोमलतारसस्य

सांतः

सर्वस्वदक्षिणयागेनेष्टवतः

गुरोर्धोतसांगं वेदस्य

तीस्यां पतिः सोमपीथी तु सोमपाः सर्ववेदाः सयेनैव पागाः सर्वस्वदक्षिणः अरुचानाः प्रव

गुरुकुलवासान्निवृत्तस्य कृतावभ्यस्तानस्य

चने सागे धीती गुरोस्तयः लब्धानुजः समावृत्तः स्वत्वात् त्वं भिषवै कर्तुं छात्रांति वासिनौ शिष्यौ श्रेत्याः

हे प्रथमारक्षवेदाध्यायनां

वेद एकवेदाध्ययनव्रताचारिणः

प्राथमकल्पिकोः एकबुद्धव्रताचाराभिधः सबद्धचारिणः सतीर्थी सैकगुरवांश्च तवान्निर्गन्तुं च

मैत्रि १

५६

पीकलानोतिखतस्य

कंधीनाम

कुंकादिकाकरवेकपडा
संगधकीताहोया

कैः प्रतिगनादः पंतद्वहैः प्रसाधिनीकंकतिकौपिणतः पटवास्यकैः दधेणमकुरीदंशैव्यज

पवा

वंशस्य

नैतालवंतिकै इतिनवर्गः संततिर्गोत्रजननकुलान्यभिजर्नान्वयो वशोचवायसंता

वाद्यणसत्रिय

चतुर्वर्णिना

इतंतः राजवंशस्य

नौवर्णाः स्युर्वाद्याणदयः विप्रसत्रियविटकुड्राश्चातुर्वर्ण्यमितिस्रत राजबीजीराजवंशो-

कुलेयउत्पन्नहोयेहोयेदेनाम

पुलिगायं

चंगकुलेयउत्पन्नहोयेहोयेदेनाम

चतुराश्रमाणमेकैकं

कुलसंभवस्य

वौज्यस्तुकुलसंभवौ महाकुलकुलीनीयसभ्यसजानसाधवः ब्रह्मचारीगहीवानप्रस्योभि

यटव्राह्मणस्य

स्यात्

हृश्चतुष्टये आश्रमोस्त्रीहिजात्यर्गजमभदेववाडवाः विप्रश्चब्राह्मणैसौषट्कर्मयोगा

कथंभूतः

इत्याधायनहानिया
जनाधायनेतया प्रति
ग्रहश्रतेयुक्तः सद्धर्मी
विप्रउच्यते २

दिभिर्पुतः विद्वान्विपश्चिहोयज्ञः सन्तुधीः कोविदौबुधः धीरोमनीषीजः प्राज्ञः संख्यावा

15

श्रीगुरुभक्तः श्रीगुरुभक्तः
 ब्रह्मसूक्तः श्रीगुरुभक्तः
 वपुषां तु त्रिपांजा ली.
 गुरुभक्तः श्रीगुरुभक्तः
 श्रीगुरुभक्तः श्रीगुरुभक्तः
 पद्माभातः श्रीगुरुभक्तः
 विंवितापतिः

अथैष्यद्वगंधोऽस्याः
अथैष्यद्वगंधोऽस्याः
अथैष्यद्वगंधोऽस्याः

इयमात्रविवक्षापामैषध्यावत्समाप्तः
सर्वमित्यनेन घृततैलादिकमप्यपि शास्त्रे
अमित्युक्तं
पारिभाषिकमिश्रायेनाख्यातं पुंसि योषिति ३

[illegible]

रत्ना
पत्र

ल्यकोवेधक मु (६२) श्रौवधोनाम श्रौवधोनाम तिमारेसु रजा
 तौसर्वमोवध भाजीनाम शाकाखपत्रपुष्पादि चोलाईनाम तंडुलीयात्यमा
 रिवः ६४ नागरनलीभाजीनाम विशस्याप्रिशिमानता फुलिनी शक्रउष्यपि मधुरा
 नाम स्वादुक्षारंथासगोला ह्रीवेगीहृददारकः ६५ जुंगो ब्राह्मीनाम ब्राह्मीतुमत्स्य
 दो वयस्यासोमवलारी काचनीवलिनाम पट्टपर्णी हेमवती सूर्योदीरीदि
 मावती ६६ कंवोईनाम ह्यपुष्पीतुकां वोजी माषपर्णी महोसह तंडुशनाम
 तंडिकेरीरक्तफला विविकापीलपर्णी ६७ साधिरनाम वंदराकवरीतंगी खरप
 व्याजगंधिका एलानाम एलापर्णी तु सुवहा रास्त्रायुक्त रसाचसा ६८ आवोति
 नाम चोरीबुजिकादं ता शमंवैष्टामूलोत्तिका श्रास्त्रवेतसनाम सहस्र
 हेमवतीपयस्यः ६९ मवज्जु मसंभवासा नागतिहिकाकारानमूलवलिजोषधं
 चांगलुशोभनेदंतां / स्वादुत शोभने वीरेकविष्ये ॥ कंवोजदेशोभवा
 मभीरुमतीति १ करमदके नागरेगेपिच। सुवहाशालकोलापर्णी जिथा
 मवज्जु मसंभवासा नागतिहिकाकारानमूलवलिजोषधं २ श्री सुवहा सुवहवीणाया मभिधेयवदायः २

नमुनीयशाकलेदेवि
 गतनुतायपा
 नलिन्यप्रिजिह्वाभांनपा
 न्यांलीफलितेन्यच
 त्स्याचीवपुष्यमस्याम
 त्पशयः स्वावपदेमो
 हिमवतिनातायस्वर्ण
 निवत्तीरमस्याम

दीर्घीनाम

पुनर्वसु पक्षलो
यास्यात् मागपु (च) रुयोः
मेविति रुधि
निकाया एमात्रा
गयोपु सिद्धा इन्तेम
रीव्यते ३

[illegible]

मोक्षसाधनयोगवृत्तयोगो ॥ विदारीशालपार्श्वचिरोगभेदेचुंगंधयोः २
पाणिनायतादतिवाच्यते ॥

85

सप्तकृष्णविनीति

ग्रम

78

मक्षशब्दसंज्ञं धृश
दृशोकोण ॥ ३
केनजलेनरोति क
रचस्यमपूरस्येपंध
वृक्षितवर्धनेयोग्य
धृवगोषधतरेकाला
नरेचाभुपेसमृधा
वपिपोषितिधृ प्रजश
केनमजपणसदृशल
कुलेधृगुलोवण
कदकेनाभंतक्या
नहीगुली ३

करेशालपार्श्व
मतीस्मता १

चंद्रकालमेधिका जेठीमधुनाम मधुकलीतकपहि मधुकामधुयसिका २
कोहलीनाम विदारीतीरप्रचैतु ५२ गंधा तीरकोहलीनाम त्रौषीचयासिता ३
तीरविदारीणा नमराचेतर्हगंधिका लंगोलीतारदीतोय ५५ पिप्पलीशकुलादनी ४
लनामपूरशियानाम खगोष्वाकारवीदीपेमयूरोलोचमलके उपलसाहीनाम गो
पीणामाशरिवासा ६० दंततोयलशरिवा मरडासिंगीनाम योगमृद्धिसिद्धिलक्ष्मी
हृदरेपाद्वयाइमे कोलिनाम कदलीवारणवसा ६१ रामोचांममत्पला का
खीला मगावनीनाम मुकुण्डीतकाकमुद्रासहेत्यपि वदंगिनीनाम वार्त्तकी
हिगुलीसिंही मंटाकोडुः प्रधर्षणी ६२ नीलीनाम नाकलीसुरसारसा स
गंधागंधनाकली नकुलेष्टाभजंगादी द्वात्राकीसुवहचसा ६३ शालवल्लीनाम
विदारीगंधांममती शालपर्णीस्थिरधुवा वनकर्पासनाम त्रौषीसमद्रा ६४

35

इमंउताश्रतोवद्व्यालोषधेरेप्याहृयोनामानि ५
सिंहोत्वर्मातुप्रातरिवासावृत्तयोः ॥ कदलीकदलोप्रख्याकदलीकदलोऽनः ॥ जीवमज्जोषधोपुष्येताह्यभाकपोषिति ६
दुशपा ३

CC-0. Lal Bahadur Shastri University

योगःप्रदीपयोगाहृयोविशकेषुवाच्यवृत्त
जीवमज्जोषधोपुष्येताह्यभाकपोषिति ६
नजिःसाधोषधिमधुसमज्जवपिपोषिति ६
धुवाधुवाशालिपार्श्वलुहिभेदेगीभेदेपिव १

त्रौषीपुष्पातिकारुणाविदारीनाममधुना
चंद्रादिजलपिप्पलीतित्वा
संज्ञातिपुष्पमोभयोतस्य २
नजिःसाधोषधिमधुसमज्जवपिपोषिति ६

तीरकोहलीनाम २

शकुलादनीलिपा
कुक्षमेपाकवृत्तशा
मयूरीनी ॥ कपोः ३
नकेरेपिप्यामपूर
शिलोषधो ५ तिदि
कुमोक्षेमिष्यतिपोषा
कदलीकुम्भारचर ५
मामानफलापता ६
सहेवलेनलिपास्यात
त्रिपातुनखमेवजे ६
केत्यदोलापुजपापी
कमारीपृथिवीमुच ४
नजिःसाधोषधिमधुसमज्जवपिपोषिति ६
रयतीति १
१४

वि-नमः शिरोभि

द्विदिवालमूषिक
कणतल्पपत्र

तालवशात् न
शालेयः स्यान्मितो
प्रथमशतशिवलीव

स्यायुक्तौधिकतोग्रामेगोपेग्रामेषुमरिषु औदिकः कनकाध्यतोरस्याध्यक्षस्तुनेधिकः अत
 बहिः सं चरंतीनां श्रमः पुरस्त्रीणां प्रेक्षकप्रकाशवारणापवेत्रधरायत्तया
 गारेवाहिर्महास्वकास्तेषां नमचतुष्टयम् चत्वारिंशत्तुष्ट्यागरेवहीरत्ताधि
 तः पुरैर्त्वंधिकतः स्यादंतर्वेशिकौजनः सौविदत्ताः कंचुकिनः स्यापत्ताः सौविदाश्रिते शंभो कृतस्य॥

निर्वीर्यचिह्नस्यवदामो
 तिरव्यातस्य

वर्षवर्षस्तुल्याः सेवकाथीनुजीविनः विद्यमानंतरोराजाशत्रुर्मित्रमतः परं उदासीनः पर
 एकंजिगीयोः पृथुमागस्थितस्यराजाः

तरः पाल्मिगहस्तुष्टुतः रिपौवैरिसपत्नारिद्विषद्वेषण्डहेदः द्विदुपत्तौदितोमित्रदस्यरा
 अदंतः अभिघातीतिनय

त्रवशत्रवः अजिघातिपरीरातिप्रत्यर्थिपरिपंचिनः वयस्यः स्त्रिधः स्वयं अयमित्रैसखास
 सख्यार्थवः कर्मवासख्ययुः सत्वाः द्वेअपधादेविष्टसं
 मप्राप्तिः पदैशवायते सपुपुदीनं स उपदेनस्य

हते सख्येसाप्रपदीनं स्यादनुशोधनवर्त्तने यदाहवर्णीप्रणाधिरेपसर्थश्चरः स्यशः चारश्चर

व्यामितिसधः देवाराधनमनुवर्त्तनं श्रंग

धनोदविष्टसंपादनस्य

चक्रवर्तिनाधोय
 राजसयस्तेनयेनेष्ट
 कृतःसम्राट्पाटश
 जसयाधिकारीविशेषण
 दयेनतमाहमेडलस्यदाह
 हेसमद्रूपयेतेभमीश्वरस्य
 शराजमंजलेश्वरःयश्र
 सकलभयात्तानशास्ति
 भत्यवहापारेषुनियेन
 यश्रतिसपत्यदेवेसिहचम
 जस्यमभ्येसम्ययजतेस
 सम्राट्॥एकेसार्वभौमविश्व
 वस्य३

नमस्त्रियौ॥ इतिवृत्तवर्गः॥ स द्वाभिवर्तोरजयोबाहजःसत्रियोविराट्॥ राजिराट्पा

यिवःसमीभन्नपभपमहीदितैः॥ राजानुप्रणार्तोशेषसोमर्तःस्पर्द्धधीश्वरः॥ चक्रवर्तीसार्वभौ

मौन्योयोमंडिलेश्वरः॥ येनेष्टैराजसयेनमेडलस्येश्वरः॥ शास्त्रियश्चोत्तयाराजःसम्राट्

उद्यराजकं॥ राजन्यकंचनपतिरत्रियाणांगणैकमार्त॥ मंत्रीधीमचर्वोमात्यैर्न्येकर्मसचवा

स्तर्तः॥ महामात्राप्रधानानिपुरोधास्तुपुरोहितौः॥ दृष्टारिबबहाराणंप्रादुबार्कसदृशकौ

प्रतोहारेदुरपालहाःस्थदाःस्थितदर्शिकौ॥ रत्निवर्गस्त्वेनीकस्योर्थाध्यर्हीधिकतौसमौ

किंचित्पथकत्रीणिनामा
 न्याहुःराजसयैकतीसम्राट्
 होदाराजमंडलस्येश्वरोपि
 सम्राट्सवनपतीनांशासकौ
 विसम्राट्३

अष्टचत्वारिंशत्संस्कारहीनस्य वेदाध्ययनरहितस्य जीवकार्यजटादिधारिणः खंडितवृक्षचर्यादिः नष्टवृत्तस्य

व्रात्यः संस्कारहीनः सौर्द्धत्वाध्यायेनिराकर्तः धर्मध्वजीलिंगवर्तिरवकीर्णीतवृत्तः स

^{प्रसवे} प्रेयसिर्नैस्तमैति सुप्रेयसिर्नैतु देति च ^{सर्व} अंशुमा च भिनिर्मुक्ता भुदितौ तौ यथाक्रमं परि
^{अदंतः} वेत्तनुजो नैतु ज्येष्ठेदारपरिग्रहात् ^{अविवाहिते ज्येष्ठे वृत्तस्य} परिविनिस्तुत ^{तस्यैव ज्येष्ठस्य} ज्यायान् विवाहौ षयमौ समौ तथापि

रिणयो ह्यौ षयमाः पाणिपीडनं वा योग्याभ्यधर्मैः युनं निधुवनं रतं चिवर्गो धर्मकामार्थे
^{वरस्य जामातुर्धर्मोऽस्ति}

अतुर्वर्गः समो ह्येकैः सवर्तैस्तु अतुर्भद्रं जन्मोः स्तिग्धा वरस्ये नतिः स्त्रियां नमस्तारः प्रणामश्च
^{वयस्यादयः}

यत्कर्मनित्यं कामिकर्तव्यं न तदा वं जायं आगतुभिः कादाचित्कैः
कामनया समयाविशयादिभिस्तु कविभिः साध्यमपवासादित्यत्र
मउच्यते पर्ववदपु व्रतं कते कास्यं दहात्यकरणे तुन प्रत्यवायः इह त्व

क्रियमाणे प्रत्यवायधियुया
गृहणं त्रुलकाले अपव
काले चरत्यादि वर्जनमि
ति पर्वे निपतादस्य भेदः

नित्यं मागेतु साधनं नौ वं तु भद्राकरां मुण्डनं वपनं त्रिषु कक्षापटी च कौपीनं शाटी वस्त्रा
रक्षणे करेणो द्रुते वहिष्ठु ते सति वामासं धार्यितं
यत्तत्तत्र मुपवीतमु चते यज्ञविधि धतं सत्रं यज्ञसुत्रं
तिलस्य तैः उपवीतं यज्ञसुत्रं प्रो द्रुते दक्षिणे करे प्राचीना वीतमं न्यस्मिन्निवीतं कंठं लंघि
अथ

तं अंगुल्यने दैवं तीर्थं स्वल्पांगुल्योर्मिले कायं मध्ये गृह्यंगुल्योः पित्र्यं मलेत्वं गृह्यं स्पृष्ट्वा
ब्रह्मादेवतासु ब्रह्मणे भावः ब्रह्मण्यस्त्युज्ये कक्षसाध्यव्रतं कथं

स्म्यं स्पादुसभयं ब्रह्मत्वं ब्रह्मसा पुज्योर्मिलेपि देवभयादिकं तद्वत्कथं सातयनादिकं सातयन चंद्रायण प्राजापत्या
सत्यासः वं त्यागाः पुमान्निती सातनयं सक्त्यावत्यर्थः मरणार्थं कृतानशने स्य दैवभक्त ध्यान मोनादेः करणं

सत्यासवत्यं नशने पुमान्प्रायेयं वमहं नष्टाग्निः कुहनालोभा निर्येयापय कल्पना
पुमादादिना कर्मणां तदेवोपसमि
होत्रिणे अग्निर्नष्टः तस्य

कोश कारो धनं दंडः दमः ताभ्यां
यत्तेतो आयते

कोश नैताः देण शत्रोसमत्वादीनामुपायेनपत्तो
कोशो धनं दंडः तदिह सः विप्रियाससा करणं भेदः १

अयतेजा कोशदंडं सामान्ये भेदः उ विप्रियास चतुष्टयं साहसंतुदमो दंडः सामंसात्त्वमं

योसमो भेदोपजायोपधाधर्मोद्योपत्योत्तरं पंचत्रिष्वुदलोणापस्तजीपाद्यगोचरः वि
रहकागे असुचरम कीडीयासुचरमस्यतः विप्रभणं संभुविप्रामे
देत्यादिस्तान्यादिप्र

वक्तविजनहचनिःशलाकास्तयारहः रहश्रौपांशुर्चांलैगौरहस्यंतद्रवेत्रिषु समोविसं
यथाप्राप्तभ्रंशोऽधःपतनं

भविश्रसोभेयोभ्रंशोपयोचितार्त श्रमेयन्यायकल्यास्तदेशरूपं समं जसं युक्तमौपधिकं
पातः पंचोचतस्य

न्यायागतद्रव्यादेः युकादयः वदत्रिषु इदमचितमेवेति निश्रयस्य आशारेनाम
लभ्यभजमानाभिनीतवत् न्यायचत्रिषुषदसंप्रधुषणालसमर्थनं अववादस्तुनिदेशो

न्याययस्थितिः निदेशः शासनंचसः शिष्टिप्रज्ञांचसंस्यालमयीदाधारणास्थितिः आगोपराधोमंतुश्रं

देविष्वासाधस्य सचैदेनाम
रागद्वेषविनिर्मुक्तः आप्रदत्यभिधीयते

ज्योतिर्जीर्ण

नीतिः

हपुरयं प्राप्तः प्रत्ययनस्त्रिषु स्थर्मैर्हरिकर्मैर्हर्तृतानिकांश्चापि सांबत्सरोज्योतिषकोदे

तत्वा

तत्रार्थशास्त्रः

देसदो

अत्रादिदानकचुम्भित

वज्रगणकार्यार्थं तोत्रिकोक्तातसिद्धांतः सत्रोगहयतिः समौ लिपिकरोत्तरचणोत्तरचंचु

संस्थाने

चत्वारिलिपेः

दौ

चत्वार्येव नामानि तिकेचित्

लिखितास्तसंस्थानइत्ये
कमेवपदमित्यन्ये ३

नाम ५
अलेखकः

लिखितोत्तरविन्यासे लिपिलिखितैर्भस्त्रियौ स्यात्संदेशाहरोद्गतौदृत्यंतद्वावक

धर्मो

नाम

ज्योति

सेया

मार्गः शुद्धनीनोद्धृत्यः पांथः पथिकइत्यपि स्वार्थमात्यसहकोशाराष्ट्रदुर्गबलानिच रा

सदा

वैर

गामनं

शुद्धदेशेविवेक

अत्रसेवायांत

ज्यागानिप्रकृतयः पौराणोअणयोपिच संधिनीविग्रहोयानमासनं देधर्मोअयः धनुर्णाशमेव

मालासवा

कृषिर्वणिक्पथाइमसतः कुंजरबधनेखन्याकसलाहने

अयानोचेनिवेशन

अयानोचेनिवेशन

अयानोचेनिवेशन

अयानोचेनिवेशन

कथयतिस्वः प्रभावोत्साहमेव जाः लयः स्थानंचवद्विप्रत्रिवर्गोनीतिवेदिनो संप्रतायेप्रभाव

तेज

उद्यम

मालासवा

कृषिर्वणिक्पथाइमसतः कुंजरबधनेखन्याकसलाहने

अयानोचेनिवेशन

अयानोचेनिवेशन

अयानोचेनिवेशन

अयानोचेनिवेशन

गंस्याच्चतुष्टयं दंतीदंतावलोकितस्तौ द्विरदौनेकयोद्विषः प्रतंगजोगजोनागः कुंजरौ वामणाः करौ इभः

२५ देययमृगकरिणः अंतरमदस्यहस्तिनः हायाद्वयवच्च हारतमदस्यहस्तिनः

संवैरमः पद्मीपद्मनायसुप्रययः मदौत्कटौ मदकलः कलभः करिणावर्कः प्रभिन्नौ गजितौ म

मदरहित हस्तसमस्तस्य हाथिणी हस्तिकपोलयोः मदजल

तैः समावृद्धांतनिर्मितौ हासिकंगजातावंदौ करिणीधेनुकावशा गंडः कटौ मदौ दानं वमयुः

अंडदं अनिर्गितजलस्य

नाम

अलीहाथीयाहिकिनाया
इहाद्यापि चहर्गोलके

करणीकरः कुंभौ तु पिंडौ शिरसस्तयोर्मध्ये विदुः पुमान् अवगृह्य ललाटं स्यादौ यिकावैदिक

हाथीदेनेजंदा अंत

वाहित्यस्य

टकं अयांगदेशो निर्याणैर्कर्मलंतुचलिका अधः कुंभसंबाहिस्यं प्रतिमानमर्धोस्य

हेगजमृगवाहिस्यविंदसमस्तस्य

तं आसनं संघदेशः स्यात्पद्मकं विंदुजालकं पक्षभागः पार्श्वभागौ दंतभागस्तयोर्ग्रतः द्वौ

३९

मार्गहितत्ररत्तावर्षिजदेयभागाः
जगातआदिभाग-अप्रतोल्यादिग्रहः

तुप्रदेशनं^३ उपायनं^३ मुपगना^३ मुपहारस्तयौ^३ पधा^३ यौतकादि^३ तुयदेयं^३ सदायो^३ हरणांचतर्^३ तत्का

अथ
महेश्वरकृतसिद्धिमुत्तरं

हेमएणदिकेतयाजमनस्य प्रक्रियात्वाधिकारश्चास्मरंठपकीर्ण

हे सर्वाद्यतज्जलयात्रय आगतकर्मैववसति मै-पुत्राण्यनियुक्तप्राह नहुकुम्भःप

एकं भौं अंगारः कनकाक्षुको निवेशः प्रावरं श्रद्धैः सज्जनं तं परत्नं हस्तं चरयन् दातं मेनं

जितना मर्मापलोडे कर के जाया जाय

विठ

हिए किणे दे नाम

बंटा बंध समीप स्थो निगालः कीर्तिता बुधः
वस्तिन देवमनिनीमोमजमुभक-प्रतः

दंवेन दिनेनैकेन गम्यते कश्यंतमधर्मं प्पानां हेवां देवा च निखनः निगालस्तु गालो देवां वं

अप्रसमहं

महज

पोष्य

खुरी उपण

वेदे दीनासिका

देवां श्रीयमोभवत आस्केदिनें पोरित केरे चितं वलितं सुतं गतयेमं पुंच धारां घोणां लपो

लागम

सुब

पचलनेति कायोलुम
मितिनेकाः

यमं स्त्रियो कविका लखली नो स्त्री शफं की वरः पुमानं पुछो स्त्री लमलांग लैवाल ह

केशलांगलमात्रस्य

डुब

अमशं त्यर्थ पुनः पुनर्भूतौ लुठितस्याजस्य

त्रीणि च क्रय हस्य पुद्गल्यं परयमात्रस्य

स्तम्भवाल लिधिः प्रियं पावत्तु ठिनौ परावत्तम हर्भुवि याने चक्रिणि युद्धार्थे शतांगः स्यं

त्रीणि स्त्री वरवाहनाय उपरिवस्त्रो दितस्य यान विशेषस्य
चंदे लेति व्यातस्य

हनौ रथः असौ पुष्परथः क्रय नैसमराय्यतं कारीरयः प्रवहणां उपनंच समंत्रयै लीवै

७कड

गाडी नाम

यातकी

हंदे लेति व्यातायाः देलीति व्याता

यावा

नः शकते स्त्री सौ हं त्री कं वलिका हकं शिवका याय यामं स्यो हो लप्रेखादिका स्त्रियो उमौ

40

पदाति

वैण्णकामयिषाठः

हेतोदनदंडस्य

संगल

वपञ्चा जंवादिदेशौगा जीवरै क्रमार्त्तौ त्रैवेणुकेमां लनं वं धस्तं मेयं अथ ले श्रुदुको निगर्तौ

कुंडनाम

गजमध्यबंधनस्य

नायकस्य चामे हणयगज्ञ

मध्यबंधनी चमदजुः

सज्जीकरणस्य

यंच चित्रगजकंबलस्य

स्त्रीषां दं कुशौ स्त्रीषां धिः श्रियां दृष्या कल्यावरि त्रास्या कल्या नो सज्जना समे प्रवेण्यां स्तरणां ध

कल्याहितं

वने गजम हलाभ्रमिः

हाथी वन एदी जगा

एः पमिस्तेमः कृषो दयोः वीतं त्वं सभं हस्त्य च वीरी तु गजबंधनी मोदकै वी तितुर गतुरंगां च

शक्तिभिर्भि चंद दयाय वलंते अयं देपदे

अजानित यतः सतामाजो नेयास्ततः सताः

सशिक्षिताः

तरंगमः वाजिवाही वंगधर्व हयसेधव सप्रयः आ जानेयाः कुलीनाः सुर्विनीताः साधवाहिनः

तज्जी

तयकी

जोगत्ता

ऐगकी

अतवेगवान

भारवाहिनोऽश्वस्य
लाही घोडा

वनायुजाः पारसीकाः कांबोजा वाहि कां हयाः ययुरं चोश्च मेधोयो जवनस्तु जवाधिकैः पृथः

उकरा

रथवाहकाश्चस्य

बद्धेग

घोडी

स्वैरौ सितः कर्कैर्यो चौटय सयः वात्तः किशोरौ चाम्यश्चावडौ वाडवंगणौ त्रिष्वीं श्रीनैय

कुलीनाश्च नाम ३

६५

प्राहयकादेः

एकदेशीभूताः

सेनादेशलोक

आश्रयोद्वारैः सेनाय दातुं सैनिकैः सेनायां समवेता ये सैन्यास्तैः सैनिकांश्च ते वलिनो ये सहस्रेण

हैसहस्रसंख्याकेन गजादिना बलवतः

है सेनायां जो दहकादिः
है युद्धकाये परपुत्रांतरयय
है के सैन्यो को नात्मः

चोलकाकृतसन्नाहस्य

साहस्रसिंहासहस्रिणाः परिधिस्थैः परिचरैः सेनानीर्वीहिनीपतिः कंचुको वारवाणेर्धृत्र्योत्तमधो

है के चुकटा डियाय मध्य को ये निबधस्य

चोटाकादि चोलकाकृतस
नाहस्य
पावर

सकंचुका वधुंति तत्सारसन्निधिकां गौर्धश्रीधकं श्रीधण्यं च शिरस्त्रैश्च तनुत्रैर्वसिदंशानं उवञ्चदः

पट्टकादेः

पंचधतसन्नाहस्य

42

जिरहनाम

कंकटको जगरः कवचौ स्त्रियो आमुक्तः प्रतिमुक्तश्चापिन इश्चापिन द्ववर्त सन्न द्वो वर्मितः सजो

लकवंधति पार होये देनाम

वखतर धारीणा दासकृत

जीणिशिलासमपक्रियात्ममानस्य
जीणिसम्यक्तेतशराभ्यासस्य

वचिकंगणैः

देशितो वटकंठः त्रिधौ मुक्तादयो वर्मभूतां काहपेयापुधोयापुधिकोः सम्राः कृतहस्तः सुप्रयोगवि

स्वार्थसंपादनेनापराहः कृतापराधइव यत्कः शरोपससः

पंचधनुर्धरस्य

विजयः कृतपुंखवर्त अपराधपक्षकौ सौलदाद्यश्रुतसायकः धन्वी धनुष्मान् धानुकैः निषाधै

पदाति

राजयः पट्टादिकञ्चायपदातैः पत्तिसंहतिः शस्त्राजीवेकां उपर्योपधोयीपुधिकाः सम्राः २ ६५

शस्त्रिणजीविनः

३ द्वेपवैयाचो द्वीप चर्मावतैरथे कांडकं वलसंबीतः स्पंदनः कांडकं वली यो गोरयो वै नयिकर्मा ध्वन्यः
आदिना चर्मा होम हो कलाग्रहः रथसमूह

पारियात्रिकः रथे की कां वलवास्त्राद्याः कंचलादिभिर्गवतैः त्रिषु द्वेपादयोरथ्यारथकड्याः रथवृजे
वोहबंधनस्यानस्य हे चक्रमिन्द्राय च मय कस्य च विना रथे दे आगमपत्तयद्वयनियमः चक्रधारभूमि स्यात् आगा रथचक्रमध्यमंड

ध्वः स्त्री स्त्री वैयानम्रवं स्यादप्यं गमयस्करः चक्रं रथं मातैः स्याते निमिः स्त्री स्यात्प्रधिः पुमान् पिंडकाया
नामिदेष्यस्यांत कीलकस्य परप्रतरणमिवांतरतायै रथस्य सदा हवद्यदावरणकारि दुर्वांतस्य युगाकायबंधनस्या नस्य रथचक्रमध्यमंड लाकारायाः पिंडकायाः श्वकाले ज्यवासेज

भिर्दत्तामकीलकेतुद्वयोरः रथगुप्तिर्वरयोर्नो क्व वरस्तयुगंधरः अनुकर्वोर्दार्ढ्यधः स्वंप्रासंगो
पंचहस्तश्चरथधोलदि आरुह्यवाद्यं यथा लाजवै हतिपरपराव हतितस्य शकटीवकादिवै नीतकोः डोक चौकीत्यन्ये

नायुण्युर्गः सर्वे स्यादाहनं यानं पुण्यपत्रं च धोरणं परंपरावाहनं यत्र द्वे नीतकर्मस्त्रियां आधोर
द्वे रथमामद्युर्गो द्वे जोध अश्वारोहस्य

एतं हस्तिपका हस्त्यरोहानिवादिनः रथिनः स्पंदनारोहो अश्वारोहास्तसादिनः भटायो द्वाज्ये
चक्रारोहप्रत्ययोलाः नाम

नियंता प्रौजितायं तौ स्तः तत्राचसारथि सय्येष्टदक्षिणस्थौ च संज्ञारथकुटं विनः १
ते तेष्टो कस्य

रथिनोपिपाठः रथिनामिनः रथितोश्च कामंमोतमवयं देवयेष्मामन श्रुतंतागमनशीलस्य
 रथिकोरथिलौरथीकामंगाम्पुनकामीनोस्यतंतीनस्तथाभ्यं श्रुतंवीरश्चविक्रंतौजेताजि
 जयनशीलस्य

सुअजित्विरैः सायुगीनैरलोसाधः शस्त्राज्ञावाद्यस्त्रियं स्वजिनीवाहिनीसिनापैतनानीकि
 वलस्ययुद्धाद्येष्टाविशेषे यदमेदस्यदंडवदवस्थानेनैव
 विभज्यस्यापनयतः सदेउःसिनायाविभज्यस्यापनस्य

नीचमः वरथिनीवल्लैत्यंचक्रं चीनीकर्मस्त्रियो यदमेदस्यदंडवदवस्थानेनैव
 वलस्ययुद्धाद्येष्टाविशेषे यदमेदस्यदंडवदवस्थानेनैव
 विभज्यस्यापनयतः सदेउःसिनायाविभज्यस्यापनस्य

प्रत्यासरोवदुपार्तिः सैन्यपदेषुप्रतिग्रहः एकेभैकरथाश्चाः तिःपंचपदातिकः पत्यंगैश्चि
 नाम

तोःसर्वैःक्रमादौरव्यायथोत्तरं सेनामुखंलगाणोवाहिनीपतनाचमं अनीकिनीदशानी
 धनदेनाम

किन्त्यौदौहिर्पयसंपदि संपत्तिः श्रीअल लीअविपत्त्योविषदोपदो आयुधंतुप्रहरणां

ययोः

इष्टुधिर्द्वयोः तृणैश्च त्रैतुनिस्त्रिंशच्चंद्रहर्षांमिरिष्यः कौक्षेयकोमंडलाग्रः करवालः

कृपाणकैः सरुः खड्गादिमुद्यौस्यांमेखलातन्निबंधने फलकौखीफलचर्मसंग्राहोम

किंरस्यः दुद्यणेम हरचनौस्यादीलीकरवालिकौ भिडिपालः स्यात्तुल्योपरिचय

रिचातनः द्वयोः कुवारः स्वधितिपरमप्रपरज्वधः स्याच्छात्रीचौसिपुत्रीचक्षुरिका

चासिधेनका अस्त्रीतशाल्यः शंकुनीसर्वलातोमरौस्त्रियो प्राप्तसंकुतः कोणस्तुति

गः पाल्यंश्चिकोदयः सर्वाभिसारः सर्वैवः सर्वतन्नहनार्थकः लोहाभिसारोस्त्रि

^{५९}जीः शिवं सर्वं मया शिवो धनुः श्रावणे ^{नोता} धनुः शरासनको दंडकामुकं दद्यात्सोय्यं च कणिस्यका
^{कावितिनवाः} ^{कोतः} ^{अटनिरपि} ^{हेज्याया} ^{आघातवारकस्य} ^{चर्मदिमयस्य}
 लघुशरासनं कपिध्वजस्य गंडिवौ पुनपुंसकौ कोटिरस्य दंडनीगो धेतत्सं ज्वाघातवारणौ
^{गौधस्त्रीतलं लीवे}
 लोः लस्तकस्तु धनुर्मध्यं मोर्वी ज्वाघाजिनी गुणाः ^{प्रत्याली} ^{हमा} ^{ली} ^{हंस} ^{मपा} ^{दं} ^{विशालो} ^{मंडलं} ^{के} ^{चेति} ^{धन्विना} ^{पंच} ^{स्थानानि}
^{निशाना} पंचकौ लक्ष्मस्तद्व्यं शरव्यं च शराभ्यास उपासनं प. य. क. वा ए. विशिखा अजिष्मा ए.
^{उत्तरे परे वक्ष्यमाणे} ^{लिप्तको तास्त्रिषु} ^{गोश्रुगाः} ^क ^{लै} ^व ^{मार्गि} ^ण ^{शराः} ^प ^{त्री} ^{रो} ^प ^इ ^{बु} ^{द्ध} ^{योः} ^{प्रे} ^{क्ष्वे} ^ड ^{ना} ^{सु} ^{ना} ^{रा} ^{चाः} ^प ^{क्षौ} ^{वा} ^{र्ज}
^{सर्वलोहमयशरस} ^{शमयस्य}
 त्रिषु चरैः निरस्तः प्रहिते वा एण विधातैः दिग्धं लिप्तकौ तृणैः वा संगतहणिरनिवर्गा

युद्धसमये मदीयं ज्ञानं यो ददाति तद्वदति इति किमि अहं पर्वं युद्धं
करोमि एकः एव द्वितीयः एवं त्रितीयः तस्य नाम अहं पर्वं का
अहं पर्वं महं पर्वं मिति यो धाव न जियायाः

जर्मस्त्रियं सवीराणां स्त्रीनी युद्धमभिर्णोति भयवृत्ता अहं पर्वं महं पर्वं मिति हं पर्वं कास्त्रियं अहो

एकमात्मनि शक्त्या विषयस्य॥
तस्य नम आहो यस्मादिका॥

आत्मन अहंकारेण बलवतं पश्यति

पुरुषिकं दर्पाद्या स्यात्संभावनीतर्हि अहमहमिका तु सा स्यात्परस्परं यो भवत्यहंकारः इ
सामर्थ्यस्य

विणोतरं सा होव न शौर्याणि स्यान्मम बुद्धिं च शक्तिः पराकामः प्राणैर्विक्रमस्त्विति शक्ति
वीराणां पाने वासावकरणे रिति एत्वं एकं बहुरेण पणजनितं अ
मशांते ये भविष्यति रे वा युद्धं हव ह्वये वीराणां मध्वादिपानं तद्दी
राणां पानं वीरपाने ॥ यस्मात्पाने युद्धं मे वा युद्धं निवृत्तं तस्य नाम वीरपाना ॥

वीरपानं तु यत्पानं बलैर्भाविनिवारणं युद्धमयो धनं जन्यं धनं प्रविदारणं मधुमं
न संख्यं समीकं सा पश्यकं अस्त्रियं समरां न करणः कलहं विप्रहो संवहर्षाभि संपा
जान

निवस्यप्रस्थानस्य कश्चिद्विधिः

जीवराजो नीराजना विधिः यत्नेन योभिगमनं मरौतदभिषेकानं यात्रायां भिनिर्याणं प्र

लशक्तेकोये पुसणीति देप्रस्थितमेनकेत्य
लणा कुचिलोफः

निडरहोदकेशत्रुप्रतिचडजाणा

थानंगमनं गमः स्पादीमयः प्रसरणं प्रचकुंचलितार्थकं अहितौभ्युत्थं भीतस्परलेयान

देवतजीगरणकोरिणः
राज्ञोप्रातरबोधिकः

देवडियारीतिव्यातस्य
बहुभिर्मिलिवायेयकृतितेयां
च केरासमहेनचरतीति

वंशक्रमेण महत्ववेदिनेराजाय
यस्तुतिकतामाराधाः

सताः पौराणकाः प्रोक्तामाग
धावप्रसचकीः वेदिनस्सम
लप्रसाः प्रस्तावसदशोक्त
यः २

मंभिकर्मः वैतालिका बोधकरो आक्रिका द्योदिकार्यकाः स्पृमीगधास्तमगधावेंदिनः सु

राजादेयीत्रादौवीर्यादिसुति
कारकाणाभाटइतिव्यातस्य

येसमयातकुली चारोतशयया हासरासादनिबर्त्तिनो
अपराङ्मुखा अपलायमानो आक्रिका शतिशयभीवेत्तः
सांप्रशययः सम्यकशपंसत्येयवातेसरापुकाः ये

तिपाठकाः संशपकास्तुसमयेसंग्रामादेनिवर्त्तिनः रेणुह्वयोः स्त्रियांधलिः पांशुनीनह

रजोऽदंतोपि यडेवरजसइत्यन्ये

योरजः चोर्होदः समुत्तिंजधिंज लौभशर्मो कुलै पताकावै जयंतीं स्यात्केतनैध्वं

त्रिविधित्वं वाच्यं त्रिविधित्वं वाच्यं त्रिविधित्वं वाच्यं
द्वेष्टदं न वातस्य

जितया होवा

मरणस्य

पराजितं पराभूतौ त्रिषु नृतिरोहितौ प्रमाणे निवहणे निवारणे विशरणे प्रवासने परासने

45

निर्वदनं निहिंसनं निर्वीसनं संतपनं निगमनं मयासनं निस्तर्हणे निहननं दणनं परिव

जनं निर्वीपणे विशसनं मरणे प्रतिघातनं उद्वासनं प्रमथनं क्रयनं कासनं निच आलं
उन्माय इति नवाः

मरणस्य

अपि जं विशरवातौ नं यवधा अपि स्यात्ते च ता कालधर्मे दिष्टातः प्रलयोत्पयः अतो न शोह
युद्धयोः स्त्रीपुंसयोः स्वपकोपं

१५ मोया होपा

संसीर्मे रणे निधनोऽस्त्रियं प्रलयोऽस्त्री दीर्घनिद्रा हिंसा संस्थानि मीलनं परासं प्राप्ते च त्वपरे
त्रिषु प्रास्तादयः चिदानम

गानुसंस्थिताः मृतप्रमेतौ त्रिवैतै चितो चित्या चित्तिस्त्रियः कवेधौ स्त्री क्रियापुर्तुसं पम द्वेक

दिय

पंच
सीधराजोत्फोदसंयुगाः अभ्यामर्दसमाधातसंग्रामोभ्यागर्माहवाः समुदायः स्त्रियः संयत्न
द्वेरायाकुलतायाः सिंहवन्नादः युद्धेगर्जने द्वेयुद्धेहस्तिचंचस्य

३१
थानं जेमिद्युधः निपुड्वैवाहयुड्वैस्योत्तुमुत्तराणसंकुलैः स्वेडातुसिंहनादः स्योत्करिणा
द्वेअन्योन्यस्यद्वयापोधाना महानस्य युद्धेवाद्यमानपटहस्य

चटनाचलौ क्रंदनयोधसंगवोबंहितैकरिगर्जितै विस्फरोधनुषः स्वानैपटहौडंवरोसमौ
सवलतमपिद्वेयुद्धमयी त्रीणिप्राणिनोभुभाभुभस्चकस्यमहाभूतविकारस्यभूकंपादेः
होयाग्रलनस्य

प्रसभंतुवलात्कारोहठौयस्वलितंछलैः अजन्यैक्कीवर्मुत्पातउपसर्गः समंत्रयै मछौतक
सस्यादिसंपन्नदेशस्य निःशक्तीकरणयशत्रुभिदीपमानप्रहारस्य जीतनाम वैरलैणाआघणा
पुनचक्रैणमिद्वेनस्य

३१
सलंमोहौयवमदस्तुपीडनं अभवत्किंदनंत्वभासादनैविजयोजयः वैरजुद्धिः प्रतीकारो
पलायनमात्रस्य

वैरनिपीतनंचसौ प्रडावौडावसेद्ववंप्रडवाविद्ववौडवः अपक्रमौपयानंचरणभंगपराजयः
संहावा नसजाणा भान

कौ उत्तमर्णीधमर्णीध द्वौ प्रयोक्तृग्राहकौ क्रमात् कृसीदकौ वा हृषिकौ वद्या जीवञ्चवा
कृसाण मृदादीनां कलसादीनां

46

द्विषिः सैत्रा जीवः कार्यकश्चकथिकश्चकथीवलः दौत्रैवै हेयशालेयं वौ हिशाल्युद्रवोचि
यव यव एव यवकं मृष्टी तिलोद्भवोचितं हेतुं माकोमात्रोणुभंगादितिसाहाय्यं दुः साध्यामात्रोणुभंगादितिसाहाय्यं

आणवीनं भंगं भंगी नै॥

तौ यवो यवकं यविकं यवादिभवनं हियतं तिल्यं तैलीनवन्मायोमाणुभंगादिरूपता मौद्री
आदौ उपपन्नातकं वीजेन सह कृष्टस्य

नकोद्वीनादिशेषधान्योद्भवद्वयं शाकदोत्रादिकं शाकटं शाकशाकिर्न वीजौ कृतं तं पक्क
सामान्येन कृष्टमभागानुस्य त्रिवाककृष्टस्य

यं सीत्यं कृष्टं च हल्यवतं त्रिगुणकृतं तृतीयाकृतं त्रिहल्यं त्रिसीत्यं मपितस्मिन् दिगुण
द्वौणपरिमितं यत्रोप्यते तस्य क्षेत्रस्य

गानुसर्वं पूर्वशं वाकृतं मपीह द्वौण ठकादिवापादौ द्वौण कौठिकादयः खारीवापस्त
शं वाकृतं तस्य मध्यं तल वादिदेत्यादीतिकेचित्

^{मृदुः} ^{कयदकरणेदेनाम}
^{खाना} ^{अत्रिसहितानामंचवापनां} ^{हेजीवनस्य} ^{आयवलीदेनाम}
^{हमतरसंजीवनौषधस्य} ^{हेजीवानीनकालस्य}
 नालये पुमिभस्मसवः प्राणा और्वो जीवोऽधारणं आयुजीवितकालोनाजीवातुजी

^{जीवनोपयोग्यस्य} ^{वैश्यवलीनामैकेके} ^{हेपुतिचिताउवर्त}
 वनौषधं इति तत्रियवर्गः ऊरव्याऊरुजासूर्यावैश्याभूमिस्पशोविशः आजीवो जीवि
^{खेतोनाम} ^{कयोतवदेके कपाः कणनपा} ^{नस्य} ^{पुनतं}
 कावातीवृत्तिवर्तनजीवने स्त्रियोऽर्थः पाशुपाल्यं वाणिज्यं चैतिवृत्तयः सेवाश्चवृत्तिरेन

^{तमंजरीग्रहणस्य} ^{लं} ^{वणजनाम}
 तं कृषिं संकृष्टं लं चतुर्द्वेषाचिर्तोयाचितयोर्ध्यासंख्यं मर्तोमर्तौ सत्यानृतैवणिभावः स्याद
^{सहकारी} ^{कुसीदं वृद्धिजीवनं} ^{एकेपतिवर्तनेनाप्रसन्नविनम}
^{उप्याजनाम} ^{यात्रभोऽपुनितोतआगतं}
 एण्युदंचनं उद्धारोर्ध्वप्रयोगस्तु कुसीदं वृद्धिजीविको यात्रयोर्ध्वयाचितकं निमयादीपमित्य

चक्षुःश्रोत्रापात्रेभ्यश्चभेदो
विदेत्रिषु

चष्यतेऽने

० प्र० को० सुरामंडः मद्यपानगोष्ठीनाम ० आपानपानगोष्ठीनाम ० मद्यपानपात्रनाम ० चषकोः स्त्रीया ०

कैतवो धूतवचनेवच नकनकापू

द्युसरकः नगात्रं सरूपानाम सरकोप्यनुनयणं जूहारिनाम धूर्तेश्चिदेवी कितवो ह्यधूतो धूलः
 मन्त्रः ॥ १ ॥

प्रदोः १११ वाशकासत्य

कृतसमाः जा मननाम लयकाः स्युः प्रतिभुवः सभिकाः पूतकाशकाः पूनोलिपामतव

ती केनैवंपण इत्यपि पणोऽनेव लोपाशानाम्-स्तौस्तु देवनाः पाशकाश्च ते शारी ।

परितो वा भवेत्क्षीणतो न यनय
पक्षे परिणामस्य शरीराणां संधानाय येन विषयां शरीरधनापाटयानाम् प्रकाशयदः

शशिः कृतं धृतं सम्पगाह्येनैश्च स्तुरप्रमोददर्शनात् पुंसि लिंगे वर्गे शकाः तद्धर्मोत्तमो

शारिकलः प्राणिधृतसमाह्वयः उत्तमः शूर्यवाग्विद्वत्कालान्तरः प्रवाग्विद्वत्कालान्तरः
 अस्तीति स्त्रीलिंगे लीङ्गवोध्यात्

दन्त्यतो वृत्त्या व्यूह्या लिगात्तरा पतः० इति शूद्रवर्गः० इत्यमरसिंहकृतनामलि

अनुशासेद्वितीयोभूकांडः समाप्तः लिखतः इति च द्वाज्जलाद्वामध्ये ॥ सवत् १८७१ म

२ प्रदीक्षा नाम शक्यं वयं येषु सद्रक्षितसद्रक्षिणीः सव वि
देव नं यावत्तस्मात् त्रिष्वप्याहोयति ४

संवागके १ प्रणयने ध्वीक

पौशिकाः शक्राणां

गदश्री

विष्णुः ४
समयेन २
विष्णुः ४
समयेन २

मध्याह्निकेः

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham.

हैनैतमो वाणिज्यो वाणिज्यकः पण्यजीवेद्यो पणिकः क्रियविक्रयिकश्च सः ^{वेचणेवाला} विक्रेता स्यादिति

^{लोणेवाला} क्रयकैः ^{वाणजनम} क्रायिकः ^{वाणिज्यम} कृपकौसमौ ^{मूलनाम} वाणिज्यंतुवाणिज्यास्यान्त्यं वस्तौ व्ययकयैः नीवीप

^{रासनाम} रिपाणो मलधनं ^{लाहानाम} लाभो ^{प्रतिदानमपि} धिकै फलैः ^{चत्वारि अदलायदलेतिख्यातायाः} परिदानं परीवर्तनैः ^{अमाणा नाम} मेयनियमावैष्य पुमानुपनिधिर्न्यासः

^{देसाभिनेनेपायेणस्य} प्रतिदानं तदपणं ^{आहकार-होयुरिति बु} कृये प्रसारितं ^{आमाणा रोरेण} कयं ^{मुलेलोणेवालीवल} कयं ^{जीणि विक्रेयक्रियकर्षणः} केयं ^{आदेशेति दशशब्दश्रुतिर्य} केतव्यमात्रकैः ^{यंतमया दशयावतिस्मर्य} विक्रेयं पणितव्यं च पण्यं कृप्या

^{साईदेणेदेनाम} दयस्त्रिषु ^{देवि कृयक्रियायाः} लीवे सत्यापनं ^{मुले देनाम} सत्यं कारः ^{संख्यामात्रेव ते मानाया विंशत्यादेः संख्याया} सत्याकृतिः ^{द्विवद्वयं} स्त्रियं ^{विषय} विपण्यविक्रयैः ^{संख्यायै द्विवद्वयं त्वैस्तां संख्याया} संख्यासंख्येयैर्दश ^{हिवद्वयं चनेपि॥ संख्यायै यथा द्वे विंशतीति} दश ^{सा विंशत्यादिषु} तासां च नित्येयैः य ^{या एकोविप्रः दशविप्रा}

स्त्रियै विंशत्याद्याः सदैकत्वे सर्वैः संख्येयसंख्ययाः संख्यायै द्विवद्वयं त्वैस्तां संख्याया द्विवद्वयं चनेपि॥ संख्यायै यथा द्वे विंशतीति साविंशतयभावो विंशतीगवो विंशतयः १

यथाविंशतिः भावः विंशतिः
गवामिति संख्येति

१७

कचतिगलति
कचनाम

पाराजाम

गावोलातिवारयतिभ्रनेन

अवरकनाम

चत्वारिसेलोजन
स्यसमीइतिरवा
तस्य

हारः का चैथिचयलौरसःसतश्चपासदे गवलंमाहियंभ्रंमभ्रकंगिदिजामलै सेलोजनंतुसो

सर्वीरदेशे
भव

यसुनाहो
तेकोजाते

तदस्यतयोगान्

मयस्यग्रीवाम्

चत्वारिसेलोजनमिति

त्रीणिआवर्चनियन्त्रस्यकत्रिमर

संज्ञनमेदस्यातुत्यं च

स्यनाम

वीरंकापोतांजनयामुने तुय्याजनंशिखिग्रीववितुन्नकमयूरकै कर्परीदार्बिकाकायेइ

रसांजनस्या॥रसवतिनाम

गंधिकनाम

त्रीणिकुलत्याकोरस्यशिलांजनमेदस्य

वंतुय्यैरसांजनं रसागर्भेतादुर्पशैलैंगंधाशमनितुंगंधिकः सोगंधिकश्चतुष्याकुलल्यौ

पित्तलेध्मायमानयदुत्पद्यतेमलतत्तुय्याजनं

चासकू

तुंकुलत्यिकौ रीतियुष्यंपुष्यकंचपौष्यकंकुसुमांजनं पिंजरंपीतनंतालमौलं चहरिता

छलीरः

नाम

लकै गोरेपर्मयंगिरिजमश्रमजंचशिलाजतु वोलंगंधरसप्राणपिंडगोसुरमाःसमाः डिंनुं

सप्तद्रुगनाम

श्रीगंधिकफःकेनःसिंहुरनागसंभवं नामःसीसकयोगेष्टवप्राणित्रयुपिचटं रंगवोयि रंग

नाम

सिकानाम

शी

जस्तनाम

कर्यासादि
तलस्य

पिचुलस्तलैयिकमलोत्तरं स्यात्कुसुमंवह्निशिखंमहारजनमित्यपि मेघकंवलंऊणायैः

चत्वारिसेलोजनस्यवत्त्रादिरंजकइवस्य

उच्चकंवलनाम

१७

खजानानाम

वदितवदिते

ताभ्यां देमरयाभ्यायद-यतता
मादितेजसद्वयादिकेसरे

तयोर्देमरयायोदये-यततममपुत्रवादिस्वमरया
पयितुनिर्वीतिकयाभोडितंरयशब्दवाच्यमित्यर्थः

रयं ततहयंकुय्याकुयं

नीलवर्णः

स्यात्कोशश्चहिरण्यं चहेमरयेकतां कर्ते तभ्यांयदेन्यत्कुयंतेतदैयमीहर्ते गरुत्मतंमरकतमप्रम

रक्तवर्णः

नाम

मेधानाम

गर्भोहदिन्मणिः शोणपुत्रंलोहितवर्कःपद्मरागौघमौक्तिकं मुक्तौयविदुमःपुमिप्रवालेपुनपुस

मरकुतेदेनोलोदे आदिनाविदुम मरुभादे

कै रत्नंमणिर्द्वयोरश्मजातौमुक्तादिकैपिच स्वर्णसुवर्णकनकंहिरण्यहेमहाटकैतपनीयंशा

अनुशतिकादीतिस्वामी

लिकोभंगोयोगैभूमिकवर्चं चासीकरंजातयंमहारजतकांचने रक्तंकार्त्तस्वरंजावनदर्मया

अंगीतिपयकनामवाजिचिमुनसुवर्णमिति

रूपानाम

पित्तलनाम

पदोपिद्वयां अलंकारसुवर्णपिचुगीकमित्यदः दुर्वर्णैरजतंरयंस्वर्जरंश्चेतर्मेत्यपि रीतिःसि

मरुकाशःभयराकेतकेसु पित्तनामसक्तोच

त्रोमानाम

नाम

यार्मिस्कटोन्नस्त्रिषोमयतम्रकं शुल्बंस्वैधम्रवंस्रव्वरिष्यै दुर्वराणिच लोहोस्त्रिशस्त्रकंतीक्ष्णं

लोहमले

तेजसोविकारः

कुशीपलेपिवंदायामिति विज्जः

पिंडंकात्नायसोयसौ अग्रससारौघमंडूरंमिहानर्मपित्तमले सर्वतुतैजसंलोहंविकारस्त्वयसःकुशी

सुवर्णैरजतंताम्ररीतिकांस्वतयात्रयुः

सीसंचचप्रचैवमद्योलौहानिचक्षते

वैशाखी

अद्वात्रययोर्गोमार्गः त्रिधाविशोः माहिर्योर्गोत्रययोः तर्तोर्योः अद्वायोः सतः ॥१॥

७६

द्विजन्मर्जो

स्तुकरणां विष्टे वैश्याणां त्रिधा तत्तत्संयं वैदेहिको विष्टः रथकारस्तु माहिर्यात्करणं यस्मिं
ब्राह्म कारिगरनाम मिलेहोये

माहिर्यात् वैश्या त्रिधा तत्तत्संयं अद्वायां वैश्या इत्यत्रायां

तत्ताचतंतुवायश्च नभः स्याच्चंडालस्तज्जनितो ब्रह्मणो वप्रालेनयः कारुः शिल्पी संहर्तैस्तैर्द्वयोः अग्निः सजा
तोरजकस्त्रिया यंचमश्च मेकारश्चकारवः शिल्पि नेमताः २
देकारसंघे मुख्यस्य मालीनाम नम लेपकारस्य मिलिकारदेनाम
तिभिः कुलकः स्यात्कुलश्रेष्ठो मालकास्तु मालिकः कुंभकारः कुलालः स्यात्तलगांडस्तलेपकः
सचीकर्मकाणिः मयतालिखणे वालिदेनाम सिकलीगरदेनाम मोची

तंतुवायः कुविंदः स्यात्तुन्नवायस्तसोचिकः रंगाजीवाश्चित्रकारः शस्त्रमाजुर्गोमिधावकः पादुकच
लुहभनाम सनयारदेनाम

मेकारः स्यात्तैव्योकारो लोहकारकै नाडिंधमः स्वर्णकारः कलादेककमकारकै स्याच्छांरिषिकः को
उठअय अखाणनाम ग्रामदेवखाणनाम

वयिकः शौल्विकस्तामुकहकः तत्तातुवद्भिकस्तयथकारश्चकायतद^५ ग्रामाधीनेप्राप्तततः

७८

आदिनामसर्ववर्गपात्रिका
दिग्रहः।।सर्ववर्गनाम

चत्वारिंशद्विंशतिरव्यातायाः सप्तैकमनःशिलांना
मानीत्यन्ये

सित्यानाम

शशोर्णशशिनोमर्नि सधंनौदुंमोर्दिकादिमधच्छिष्टस्तुसित्यकं मनःशिलांनामनोमुप्रा

नीलिनेपालदेशस्यायाःमनःशि
नीलियाठक्षपस्य

मनेहानागजिह्वाका नेपालीकुनटीगोलौयवक्षारोयवायजः पाकोयसर्जिकाक्षरःका

सर्जकोदवध्याकयसाणक्षपस्यसाजोरवा
रइतिरव्यातस्य

कोतोसुखवचकः सोवचलैस्याडुचकैत्यकुदीरीवंशरोचनो शिग्रत्रं ज्वेतसविचंसार

एकमिहुरुलस्य

जगिपियलीमलस्य

दंमलमेदवें ग्रंथिकेपियलीमलं चटिकाशिरइत्यपि गोलोमीभूतकेशोर्नोपजोगं

स्त्री
भूतजटानाम

द्वेषतंगइतिरव्यातस्य

बो
व्यवर्ग

पुंथीपियलीमरच

तरडवहेडाअल

रक्तचंदनं त्रिकटुः श्वणोत्रिफलातुफलत्रकं इतिविदुर्गः समाप्तः।। अहोर्गोवरव

सुतइतिवक्ष्यमाणो
नसर्वज्ञान्वयः

एोर्गोवयलाज्जहन्पजाः आचडालातुसंकीर्णः श्ववयकरणादयः अहोविशो

प्रतिज्ञेमानुलोम
जत्वातमिआः

कृतम्रययानः निहीर्नोपयदे^{कुवर्गद्वितीया} जालः^{द्विषि} हुलक^{चाकर} म्रतर^{तानुयो} म्रमः^{तोषि} म्रयैदसिरदासयदस्योयकचद

काः नियोज्यकिंकर^च प्रैष्यभुजिष्यपरीचारकाः^{एकादशसेवकस्य} पदाचितपविक्रंदपरजातापरैधिताः^{ऐदासीन्येनपरयोषकस्य} मंदस्तुं^{होरनावडोरयाहोया}

देपरिमज^{आलसीनाम} आलस्यः शीतकोलसेनैर्नैः^{हलालखोवांदेनामु} दहोतचतुरपेशनपटवः^{पुतकसःपुकसःपुलकसःपुकसश्च} सत्यानउमम्रं^{मेदाइति एतेकिरातादयश्चंडालानामेद} चंडालप्रव

मातंगदिवाकीर्त्तिजनंगमाः^{हलालखोवांदेनामु} निषादश्चपचायतेवा^{पुतकसःपुकसःपुलकसःपुकसश्च} सिचंडालपुष्क^{मेदाइति एतेकिरातादयश्चंडालानामेद} शी^{लेकशब्दवाचाश्च} मेदाकिरातशिखरं^{पु}

लिंदंलेखजातर्यः ७००^{मगमारणेवालेदेनाम} बाधेमवावधाजीवोप्रायुर्लुब्धकीर्त्तिमः^{कुर्करोपि} कोलेयकसारमेयः^{कु}

कुरोमपादेशकः^{कुतानाम} पुनकोमयकः^{कोमतेयोगप्रयोगान्मेत} श्वाप्यादलकस्तसयोगितः^{त्वेषापितःश्वाशुलकः} श्वाविश्वकडुमगायाकुशलः^{शिकार}

कुर्व्याभवः कौटः स्वतंत्रः सचा
सौतला चेति कौटतलः

योतकर्मणि नमना
मंतमवसातुं शील

धोवानाम

श्रीं डिकस्पमंडे स्यात्प्रभागा
हसतीति

कौटतलौ न धीनकः हरिमुंडिदिवाकीर्तिनापितां तावसयिनः निर्णेजकः स्याद्भजकः शौंडिको

मंडहारकः आजडीनाम की अदंतोपि पुजारीहेनाम वैडं इजालाहिमायायाः वाजीमार
जावालः स्याद्दंजजीवौ देवाजीवीतुदेवलः स्यान्मायाशांवरीमायाकमस्तुत्रैतिहारकः

शौलानिभस्तुशौलूयाजायाजीवाकृशाश्विनः भरताइत्यपिनटाआराणास्तुकुशीलवोः मदी
मदंगीनाम हत्यादातालवजाणेवाला वंसरीबजाणेवाला वीणाबजाणेवाला

कंधकी गिका मौरजिकोः पाणिवादाह्माणिद्याः वाणध्याः अपूर्वा विकांवीणावादाश्च वैणिकोः जी
देवर्तनार्थपहिचातकस्य देजालेनम्याबंधनकर्तुः श्रीणिपण्डपलिणाहंत्वा मोंसविक्रयेण जीवतः आखेटक

वांतकः प्राकुनिको द्वौ वागुरिकं जालिको वैतंसिकः कौटिकश्च सांसिकश्च समंत्रयै मयतिकेभ
वेतनजीविनकर्मकर्तुः कासत अन्नादिभार्यावाहकस्य

तिभु कर्मकरो वेतनिकोऽपि सः वार्तावहो वैवधिको भारवहस्तुभारिकः विवर्णियामरेजीचः प्र

हेपुतलीतिख्यातायाः

कापुतिका च वस्त्रदंतादिभिः कृतौ स्य कालभंजिकास्तंभेलेये नौजलिकारिका जलत्र
चत्वारिपेटीतिख्यातायाः

पविकारैतुजातुयंत्रापुयंत्रियुं पिटकः पेटकः पेडांमंडल्यविहंगमिका मभयस्थित
द्विकानाम

त्रीणि चर्मरज्जाः

52

दालंविः शिकंका चौधपाडका पादूरूपानत्स्वीमेवैनुपदीनापदीयता नध्वीरत्रास्या वधी

चाबक चंडालवीणीयाः किंशरीतिख्यातायाः

स्वर्णकमाणानाराचाकतिलोहवलायाः

दौष्टादस्ताडनीकशा चंडालिकातुकेडोलवीणा चंडालवलकी नाराचीसादौष

कंडानाम वसवटीनाम

हेस्वर्णादिहेदकायाः

सामान्येनेचित्रकारतलकायाः

कुंडालीनाम

इयकाहस्वमध्याचइकी
काइवीकाइयिकाइयिका
चपाठमेदात सामान्येन
वीणादिशलोकायाः २

केशुणिकाशाणस्तुनिकयः वृश्चनः कत्रपरशुश्रीयिकातूलिकासमे तैजसावर्तनीमयौम

महामुयात्वावर्तनी
मयीतिश दार्णवः १

धौणेवालीखल

ला हेसतादिवेधिन्यः वरमी

हेकैचीतिख्यातायाः

हेकयतनकरणसाधनस

हेमयातिख्यातायाः

स्वाचर्मप्रसेवैको आस्फोटनीवोधनिकोक्पाणीकत्तरीसमे वलादनोचलमेदौटंकपा

कुतोनाम

अग्रानपशुः

शिकारनाम

सरमाशुनौ विदुरः श्वकरोग्रमोवर्कस्तफणाः पशुः आच्छेदनं प्रातोः सादीरेवोमप्रायामि

यौ दक्षिणार्धं लुब्धयोगादक्षिते मीकुरंगकः चैवैकागारिकस्तेन दस्युतस्करमखकाः

प्रतिरोधिपरास्कंधिपाटश्चरमलिस्तुचाः चौरिकास्तेन चौर्योचस्तेयं लोचतुत इनं

मगपक्षिणं वं धननिमित्तौपकरणं जालपाशादेः

वीतं सस्यैकरणं धंधने मगपक्षिणं उन्माथः कूटयंत्रं स्याद्दगुरामगवेधनी शुल्वं

वराटकः स्त्रीतुमृस्त्रियुवटीपुणः उद्घाटनं घृतीयं त्रंसलिलोद्घाटनं प्रहैः पुंसिवेमा

यपराद्यर्थे तं तु वयनं दंडस्य

वायदंडः सूत्राणि नरितं तवः वाणिर्व्यतिः स्त्रियोत्तुल्यै पुस्तं लयादिकर्मणि पंचालि

पुनः पुनर्मधपानक्रमस्य
हेमधपानावसरस्य

मधकपुष्यकृतमद्यस्य

जी

हणं^{नाम} अं^{मधम}डापानं^{मधम}मदस्यानं^{मधम}मधवारामधकुमाः^{मधम} मधवासवो^{मधम}माधवको^{मधम}मधमाध्वीकर्मद्व
त्रीणि^{मधम}मद्यविशेषस्य^{मधम} सुराकल्के^{मधम}समादके^{मधम}इवस्य^{मधम} हे^{मधम}आ^{मधम}म्रा^{मधम}दिसु^{मधम}धानस्य^{मधम} मरविषम^{मधम}सालि^{मधम}ला^{मधम}देनाम^{मधम} नाना^{मधम}इव^{मधम}कृतसरा^{मधम}वीजस्य^{मधम} मदेधारते^{मधम}होये^{मधम}सालया^{मधम} देनाम^{मधम}
यौः मेरीयमै^{मधम}सवः^{मधम}शोधै^{मधम}मेदको^{मधम}जगलः^{मधम}समो^{मधम} संधानं^{मधम}स्या^{मधम}दभि^{मधम}यवः^{मधम} कि^{मधम}एवं^{मधम}पुंसितु^{मधम}नगहः^{मधम}
सुराग्नभागस्य^{मधम} संमित्यपानार्थकृतो^{मधम}स्याः^{मधम} च^{मधम}त्वारिम^{मधम}द्यपानपोत्रस्येति^{मधम} हेमद्यपानस्य^{मधम} धा^{मधम}र्त्तइत्यपि^{मधम}पाठः^{मधम}
कारोत्तमः^{मधम}सुरामंडं^{मधम}आपानं^{मधम}पानगो^{मधम}ष्ठिकां^{मधम} च^{मधम}यको^{मधम}प्रवीपानपात्रं^{मधम}सरको^{मधम}र्थनुत^{मधम}र्यणं^{मधम} धूर्त्तौ^{मधम}
द्युतकारस्य^{मधम} ज्ञावाज^{मधम} ज्ञा^{मधम}माना^{मधम}म हे^{मधम}द्युते^{मधम}ला^{मधम}स्यमानस्य^{मधम} फडे^{मधम}वलिर^{मधम}आकरवाणे^{मधम}वाले^{मधम}
हृदे^{मधम}वो^{मधम}कितवो^{मधम}हृदधर्त्तौ^{मधम} द्युतक^{मधम}त्समाः^{मधम} स्पुलंग^{मधम}काः^{मधम}प्रतिभुवः^{मधम}सभिका^{मधम} द्युतकारकाः^{मधम} द्यु^{मधम}
चत्वारि^{मधम}द्युतक्रियायाः^{मधम} इरो^{मधम}दरं^{मधम}च पा^{मधम}स्यादा^{मधम}ज्ज^{मधम}आ प्रा^{मधम}शिकं^{मधम} प्रा^{मधम}शिकं^{मधम}
तौ^{मधम}स्त्रियामै^{मधम}हवैतो^{मधम}कैतवं^{मधम}पण^{मधम}इत्यपि^{मधम} पणो^{मधम}ले^{मधम}बुल^{मधम}हे^{मधम}हा^{मधम}स्तु^{मधम}देवनाः^{मधम} पा^{मधम}शिकी^{मधम} अत्रै^{मधम} परिण^{मधम}
यस्तु^{मधम}शरीणं^{मधम}समंतान्न^{मधम}पनै^{मधम}स्त्रियां^{मधम} शा^{मधम}रीणै^{मधम}वे^{मधम}लना^{मधम}धारस्य^{मधम}चो^{मधम}पट^{मधम}
अष्टा^{मधम}पदं^{मधम}सारि^{मधम}फलं^{मधम}प्राणि^{मधम}द्युतं^{मधम}समा^{मधम}हयः^{मधम} उक्ता^{मधम}म

53

चर्मभेदिकाचर्मसीवनीति

कलवत्रनाम

अहरननाम

वदण

कलादस्यसर्णीकारस्येदं कर्मकोलादिकेतदेवादिनां
नदेवादियस्यतत् कालादिकादिकं २
वाणदोरणः २ ककचैर्भूतैः करयत्रैः ३५५ नाम चर्मभेदिकैः ३५५ स्मि स्थणालोहप्रतिमांशि
अष्टौमूर्तिसदृशशिलादिनिर्मितप्रतिरूपकस्य

ल्येकालादिकं कर्म प्रतिमानं प्रतिविंवं प्रतिमा प्रतियातना प्रतिष्ठया प्रतिकृतिरिची

तरेति अमी निभादय उत्तर पुंनिप्रतिनिधि रूपमोयमानं स्यात् एते समादयः समानोताः वाच्यलिङ्गाः
इ उ नाम उ
इत्या एवमदृशवचनोच्य वाच्यलिङ्गा समस्तुल्यः सदृशः सदृशसदृक साधारणः

गाः स्युति पर्वस्तादि आदिनां नाभतरूपकल्यादिग्रहः यथा पितृभूतः पितृरूपः पितृकल्यः एकादशवेतनस्य नामस
यः यथा पितृनिभः पुत्रः समानं स्युत्तरं पदेत्वंमी निभसंकाश नोकाश प्रतीकाशोपमाद्वयः कर्मण्यात्प्रविधा
तनिभाकन्यादेवनिभम
त्यमिति नियते ॥३॥

भृत्यभूतयोर्मर्मवेतनं भरणं मं वंशं मूल्यं निर्वेशः पण इत्यर्थः ११ अहलिप्रियाहलापरि

यानरुचजनार्थयतभरणं
चर्वणतत् अवदंशः

स्वदरुणात्मजा गंधोत्तमा प्रसन्नैराकादं वयः परिश्रुता मदिराकाशमद्यैर्चाप्यवदंशस्तम्

क्रियाकरणसमर्थस्य
कार्यसमर्थः

कर्मविवेकधर्मेवाला

कर्मस्वभावः

प्रयत्नेन प्राप्तव्यकर्मपरि
समापकस्य

सूर्यः कर्मक्षमो लंकर्मीणः क्रियावा-कर्मसहधर्मः सकर्मः कर्मशीलो यैः कर्मस्य वस्तुक
रूपं हीत्वा कर्म कुर्वतः यो वेतुं विना कर्म करोति तस्य नाम मत्स्यमासभक्तकस्य शौकल इत्यपि

मिठः कर्मण्यभु कर्मकरैः कर्मकारस्तु तत्क्रियाः अयस्वातो मज्जनात आमिषाशीतु शाकु
नाम परात्रभोजी स्वासेवाजला

लः वभुक्षितः स्यात्सुधितो जिघत्सु रंशनायितः परान्नः परपिंडादौ भक्तकोच्चस्मरौ चरैः
अविजिगीषोः चोदुरमात्रमरकस्य स्वपोष्यवर्गमपास्यत्सु हविर्भर्त्तितस्य

मिति अतः परं तस्मात्क आद्यनः स्यादौ हरिको विजिगीषाविविजिते उभावौ तं भविः कुक्षिं भरिः स्वाद्वरपरकै स
शब्दपर्यंत प्रायेण सर्ववर्णो च भक्तकस्य लोभीनाम अतिलोभिनः
प्लीलिकाः २ वाञ्छीनस्तु सर्वा न भोजी गैधुस्तु गार्जनः लुब्धो भिलायकस्तु समकसमौ लो लुपलो लुभौ

सो न्मादस्तु नदिस्तु स्याद विनीतः समुद्धतः मत्तेशौ डौ लोदहीवाः कामुकैक मिर्तानुकः
विनयरहितस्य नाम उन्मत्तु नौतोपि अयं इष्टायुक्त उभयस्य

उन्मादशीलस्य॥
उन्मादेन सहवर्त्तते। केचिदुन्माद इति तत्र
उन्मादेन दोऽस्य। केचिदुन्माद इति पठं
तितत्र उन्मादोऽस्य॥१

त्रेणि कुडं वासक्तस्य

अत्यंतसमृद्धस्य

निर्वर्त्यः पाठभेदः ^{इ.गु सख} यः स्याद्भागारिकस्तस्मिन्नुपाधिः अपमानैर्यं वरंगरूपोपेतोयः सिंहसंहननोत्तिसः? ^{निर्वर्त्यदत्यधि}
वसने अभ्युदये च यद् ^{वसने अभ्युदये च यद्} निधीयः कार्यकर्त्तृयो संपन्नः ^{कया} सत्त्वसंपद् ^{मनोजवः सइत्यपि यित्यसमय} अवाचिसूक्तौथमनोजवसः पितृसन्निभः ^{ययंकवा}
विकारमनस्तत्त्वसत्त्व ^{सूयदइत्यपि} सत्कर्त्तृलं सत्तों कन्यायो ददाति सक्कुर्दः ^{नाम} लक्ष्मीवां लक्ष्मणः श्रीलः श्रीमान्निधिरु ^{अतिस्नेहयुक्तस्य}
वत्सोऽस्यास्तीति वत्सः ^{वत्सः} पुत्रादिवर्षयो रिति मेदिनी ^{दयावान्} वेत्सलः स्यादयालुः कारुणिकः क्षयालुः सरतः समाः स्वतंत्रौ पावतः स्वेरोस्वच्छंदो निर ^{आत्माधीनः}
वग्रहः ^य परतंत्रः ^{नाम} पराधीनः परवाचाथवानैर्य ^{अधीनमात्रस्य} अधीनो निबु आयत्तौ स्वच्छंदो गच्छकोर्ण ^{चिरकरकार्यकर्त्ता}
सौ ^{२५} खलपः स्याच्च इकरो दीर्घसत्त्रश्चिरक्रियः ^{अविचारयकश्चैलस्य} जालसौ समीह्य कारो स्यात्कुं ठो मंदः क्रिया ^{कार्येयुक्तः}
^{हेखलं भुवं च माजीयतः के} ^{लिगामीति व्यातस्य}

अविसर्गपाठे पकं च न निष्कनस्य

देविकसनसभावस्य चत्वारिप्रसरणशीलस्य

८४

ज्ञानशीलस्य

धस्तुमेदुरः सातातुविदुरोविदुर्विकासीतुविकास्वरः विसत्त्वरोविसमरः प्रसाशचवि

सहनशीलस्य

क्रोधयुक्तस्य

साविणि सहिष्णुः सहिनः दातातितितुः क्षमितासमी क्रोधनोर्मर्षणः कोपीचंडस्वत्यं

अत्यंतकोपयुक्तस्यैकं

हेजागरिणशीलस्य

निद्रयात्रुणीयमाननयुनस्य

स्वप्नशीलस्य

निद्रागतस्य

तकोपनः जागरुको जागरितोद्युणितः प्रचलायितः स्वप्नकृशयातुर्निद्रालुर्निद्राण

देविसत्वस्य

नाम

देवतायज्येय

सर्वतो गच्छतः

शायितोसमौ पराङ्मुखः परचीनः स्यादवाडः प्यधोमुखः देवानंचतिदेवद्वड्विश्वद्व

सदृशकृति

तालव्यमधो

साधचलणेवाला

वक्राकृति

त्रीणिवक्तोः

वहतचंगावोलोवाला

द्विष्यगंचति यः सैहोचतिसमद्वड्वसतिर्यड्वयस्तिरोचति वदोवदावदोवतावागीशोवा

मूर्धन्यमधो

सत्यवचनशीलः

चत्वारिवहगल्पभाषिणः

कतिःसमौ वाचोयुक्तिः पडुर्वामीवावदृकश्रवतावि स्यादुल्याकस्तवाचालोवाचा

८५

कमः कामयितोभीकः कमनः कामनोभीकः विधेयो विनयाग्राह्यवचनेस्थितश्चाश्रवः

नाम वश्यः प्रणयोनिभतविनीतप्रश्रुताः समाः धर्मेधर्मविद्यातप्रप्रार्भः प्रतिमान्विते स्या

सलज्जस्य द्वेपरकीयधर्मशीलादौपात्रा हेरोगादिलक्षणेना चत्वारिभयशीलस्य
द्वेधर्मेतुशीलानोविलक्षोविस्मयान्विते अधीरकातरस्त्रितोभीरभीरकभीलुकाः

आडः शमिडकाया
इत्यर्थपात्रेः

आशंसरेषांसितदिहयात्प्रहीतरिः प्रह्वालः प्रह्वयायुर्तेपतयात्प्रपातुके लज्जा

लज्जाशीलस्य

वन्दनशीलस्य

हिंसनशीलस्य

वर्द्धनशीलस्य

हेउर्ध्वपतनशीलस्य

शीलेष्वपि सुर्वेदभरमिवादके शरारुघोठकोहिंस्रेस्पाद्विमु उत्यतिस्मस्तेत्यति

अलंकरणशीलस्य

त्रीणिभवनशीलस्य

हरकणहारः

तोतंकरिष्णुस्तंजनः भस्मप्रविष्णुर्वित्तिस्वर्तनः समौ निराकरिष्णुः क्षिप्रुस्पातां द्रः क्षि

भविष्ये

सर्ववर्जनः २

द्वेकीलितसंयतौ आपन्नः आपत्प्राप्तः स्यात्कादिशीकोभयद्वतः आक्षारितः चारितौ

देचलनप्रकोतेः

द्वेदेवमानुषपीडायुतस्य
व्यसनेनदुःख

देशोकादिभिरितिकर्तव्यताऽन्यस्य

सांगान्येवधारयितु
मशक्यस्य

भिरास्तसंकसुकोस्थिरै व्यसनात्तौपरकोद्वौविहस्तव्याकुलौसमौ विल्वोविह

आसन्नमरणसचितलक्षणद्वयतमतेः

द्वेदेवमर्हस्य

लैः स्यादुविवर्शोरिदृदृधौ कर्षः कर्षहेस्तन्न द्वेत्वाततायीवधोद्यते द्वेद्योत्व

पीडानाहस्य

देवधाराशत्रोः

सः

द्वेअपायकर्मणः
पापकर्मणावा

क्षिगतौवधः शीर्यद्वेचइमौसमौ विद्योविषेणयोवधोमुसल्योमसलेनयः शिष्विदा

ससुकमेति

दोषमनिजित्ययोवधादिकं

दोषैकदृष्टेः

वक्राशयस्य

नोक्तयकमीचपललौत्रिकुरः समौ दोषैकदृक्पुरोभोगीनिकर्त्तृन्जः शठः कर्णे

जीणिअप्रयवादिनः

देअवक्तवादिनः चत्वारः पर्यायाः

देवहगर्हवाक् इमंखेमुखरीवद्धमुखीप्रक्तः प्रयंवदे लोहलः स्यादसुटवागोह्वादी कुक्षितवादिनः
कुकयनशीलस्य काकादिवद्वैदस्वरस्य हेनित्यंशदनशीलस्य देनाटकादोमंगलार्थंभेयीदिवादकस्य

उक्तचुदः समौकुवादकुचरौस्यादसोम्यस्वरौस्वरः रवणाः शदनौनादीवादीनादीकरः

मरुध नास्तेडसकोअस्मात् अन्यइत्यर्थः

जीणिनामस्य

मौ जडौजैनेडसकस्तुवक्तुं श्रोतुमंशिक्षितं तस्मीशीलस्तुतस्मीकौनयोवासादिगंव

मायकडाहोवा निकमया होया

अनादरयाहोया

आतोअरिणभावीगहीतोअसआ तगर्वः आदुर्गोधइतिपाठः

चत्वारः पर्यायाइत्यन्ये

रैः निष्ठासितौवक्तव्यः स्यादपध्वस्तस्तुधुक्कतः आतैगर्वाभिभूतः स्याद्वाधितः

फिरमतअयु

चत्वारिमाआगकेत्याद्युक्तस्य

यस्यपकारः कृतस्तस्य

धितः समौ प्रत्यादिष्टोनिरस्तस्यात्याख्यातो निराकृतः निस्ततः स्याद्विप्रकृतौवि

देवंचतस्य दयाहोयो चत्वारिस्तमनोभंगस्य

कृताहोयस्य गलांथोपगडणा

प्रलधस्तुवंचितः मनोहतः प्रतिहतः प्रतिवद्वोहतश्चर्मः अधिक्षिप्तः प्रतिक्षिप्तोव

शुचिर्ग्रीष्माग्निं प्रारिष्टायाहे शुद्धमंत्रिणि १
धर्मद्विपरीक्षारहितमंत्रिणि

उलटा

हाडा

कथंभूतेमात्ये पवित्र चित्ता

२९

जैः विपर्ययैश्च विस्तारैश्च पंचैः पावकैश्च चिः मर्यामात्ये चात्युपधेयुसिमेध्येसिते

गो

किरण

मेर

गरड

१५

त्रिषु अभिषंगोऽस्य हायांचगभस्तौ चरुचिः स्त्रियां अयं जाताः केर्कितार्ह्यविहि

मेखी

गोस्थान समुद्र

३

मुञ्जैर्दंतविषांडजाद्विजाः अजाविष्महरकागौगोद्योर्ध्वनिवहावजाः धर्मराजौ

यरोवरध

गजदंते

परयोषायां

उत्ती

जिनयमौकंजोदंतोपिनस्त्रियां वलजैहोत्रयद्धारैर्बलुदरीनां समेत्तमाशेषो वलजा ३

सेतान लोक

अयेविदे

प्यांजिः प्रजास्यासंततोजने अज्ञौशंखशशांकौ चैस्त्वकै नित्ये निजं त्रिषु अयं

चतर

जाताः पुंस्त्रीतानि प्रवीणा चक्षेत्रज्ञौ वाच्यलिंगकैः संज्ञास्य चेतनानामहस्ता

२९

४६

58

आदिनीम

नाम

अंत्यस्य

निष्कलस्य

संबंधिनः

तौविचै पुंस्पोदिः पूर्वपौरस्यप्रथमोद्या^{नाम} अर्थोस्त्रियां^५ अंतोज्ञन्यं चरममंत्यपाश्चात्पश्चिमं^६ मोक्षं

निरर्थकस्य^७ हंसुदं प्रथममुल्लं^८ साधारणं तु सामान्यमेकाकीत्वैकाककः^९ भिन्नायका^{१०} अन्यतराकस्विन्यतरा^{११} वाकोत्स्य^{१२} द्वौवाच्यप^{१३} होरीदेनाम२

वैधि^{१४} उच्चावचैनेकभेदै^{१५} मुंचंडमविलंबितं^{१६} अरंतुदं^{१७} मर्मस्य^{१८} गोवाधं^{१९} निरगलं^{२०} प्रसव्यप्रतिकू^{२१} अहितदेनाम३

लंस्यादं^{२२} पमवमं^{२३} पयचै^{२४} वामं^{२५} शरीरं^{२६} सव्यं^{२७} स्यादं^{२८} पमव्यं^{२९} तुदक्षिणं^{३०} संकटं^{३१} नातुसंवाधः^{३२} कलिलं^{३३}

नाम

हनं^{३४} समं^{३५} संकीर्णं^{३६} संकुलां^{३७} कीर्णं^{३८} मुंडितं^{३९} परिवापितं^{४०} मुंथितं^{४१} संदितं^{४२} दृढं^{४३} विरतं^{४४} विस्तृतं^{४५} ततं^{४६}

अंतर्गतं^{४७} विस्तरं^{४८} स्यात्पापं^{४९} प्राणिहितं^{५०} समं^{५१} वेलितं^{५२} प्रंखितं^{५३} धतं^{५४} चलितं^{५५} कपितं^{५६} धतं^{५७} नृत्तं^{५८} नृ

वर्गद्वितीयादीत्यने
कवटरव
वटंडतिपाठः

स्यावरोजंगमेतराः चरिष्णुजंगमचरं^३त्रसमिगं^{नाम}चराचरं^६चलनं^{चंचलस्य}कंपनं^६कंपचलं^६लोलं^६च

लाचलं^६चंचलं^६तरलं^६चेवंपारिस्त्रवपरिस्त्रवे^{१०}अतिरिक्तः^६समधिकौ^६दृढसंधिस्तुसंहरः^६

कक्कटं^{कठोरस्य}कठिनं^६कूरं^६कठोरं^६निवृणं^६दृढं^६जरढं^६मूर्तिमन्^६सत्तं^६पवट्टं^६पोठं^६मैधितं^६पुराणाप्रतनप

तपुरातनचिरंतनाः^५प्रत्यग्राभिन्नवोनवोनवीनोनूतनोनवः^{नाम}नूतनं^६असुकुमारं^६तु

कोमलं^६मृदुलं^६मृदुः^६अन्वर्गान्वत्तमं^६नुरोनुपदं^६कीवर्मव्ययं^६प्रत्यक्षं^६स्यादैद्वियकं^६प्रत्य

हर्मतीद्वियं^६एकतानो^६नान्यवतिदे^६काग्रे^६कायना^६वपि^६अर्थे^६कसरी^६एकाम्ना^६व्ये^६कायना

६६

अनलस रोगरहित कष्टपट्ट

परिगच्छयौः सविनिश्चितवहनत्रिषु^{वहत} कवेतुककुंगहनेदत्तामंदीग^{वत, वन} देवतु^{तीला} पट्टेद्वौवाच्यनि

गोच^{पेटसधभाग} अथठांताः नीलकंठः शिवैपिचं पुंसिकोद्योतर्जठरंकु^{कुहलअनेद} सैलौतर्गिहंतथौ^{तियार} निरुति

व्यतिनाशांताः काद्यौ^{समान} कवेस्पितौ^{अधिकच स्थानमात्रे} दिशि^{संख्यादायां} त्रिषु^{ज्येष्ठः श्रेष्ठेचबद्धेच} ज्येष्ठौ^{कोवेदी} तिशास्ते^{गुली} पिकनियौ^{र उड} तियुर्वी^{मासकावावण} लययोः^{पोलायप्रु} अ

थडाताः^{सोटा} दंडो^{गुली} र्जिलगुडै^{र उड} पिस्था^{पोलायप्रु} हुडो^{पोलायप्रु} गोलै^{पोलायप्रु} लुपाकयोः^{पोलायप्रु} सयमांसात्य^{पोलायप्रु} अयाडौ^{पोलायप्रु} भूगोवाचस्ति

डांडजाः^{पोसकोसलाई} ह्वेडावंश^{वदहाणकालेपि} शालाका^{सोटा} पिनाडी^{पोलायप्रु} कालैपि^{पोलायप्रु} षट्दशो^{पोलायप्रु} कांडो^{पोलायप्रु} र्जिदंडवाणा^{पोलायप्रु} ववगा^{पोलायप्रु} वसरवा^{पोलायप्रु}

रिषु^{यत्तपात्र} स्यादंडमं^{प्रतिज्ञायामतीकारे} ज्वाभरणै^{वहत} मत्रै^{त्वययेवा} मलवाणि^{हमितिस्मि} गधने^{हमितिस्मि} अथठांताः^{हमितिस्मि} भ्राप्रति^{हमितिस्मि} जयोवी^{हमितिस्मि} ढप्रगाढं^{हमितिस्मि} भरा^{हमितिस्मि}

२८

अथमावणी
आदिशब्दात् अक्षिनकादेः

द्यौर्ऋषिस्तु चर्नो दोषस्तौ वेद्यविद्वांसो नो विद्वान्मजोपि च ^{उधुमत} अथरांताः कार्कभगंडौ

करतौ गजगंडकटीकटौ शिपिविद्यस्तु ^{रुजानिकेश इअमणिगुस्वे} खिलतौ इअमणिमहे ^{देवशालिनः} श्वरं ^{विश्वकर्मणः} देवशालिन्यं
पितृव्यादियं देविपिनद्वयोः रसेकटुः कटुकार्यत्रिषु सत्सरतीत्यायोः ^{दिव्यदेवपुमाचकाले} रिष्टेमांशुभा ^{शिरना अकरणाहे देखकेइख कानना} निने इति मेदिनिः रिष्टस्या
रिकागार आसवे शुभे ^{इंद्रजाल आकाशदेः विशेषः कपट सभृत वराण} भावे धरिष्टे तु शुभांशुमे माया निश्चलये त्रेषु केतवान्तराशिषु अयोधने शैलप्रं

गोसीरांगो कटर्मसियां ^{हलभंग} स्तुमैलायां तुटिः ^{छोटीलाची तु} स्त्रीस्यात्काले ल्ये संशये पित्तं ^{धनुष अधिक} अत्युत्कर्षी ^{कोटिः स्त्रीधनुर्गोरोसो संख्याभेदप्रकर्षयोः}

प्रयाः ^{प्रातः} कोट्यो ^{वृत्तमूले जरा} मूले लग्नकचैजटो ^{यु१} युधिः फले सप्तद्वौ चैदृष्टिर्ज्ञाने द्दिगादर्शने इष्टि

सुगतौ सुप्रसवणे सुतं सुतं
चत्वारि सुतस्य चोया होया

लोखादिनापुंजीकृतस्य

प्राप्त इति चस्य

८८

समासाद्यैः सन्नैः सुतं सुतं संगृहः स्यात्संकलितौ वगैः शब्दातग हर्णैः विवि

वहतपकथ

वेनिदितमात्रस्य

विप्रमुधादिचूर्णस्पलेखादेः

धः स्याद्द्विविधो नाना रूपः पृथग्विधाः अवरीणो धिक्कृतः स्याद्द्वयधस्तौ वचर्णि

अनायासकृतस्य औषधरसस्य

कृतशवस्य

कृतवैधस्य

वज्रदेनाम

तैः अनायासकृतं फोडं स्व नितं ध्वनितं समं वज्रं संहनितं सुतमुद्दितं सेदितं सितं

अथ भागावशिष्टस्याभा
गस्य कातशनाम

पयसा सित्यपि पाठः

पचने गते सति

मुनिवह्निवा चीनिर्वाणः
निर्वाणहस्तीनि सात इत्यर्थः
निर्वाणमस्तुगमने निवृत्तौ
गजमज्जने संगमे पृथगे च
तिविश्वः ३

निःपक्वं कथितं पाके क्षीराश्लहवियं शृतं निर्वाणो मुनिवद्वा हो निर्वातस्तु गते नि

द्वे परिणामे प्राप्ते स्य कृतपरीयवद्वे परिणामे निष्कासि

पुस्तयो वक्तुं कृतस्य द्वे

कृतसहस्य द्वे

द्वे कृतस्य द्वे

द्वे कृतस्य द्वे

द्वे कृतस्य द्वे

ले पक्वं परिणते गन्तव्यं नैमीडं तस्य त्रिते पृथु पृथितं सोढं तातं मुद्गातं मुद्गते दांतसु

हृशतस्य

मापा होया

जाता होया

कज्या होया

पज्या होया

भरया होया

दमिते शांतः शमिते प्रार्थिते दितः सप्तसु सपितैश्च नः श्वा दिते पूजिते चितः पूर्ण

८८

^{सप्रक्षिप्तस्य} ^{परिखादिनावेशतस्य} ^{मुठाहोया} ^{प्रसारितस्य}
 चास्तनिष्पत्ताविद्धसिद्धेदिताःसमाः परिक्षिप्तंनवतैरुपितंरुपितार्थकं प्रवृद्धप्रस
^{स्थापितस्य} ^{हेगुणतस्य} ^{हेउद्योपायस्य} ^{कृतसंगोपनस्य} ^{हेगुडाहितउतिख्यातस्य} ^{जातद्वीभावस्य}
 तेन्यस्तनिसर्येगुणितोहिते निदिग्योपचितेगहगुप्तेगुडितरुषिते दुतावदीणेउही
^{उत्तोल्यधतश} ^{काचितशिक्षितेत्यपिपाठः} ^{हेशिकोस्थापतस्य} ^{सिंध्याहोया} ^{लेप्याहोवा} ^{हेकपादेनिकासितजलादेः} ^{पंचनद्यादिवेशतस्य}
 एणधतेकारितशिक्षिते द्वाणद्वातेदिगधलिप्रेसमुदक्तोद्धतेसमे वेष्टितंस्याह
^{भन्याहोया} ^{शानादिनातीक्षणीकृतस्य} ^{परियक्कस्य}
 लयितंसेवीतंरुद्धमीवतं^५ रणभुमेथानिशितक्षणातशगतानितेजिते^६ स्पादिनाप्रो
^{लज्जितस्य} ^{स्वयंवरेवतस्य} ^{मेलितस्य} ^{प्रापुंशक्यस्य}
 न्मुखंपर्कंहीणहीतोतुलज्जिते^३ वतेतुवत्तवावतोसंयोजितउपाहितः^३ प्राप्यंगस्य

हरितवर्णः हरिणः दुःखिसारणे
 हरिताचसौ त्रिषु पांडौ च हरिणः स्थूणास्तं भेषिविषमनः तस्मै स्य हापि पासे देजुगुप्ता कक
 एच्यो वणि कथयेपि विपणि सुरा प्रत्य कं वारुणि करेण रिभ्यां स्त्री नै भेदे विणो तु वलं ध

[illegible]

अपिशदात्कायस्थे
तवेधेचनात्यगीतप
भेदयोः ४

प्रात्यादिगर्भव्याचयर्थ
विशयानाम्

शक्तियुक्तः द्वैविध्य

रचितं उद्य

कथं योः शक्तस्त्वलौत्रिष्टुष्टौ व्युद्भावित्यस्तसंहितौ **अथ** **आंताः** भूणोभकेस्त्रैपागर्भेवाणो

यनासुर

वलिस्तेशरे

कणोतिस्त्वैधान्याशैसंघातेप्रमयेगणः

पणोद्यतादिष्वेक्येभूतोम
गणः स्वात्ममये संघे संघा आदिनोसमाह रये होये वधुणा
सौन्यभेदयोः यनियोणादौ विवे

विक्रयशाकादि

ल्येधानैपिच

मौर्वाद्याप्रितेसत्वशौर्यसंध्यादिकैगुणः
आत्मनोबुद्धि सत्वरत्न यदगुणाः
हस्तादेः सत्मासि

निर्व्यापारस्थितौकालविशेषो

सवयोत्तणः

वर्णोदिजादौशुक्लादौस्तौवर्णतुर्चादरे

अरुणोऽयमेवरागैक
संध्यायैकसारथे

शिव

आटकः

संग्रामे शब्दे

जायी

द्वैपिसत्रिषु

स्याणःशर्वेय्येद्राणःकाकैष्याजौरवेरणः

ग्रामाणिनीपितेपुंसिभ्रुयग्रामा

धिपेत्रिषु

अणामेषादिजोमिस्पादावर्त्तचौतयाम्भुवौ

हविर्णिष्पान्मगीहमप्रतिमा

गुणोमौर्वाक्यप्रधानेरुपा
नोस्तद्विद्ये न्यायोशोय
दिकेसंध्यासत्वाद्यावतिर
युः

कुंकुमदिनाविज्ञेपायाः देराधियागवियोगस्य
विरहस्यविह्वलदस्यवा

देराधिलोवियोगस्य
विरहस्यवित्तंवादस्यवा

ज्ञानस्य

अतिप्रसिद्धः

五

समालंभो विलेपनं विप्रलंभो विप्रयोगो विलंभस्तैस्ति सङ्गैर्विश्रावस्तुप्रविख्या

उडीकणा

पठनस्य

अर्द्धाभावात्

लेखादय

तिर्यवेक्षाप्रतिजागरः निपाठनिपठौपाठैतमस्तमैसमुद्गर्न आदीनवाश्रयैकै

संगमज्य

संवीह पंचश्रुप हतवस्तुनः तात्पर्येणान्वीयणास्प

आलिंगनस्य

श्रीमलकैसंगसंगसौ^३ अन्यीलांविचयनंमार्गणंमार्गणं^४ परिभं:परिभं

दर्शनस्य

गः संस्त्रय उपग्रहं^५ निर्वर्णितं^६ निधानं^७ दृष्टिना^८ लोकिने^९ हां^{१०} प्रत्याख्यानं^{११}

द्वेकारणा

चत्वारिंशद्वक्त्रणस्य

चैत्रमेणप्रहसिकादीनांशयनस्य

निरसनं प्रत्यादेशो निराकृतिः उपशायो विशायश्च पर्ययशयनार्थकौ अर्त्तन

चत्वारिंशत्पानस्य निंदण-

उत्तरदा

ति चत्वारिव्यतिक्रमस्य,

चञ्चलीयाचहणीयाचवृणार्थके^५ साह्यत्वात्सोविपर्ययोव्यत्ययञ्चविपर्ययः

23

कुं वौ नयो
वित

२६

शिलीमुखौ शंखौ निधौ ललाटास्थिकं वौ नमंत्रौ द्विष्ये पितृं वृणिज्वाले अविशि

खै अथ गांताः शैलवह्नी नगौ वरौ आशुगौ वायुविशिखौ शरौ कविहगाः स्वगाः

पतंगौ पक्षिसर्यौ च पगाः क्रमुकवन्द्यौ पशवौ पिमगा विगः प्रवाहजवयोरपि पश

गः कौसमेरेणो स्नानीयादौ रजस्यपि गजैर्धिनागमातंगौ वपांगस्तिलकैर्पि च स

र्गः स्वभावनिर्मोहनिश्चर्यो ध्यायस्त्विषु योगः सन्नहनीयाय ध्यानसंगतियुक्तिषु

भोगैः सुखैः सुखादिभूता विह्वलकाययोः चातके हरिणेषु सिसारंगः शवले वि

२६१

63

पापाशयस्यपायस्यचदंभस्यच१

मूलं त्रिभुलं शंकरमेवेति तामि

कपलेषु

निर्कोरखीकैर्कोरखीसमलैर्नमोः दंभैर्पैथपिनाकोरखीमूलं शंकरधन्वनाः धे

लुकोरिति पाठे विवरणं को

उकातुकरेण्यार्चमेघजालेचकालिका कारिकायातनाकैत्योः कर्णिकाकर्णभ

लीकातोको

करिहस्ताग्ने

उत्तरेखादेभ्यः प्राग्व

उत्तरेखादेभ्यः प्राग्व

षण्णैः करिहस्तांगुलौपस्यवीजकोशैत्रियतर वंदोरिकौरपिमुख्यावेकैमुख्या देवेच३

पादवित्रयदेशे च नुनियस्याधित्तिको कुटिको दामिकश्च

यः कोपप्रवादचिह्नाना यप्रभोर्ललाटमेव पश्यति

न्यकेकलाः स्पादामिकः कोकुटिकोयश्चादूरेरितेहिणः लालाटिकः प्रभो

कुकुटीमायाया दयात अतोयस्यति

यश्च प्रभोः कार्यं कर्तुं अतमस्तथाः

भीलिदर्शीकार्याहमश्रयः ममन्नितं ववलयं चक्रेषुकटकोरखीयौ मूच्यते

कडा

पैद्या

सुयो अग्न

रोमोद्गम

रोमहर्षेचहृद्गुणत्रौचकंदर्कः अथराताः मयस्वस्तिद्वुरज्वालास्त्वलिवाणौ

करण

मेव

विद्यामातरमाः प्रदर्शय
मितामहे निस्त्रयाः १

अपकारशब्देभ्योऽन्तर्गतं भूतं
नित्यं च कीर्तनं चित्ताकिं कश्चि
विज्ञेयं

उपादश्वोभेदे स च यः प्रथमो पत्तावरे निधाय
प्रशयाच विप्रहरे आशा

कुप्रह्ला कप्रसभः कामधरं

भित्ताभ्यां चानय पाणिपादं प्रक्षालय

१२४

स्तस्याकोपपीडयोः पापकर्मैषदर्थैर्कथिद्रिभर्त्सननिर्देशोः चान्वाचयसमाहा

एतत्ते स्वस्ति २, स्वस्तिप्रजाभ्यः

पार्वतीय गार्ग्यवाक्य स्वस्तिमन्त्रादीनां द्वापय
स्वस्तिमन्त्रादीनां द्वापय

कः सिद्धेका कीचरः विचार

रैतरेतवससुचये स्वस्तीशैः द्वैतपुन्यादौ प्रकथ्यैर्लघुनैर्प्यति स्तित्युपेचचवित

तच्चमर्कतसहैकवारयो

आरब्धोऽस्मिन्नावस्ये प्रश्नादस्तदिकुप्य

सहृदः स्थापयेत् आरातः

64

कंचैत्स्याद्देवधारणे सकृत्सहैकवारैर्यादौ राहस्यमपयोः प्रतीत्यां चरमे

उत्तमः उत्तमः उत्तमः उत्तमः

योनः प्रवेशश्चाति

पञ्चोद्वैताप्यैविकल्पयोः अपिः समुच्चये प्रश्नैतथापलांतरेपि च पुनः सहाय

शश्वकहसरो

साताह

इदं साता

अहोवत

वतप्रो

अहोवता

वतवितरतामोय

हंतजी

योः शश्वत्सत्वात्पत्तत्तल्ययोः स्वदीन्येयामेतोषविस्मयाभिन्नैव तैर्हवै

पुत्रहंतते

हंततेकय

पिब्याति

युमितन्युर

हंतैव जं प्रति

विद्यातुते विद्यत

यो न वी प्राल

हंतैव

नकंयोयां वाक्यारंभविषादयोः प्रतिप्रतिनिधौ वी प्राल हणदौ प्रयोगातः

हंतहताः पथिको हिन्याः

हंतकारः

अतगच्छातः

१२६

वापि अहं एतत्प्रकारे हेदीव
त्वेचसमुपेय ३

अतिशयितोयुवाल्पोवा
युवाल्पोः

नवरीयान्नयोगाभिवशेदेववि
ष्टेचातिथुनिच १

अतिशयितः साधवर्गोर्षोः

अर्पयौ न्कनीयंस्तु यवाल्पो वरीयांस्तस्वरयोः साधीयान्साधुवाढयोः अ

नाद्यहः शेषवरे द्वारे निधीसे
नागादंतके इति मित्तकीलके
विश्वः निदीहः
कंधेही किला

प्रगृहस्तुत्तास्तत्रेवधातिय
मनेभुजेहयाहिरशमोचस्वा
स्यचपादपेइति

यहांताः दलेपिवहोनिर्वधोपरागाकादयेभनहाः

जाशादा
काथरसेनिर्

होनागदंतके

उल्लसत्रेचादिरशमोप्रपातः प्रगृहोपिच

पत्नीपतिजनीदा

परिग्रहः कलत्रेचमलस्वीका
रयोरपिशपथेपचाकरिचा
रेचराडवक्रस्थभास्वारइत्य

नमस्तुशायाः परिग्रहाः

दारेष्टपिगृहाः प्रोणामप्योहोवरस्त्रियाः

वृहोवंदेर्ष्यह

तमोमहः सहस्रांशुर्ग्रीक
जिनवह्निश्चितिविश्वः ५

वृत्रेर्ष्यग्रीवकीस्तमोपहाः परिक्रुदन्पाहर्ष्यपरिवहोव्ययाः परे

इति श्रीनानार्थ

वगाः आर्कौषदर्थेभिवाप्तौसीमार्थधातुयोगजं आपत्तद्व्यः स्मृतौवौक्यर्ष्या

धावर्ष्यविशानल्येकः कश्चित्तमल
वत्तेतमेववाधतेकश्चिद्वयसगी
धामतः १

इवदर्थेक्रियायोगमयीदाभिविधोचयः
जेत्तमेरेदुमेनवमात्तादेइतोखिलैः
इवदर्थे क्रियायोग मयीदा अधि

पतमातंतिंविद्यादोक्तस्त्रयायेमडित
आएवंसववेदार्थेआएवंसद्वचोहरः

नामकायेभ्युपातेविस्मयेस्मरणेपिच संभाव्यकुत्साप्राकाराय
विकल्पेद्यपि हिमालयोनामनगाधिराजः१

जोषंमुवेप्रशंसायां
तस्मालंघनयेत्यपि

किं कुत्सायां वितर्कच
निषेधप्रसूयोरपि

प्रकट

कथं निश्चये तस्मीमथेमुवेजोषं किं पृच्छायोज्जुषने नाम प्रकाशसं

अलंभस्याप्यथोपचार एव निश्चये
अलंभोच निदिष्टमिति विश्वः

अलंभहीमल
तव प्रमेण

भावकोषोपगमकुत्सने अलंभस्याप्यथोपचारितिवारणावाचकं इति

65

तर्कयदिप्रश्नेसमर्थातिकमध्ययोः पुनरप्यभेदेनिर्निश्चयनिषेधयोः

नेत्रेऽप्यणवाला

स्यात्प्रबंधेचिरातीतेनिकटागातिकेपुरो अर्द्धोचौराचविस्तारंगीक

खलस्याहोकार्थेयायोजितोसापोचसावने
वैश्वामाननियेधेयुस्त्रणपदवाक्ययोः५

तोत्रये स्वर्गोपरेचलोकेस्ववीतीसंभावयोः किल निषेधवाक्यालको

इवस्वी

रजितासाउनयेखलु समीपोभयतः शोघुसाकन्यामिमुवेभितः

१२६

किलशब्दरुवातीयां संभाव्याऽन्न
यार्थयोरिति विश्वः वात्सीयामक
चौकिलेति त्रिकोऽशेषः ५

हंतीति गौः अश्वः इतिपा अतिविश्वः १ पूर्वदि पिके ॥
पलायते हस्तीइति एति अश्वइति शावाची पुरस्ता पुरस्ता
इतिहेतुप्रकरणप्रकर्षादिसमाप्तिषु प्राच्यां पुरस्तात्प्रथमे पुरार्थे गत

यावत्कात्स्न्यविधारणप्रशसायापदिष्टेनमाधिकार
संश्रमपह्नीतवेचा॥ यावत्कार्यं तावत्कुरुसकृत्कुरु
इत्यपि यावतावच्छसाकल्येवधोमानेवधारणे मंगलानंतरांरभप्रश्रका

वृथानिष्ठुरावंधेवपास्या नानाशाहोदिनाष्टोपि
तैविधिबजितेइतिविश्वः १ विधियजिते तथानेकोभयार्थयो
त्सैर्यथो अथ वृथानिरर्थकाविधोर्नानानेकोभयार्थयोः नुपछायांवि

अपिसंभावनाप्रश्रंकागहीतसु कल्येचैपश्चात्सादश्ययोरनु प्रश्रावधारणानुज्ञानुन्यायामंत्राणननु गही
येतथायुक्तपद्यर्थचकासाचारक्रियसुचे

तिविश्वः अटकलन्त वास्यादिकेल्पोपमया
समुच्चयप्रश्रंकासंभावनासंपि ५ वित्तिकेपादयुक्तो
उपसायाविकल्येवोसामित्वेद्वजगस

केशिकःसुखवादिधितिविश्वः
शिते अमोसहसमीपेचैकवारिणिचमर्धनि इवेत्यमर्थयोरैवंनंत
एवंप्रकोटोपमयोवंगीका
वेवधामोइतिधर्वाणिः

समंसहं आनुकल्पार्थकं प्राध्वं वर्यकैतव्यासुधां आहोउताहोकि

संशयार्थकः

संशयार्थकः

मृतविकल्पैकिं किमृतं तच्च तद्विचरमहवैपादपरणैपजनेस्वति दिवा

दिवा नास्ति सप्त
मध्यवाचकाः ३

हीत्यर्थदोषाचन तैचरजनाविति तिर्यगर्थसाचितिरौय्यसंवेधना

पादप्याहं
जुष्यापीव दोषो ३-वदो

ग्रामे समया
लोकोनिकं
बुद्धिनिष्ठा

समीया
थकाः

अविचारिते

सहसाविदधी
तनक्रिया

थकः सुःपादप्याहं गहैभोः समया निकवाहिरक अतर्किनेत्सहसा

नासीर फलिधवलाः प्रतः प्रयोतिः
अग्रतोधावतिश्रीः

देवपितृद्वयार्थकाः पंचदेववाचिनः एकैपितृ
वाचिस्त्वयेति॥ सोमाय स्वाहा अस्तु अग्रे वदवद्विद्वय पितृभ्यस्त्वय

स्यात्पूरः पुरतोऽग्रतः
किंचित्कुचि इव वृत्तम
तमर्धजः इति ३ लोक

श्रीएपन्नालोकवाचिनः

समार्थ

चिदीश्वरनागार्थैप्रेत्यासुत्रमवांतरै यद्वाययातथैवैवसाम्येहोही

श्री ११८

पंचपौनः पुन्य
स्य र्थस्य

श्री

११८

यथाकीयमि
त्यर्थः
योयः स्वः

अनृत
भाषां

जिउकाति
उसाच

यथास्वतयथायाययं मयापिथ्या चवितयेयथायं तयथातयं स्मरेवं

११८

तपुनवैवेत्यवधारणवाचकाः प्रागतीतार्थकं नूनमवश्यं निश्चये

स्वयमात्मनाभवति३

द्वयं संवद्वैवरेत्वं वागमिव स्वयमात्मना अल्पेनैवैर्महत्युच्चैः प्रायो

६७

जोधनउत्तौ ५

भूम्यद्वैतेशनैः सनातिर्येवहिर्वाह्यस्मातीर्तस्तमंदरीने अस्ति सत्त्वरुषो

तावुं सप्रश्नेनूनयेत्वंपि तर्कहंसादुषारात्रैवसानेनमोनतौ पुनरर्थेगं

निंदायां दुष्टमुपशंसने सायं सायेप्रोपातः प्रभातेनिकायांतिर्के यस्तपरायै

चविस्मये मौनेतत्समीक्ष्यैकैः सद्यः सपदितत्वाणै दिष्टा समुपजोयं चैत्यानंदेया-

चैत्यानंदेयातरंतरा अंतरेण चमयेऽप्युः प्रसद्यत्तद्वार्थकं युक्तैः सांप्रतं

स्यानेभीक्षांशश्च दनात्तरं अभावेन हि नो नापि सास्मर्मानं च वारणं पक्षो

तरैचेद्यदि चेतस्त्वेवं जसा घत्रयं प्रकाशे प्रादुर्भावः स्वादौ मेव परमं मते

समंततस्तु परितः सर्वतो विद्यमानं त्विदं अकामानुमतौ कामं सूर्योपगमे

च ननु च स्याद्विरोधो तौ कश्चित् कामप्रवेदने निःसमं दुःसमं गद्यै

१०७

प्राहारपदिणामजोभोगः
रसः २

विशेषे संपूर्णत्वे

युद्ध नृत्यशालायां जनपदभेदे

रसो प्रकारेण कात्स्न्यवार्त्तयौः आनर्त्तसमरे नृत्यस्थाननीव द्विशेषयोः कृतान्तोपमसि

आदिनापित्ता आदिनावसाम
दिग्रहः ज्वादिग्रहः

गंधादिग्रहः चक्षुरादि हरताल्लादिः

ज्ञातदैवार्त्तकेशलकर्मसु स्वेष्टादिरसैरुक्तादिमहाभूतानि तद्गुणाः इन्द्रियाण्यश्मवि

पापं

आदिग्रहः

अस्ति

नृपस्य कलातराजधानीस्थानविशेषवासगृहस्थे अस्मिन्
चरइति कलातरस्य विशेषणं प्रापिशुद्धीदशोक्तकृत्वातेच॥ आयुं

कृतिः शब्दयोनि अधातवः कृतान्तरे विष्णु ज्ञातो नृपस्य सर्वगोचरे कात्स्न्यामर्थयोः

वसतिः स्यात् स्त्रियां वा
यामिन्या च निकेतने

कठनभाव शरीर

वेल

नाश यज्ञ

शक्तिर्मूर्तिः काठिन्यकाययोः विस्तारवल्गोर्वृततिर्वसंतो रत्नवैश्वनोः लयाच्यो रपचि

कुलाचारव्यवहारश्च
प्रचारो व्यवहारः कुला
चारः इति यावत् स्पष्टं
श्रवणं ४

समाप्त

धनुष्यात

गोत्रादेः जननं

तिः सातिदीर्घावसानयोः अर्तिः पीडो धनुः कोट्योः जातिः सामान्यजनानोः प्रचारस्यंद

उपद्रवः

परदेस

उत्पत्तिः लाभ

त्रैतायुग

योरीति रीति विप्रवासयोः उदयोधिगमे प्राप्तिं स्वतोर्त्तमित्रयेयुगे वीणाभेदे विमहतीम्

१०७

महती वलकी भेदे राज्ञे तस्यान्न
युसकौतव्यभेदे विप्रान् व हत्याच

द्विगुणप्रयोगः

पंखी

अन्यैः सारं अयत्ताः देवस्यैविवस्वतौ सरस्वतौ नदीण्यौ पक्षतात्पर्येण रून्मत्तौ शकुंतौ

वाज

भासपत्तिणौ अग्रेत्यातो धसकेतुं जीमत्तौ मेघपर्वतौ हस्तौ रुपाणि नक्षत्रे मरुतौ पवनांस

तथीवाला

यातः शिशोः वहिः च ग्रहस्थाने

हस्त

प्रकेषेण इतः प्रेतः

रौ यत्ता हस्तिपकेस्तैर्मत्तीधातविपोयुरि यानयात्रे शिशोपोतः प्रेतः प्राण्यंतमते ग्रहमे

लताज

चवातसि?

नरकप्राणिनः

जीवेति याजकाशित्यभेदमात्र

पहाड

मृद्वीमिषक्तौ मया लेमत्रिणिनत्रिये

अतस्मिन्निवसतां दो
धारेस्त्रीक समेधिव

देवजैकेतुः पार्थिवेतनयेस्तः स्थपतिकारभेदोपममद्रमिधदेनये मृद्वीमिषक्तौ भये

पिंरुतुः स्त्रीकुसुमार्थिचं

अन

विष्मावार्थजितोयत्तौ सतस्युरिसारथ्यौ

अस्वाण

स्फुटे निम्रियेच

प्रव्यक्तशंकरे विष्ठाव
यत्ते महदादिके आत्म
ययि स्यादव्यक्तमसु
देत्वभिधेयवदिति विष्णुः २

तर्कव्याकरणादेः

तावुं भेशास्त्रनिदर्शने

उदाहरण

हतास्यासारथौ द्वाः स्थेनत्रिया द्वांच मृदुर्जं वत्तौतः स्यात्प्रक
हतास्तु द्वातत्रियाजप्रतीहारेचसारथौ भुडि व्यामोली
तनये हतानिपुक्तेच प्रजापतेविष्णुः

वक्तः प्राज्ञेर्पिदृष्टो

प्रकरणमवसरः

प्रकरणमवसरः प्रका
विशेषः

जीवि
कायां

आरोपयति
मत्पयीति

पीयूषेहतशेषेऽथवाचित
मैत्रेयोदोच

१०१
चलः सदादिइ
यानिचरचकं२

रिणोऽश्रवात्तौजनश्रुतौ वात्तं पुनर्नरोगेचत्रिष्वसुचवर्तमिते

योया

अतकलना

शक्तो निवर्णगातप्योययी
संसारवययेसितइतिस्वः

कलधौतंयहैमोनिमित्तहेतुलक्ष्माणोः अतंशास्त्रवधतयोर्धुमपयीत्त

जीवानयलिकमश्रुयाहितस्यात

साहसाख्यहितानुपेक्षयत्कर्म

तत्साहसंविदः यथापवताशिरसाधारणमि

येये पचमहामृतः

संसार

निद्या

योःकृतं अत्याहितंमहाभीतिःकर्मजीवानयेक्षिचं युक्तैःसादावतेभतंप्राप्य

अवगातस्तुनिवीदेइ
गहितयोरपिमुहद्वय

काले सदश ६५

सोके आचारे

वचने

महतबुद्धितत्त्वचराज

जुनापवाद

निद्वत

तीतेसमेत्रिषु वृत्तंपद्योचरित्रैत्रिष्वतीतैचैवनिस्तले महद्वाज्योर्चावगीतेजने

अतोवरादिकाकाय

हेमिमहायजताख्यमितिसामा

आतांतत्रिषु जगमे

नीत्यादिगोसातीति

स्याहर्हितैत्रिषु अतंरूप्यपिस्जतंहेमिरूप्यसितैत्रिषु त्रिष्वतीजगदिगोपिरक्तंनी

वाहलेगोपि, नीपुचच

हेमिमहायजताख्यमितिसामा

आतांतत्रिषु जगमे

दिवजितलोहितेत्रिषु

ल्यादिरागिच अवदातःसितेपाते अह्वैव ईर्जुनोसितो युक्तैतिसंस्कतेप्रयिण्यभिनी

चित्रा

होतारि

समावालेव

कोउरात्तेनील्या

युक्तैःन्यायेऽतिसंस्कते
प्रशस्तेभूतेवा

१०१ लोवठकुं

तुतिर्नवासेमादिन्याकालमेव
तयेस्त्रियां

भवनेचश्रुणमादौच अथभोगवतीनगापरीनद्योरहौपुमान्

तिर्भस्मनिसंपदि^२ नदीनगयोर्नगानांभोगवत्येयसंगारसंगोस^३भायांसमितिः^३नयवा

सार्वपत्तौ^२ रवेरि^३श्रशसंचवह्रिज्वालाचहेतु^३पैः जगतीजगति^३छंदोविशेषेपि
दशमेछंदःदशाक्षरपादकं आगामिकालेदेव्येचसंयमेच अक्षरस्योर्मिलेगभवताकृतोमूलेच

क्षितावर्षि^३ पंक्तिः^३छंदोपिदशमंस्यात्प्रभावोपिचोयतिः पत्तिर्गतौचमलेचपत्ततिः मन्त्रिचवचनोतः
छोपुनपुमके चेतिसामो चिह्नं भारतीसात्यतीचैवकेशिक्यारमदीतथा सिकतास्त्रीसिरितालाकतिलेवालु

उत्पत्तिकार^३ पत्तमेदयोः प्रकृतिर्योनिलिंगेचकेशिक्याद्याश्चवत्तयः सिकताःस्युवीलका
चेतिस्वामी चित् चेतस्वीवत्तयश्चेतायास्त नारत्यप्रतिष्ठितं॥ ३३॥ कायात्

पि^३वेदे^३अवसिच^३श्रुति^३ चनिताजनितात्पर्यानुरागायांचयोषिति^३ गुप्तिःक्षितिव्युह
कन वनिताजातयगस्त्रीस्त्रियोः स्त्रीत्रिषुयाचिते वृद्धस्वना कोरुच भगते

संपि^३धतिर्धर्मगाधैर्ययोः वरुती^३दुदवाती^३छंदोभेदेमहर्त्यमि वासितास्त्रीक
सौत्येच केदकारिका नवाक्षरपदछंदः वज्री चि वासिताकरिणीनार्योकी सितेसुरुभीकते ध्यानमा त्रेचगोरावेवासितेवस्त्र वेष्टनं१

महतोइतिदीर्घाततयाछंदः१

दशमीस्थो नष्टजीवे

वीथीपंक्तिगृहोत्तेच

बुद्ध

रूपकोतरवर्त्मनि

समा

१०३

त्रिषु दशमीस्थो दीर्घागवद्द्वौ वीथीपदवैर्षि ^{आढकचतुर्थीयाः} अस्यानीयत्तयोर्गोस्थो पस्थो स्त्रीसाम्

70

मानयोः ^{धन} शास्त्रद्विगणयोर्गोस्थः ^{अववा दस्तु निदाया मुजो विप्रयो} संस्थो धारे स्थितो रतौ ^{वदल वर्ष} अथ दंताः ^{रविमकुटसि अववा दपि पठित्वा} अमि प्रायवशो कंदो

वदो जीमूतवत्सरो ^{निर्वीदः स्थालो कवोदयोरनिष्ठ} अववा दौ निदाया दौ सतवांधवौ ^{तिर्वीदयोः अपिशदाते वृक्षभावे} पादारश्म्यं धितुर्पीशौ च

अपिशदात्तनैर्मत्त्ये

ईर्ग्यकीस्तमो नुदः ^{चिकड वालरण शदसहित रोण रदक} निर्वीदो जनवादे पिशादो जंवाल शययोः ^{किसेदयिष्ठ सहस्रसुपवत्सुमकारो चयोजनेपिचे} सारावे रुदिते च

अपि नागंधेपि अमोदः ^{गोर्वेहर्षे गजदाने चमदः ॥ मदः भ} कंदो दारुणो रणे ^{वतिकस्तिन हर्षे अपि} स्थाप्य सादो नुरोधे पिसदः ^{नागजदाने अहंकारक} स्याद्वा जनेपि च ^{चक्रे अस्ति वतिकवत्} गोयाध्यक्षेपि गो ^{धवा चत्येव अत्र नानार्थे} दाहये ^{अमोदवत् यथा ॥ मोदशदस्तुगे} वासदेवे व हस्यतो ॥ ^{धवाचनः ॥ १}

प्राधान्ये राजलिंगे च वयांगे ककुदौ स्त्रियो ^{कृत्रादौ} स्त्रीसंवित् ज्ञानसंभाषाकि

संवित् स्त्रियो प्रतिज्ञाया माचारज्ञान ^{संगरे संभाषण क्रियाकार संकेतेना} चित्तोद्योगः ॥ १

१०३

संपादिते करतो पाणिपपादि सूत्र
न निर्वर्ते घटादो युक्ते साधकशब्द॥

अनंदे
वाला

सुकुमारे
वेहत कोमल

कुलीने

तौयसंस्कृतं कृत्रिमेलनगोपेतेयनतोनवधावर्षि स्वातेहयेपतीतौमिजातस्तुकुलजे
असंप्रकृष्ट एकांत उचतपोवाला कठण कोला

दुयै विवित्तौयतविजनौमर्षितौमहसोद्यौ द्वौचस्वपस्यौश्रुतौशितोधवलमेव
पूजनीये शत्रुणाक्रांते

कौ सत्येसाधौविद्यमानेप्रशस्तेप्रादितेचसत् परस्कर्तःपुजितेरात्यमियुक्तेमृतःकृते
निवातोद्वसन्नाहेनिवासेवातवर्ज तत्रनिवातःस्मात्तत्रक्रियते
तेऽजयः॥ निवातु वमेशस्वामेदमभवति

निवातावाप्रयावातौशस्त्रामिद्यचवमियत जातौचद्रुपवद्वाःस्युर्द्वितीउत्थितास्समी
साद्यम वचा वडा

वुद्धिमत्प्राद्यतोत्यन्त्राआदतौसादराचिंतौ अयथाताः अर्थोमिधेयरेवस्तुप्रयोजन
निवर्त्तनं जलावतारशास्त्रयोः अयमिधेयतेजले अलावतारशास्त्रयोः

निवर्त्तिषु निपानागतयोस्तीर्थमविजुषेजलेगुरौ समर्थस्त्रियुशक्तिस्येसंवधार्यहिते
शक्तिमते संबंधेवालाअर्थे

प्रकृत्यादिमुधात्वागमादेशोद्युयदि
संज्ञकस्तत्र तिनश्चरः तत्र॥१

अर्थेन्याहोया
प्रारब्धस्यानुवर्त्तनेऽनिवर्त्तने
सुखं वित्रादिकं अनुय
तीति

१०३

~~देवता~~ तादिविनश्चरे^{सोति गते} सुखानुयानिप्रिणौ प्रकृतस्यानुवर्त्तने^{विधर्वि} विधर्वि
विधिनीनियतौ कालुतिकरने विधाने परमेश्विनि हलकारा

बुधः कवौरोहिणेयेइतमौ चंद्रससिपरिकेदेविलेविधिः^{सोति गते} विधिर्विधानेदेवैपिप्रणिधिः प्रार्थनेचरे^{वुधव} बुधव
विश्वः वृद्धाजीर्णप्रवृद्धे^{समूह} सप्तह^{कोयत्स्वकोडेच} कोयत्स्वकोडेच^{करनेविधे} विधाने
तेत्रियुक्तीवेतुबोलजे॥

द्वौपंडितेपिस्वधः समुदयेपिच^{संस्} देशेनदविशेषेद्वौसिंधनीसरितिस्त्रियां^{विधावि} विधावि

72

प्रकारेचैसाधरमैपिचत्रिषु^{त्रोमर} वधर्जायासुयास्त्रीचैसुधालेपौमंतुही^{योहर} संधा^{देवगहदिलेपनद्वयस्य} संधा^{मंतस्यचवत्रकेदस्यच॥३} संधा^{धोगेयुकाचोस्तुहीचा} संधा^{मतसर्वयोरित्यत्रयः ३} संधा

प्रतिज्ञामयीदौ अद्वांसंप्रत्ययः स्यहो^{आद्वादेचकोद्यायासम्यकज्ञाने} सधर्मद्योउष्यरसेहोदेव्यधतमस्यपि^{माखड अयिनात्तारजते अंधतमिभिकीव} अतस्त्रिधातवर्गपयंतं^{आश्रितः वस्त्रा} अतस्त्रिधातवर्गपयंतं

पुसमनद्वौपंडितंमन्यागर्वितौ^{निंदा} वसवंधर्माधिज्ञेपनिदेशैर्थावलंबिते^{द्विजनिनानि} अविदुरेप्यवय^{द्विजनिनानि} अविदुरेप्यवय^{आतिषेधारस्य} अविदुरेप्यवय^{देश॥कहणा} अविदुरेप्यवय^{अविषयोविदुरेस्यादाकंते} अविदुरेप्यवय^{चावलंबिते} अविदुरेप्यवय^{निकटे} अविदुरेप्यवय

१०३

क्रियायाः कारो नियमः
कमेदानेन॥ पणव
धोवा॥ शरत॥

भवेद्वयनिबद्धमेवेत्
तविजनेस्त्रियो॥

पदंशोद्धेचवाकोचपदसार्थोपदेशयोः
व्यवसायस्य

याकारादिनामसु धर्मैरहस्युपनिषत्साहचर्ये शरतं पदं व्यवसिति स्थानत्रा

एतत्समाधिर्वस्तु गोप्यदंसेवितेमाने प्रतिष्ठा कृत्ये मास्पदं त्रिष्विधमधरौ स्वाह

महर्चातीक्ष्णकोमलौ महर्षौ न्यापदुनिर्भाषामेदाः स्युर्द्वौ शरदौ प्रत्यग्री प्रतिभौ

विश्विदत्सुप्रगल्भौ शरदौ अथ धाताः व्याप्तो वदन् न्यात्रो धौ काय उन्नतिः पर्याहार वैतेधः

अमार्गि अविषधौ वीवधौ चतौ परिधिर्यस्य तरोः शाखायां सुपर्युक्ते वंधकं व्य तत्त्वंधकां पाहणा॥२

सनंचेतः पीडा धिषानमोधयः स्युः समर्थननी वाकं नियमा अस्माधयः दौघोत्पा लोभउत्पत्तकरना

स्थान समाधि ध्यान मोक्षाक नियमेषु समर्थने इति भसः

नीवाक इति मूल्योत्कर्षार्थ

आत्माकलेवरयत्नेस्वभावेपरत्मानि चित्ते
धृतोवबुद्धौचपरज्यावर्तनेपिचेतिधरणिः॥ ॥

१०४
लिःकाठिन्यतदुयेगु
मूर्तेपरिदये॥२॥

आत्मायत्नो^{शरीर}धतिर्वृद्धिः^{वर्धुनशीलः}स्वभावो^३ब्रह्मवर्ष्यच^२ प्राक्^३द्यातुकमत्तै^३मवर्ष्यका^३द्वाघनाघनाः^३ अ^३ वृत्तंसादवनेघंघनाम
मिमानो^{आदिनाकुलेपञ्च}यादिद^{गुणोद्विगुह}यै^३ज्ञाने^३प्रणयहिंसयोः^३ वृत्तमेव^३मूर्तिगुणे^३त्रिषु^३मूर्तेनिरंतरै^३ इनः^३सूर्ये^३प्रभो
राजा^{चंद्रम}मगांके^३त्त्रिये^३नये^३ वाणि^३नौन^३नैकी^३दृष्ट्यै^३सर्व^३योर्म^३पिवाहिनीं^३ हादिन्यो^३वज्रंतडि
तौ^{वत्सल}वंदायाम^३पिका^३मिनीं^३ त्वदे^३रयोर^३पितनः^३ स^३नो^३धोजिह्वा^३र्कापिच^३ कृत^३विस्तारयो^३र
स्त्री^{वत्सल}वितानं^३त्रिषु^३तुष्टके^३ संदे^३यके^३तन^३क^३त्ये^३के^३ता^३वुपनिमंत्रणं^३ वेद^३स्तत्वं^३पोत^३ब्रह्म^३ब्रह्मा
विप्रः^{उद्यमे}प्रजापतिः^३ उत्सा^३हने^३चहिंसायां^३स्वचने^३चोपिगंधने^३ आते^३चने^३प्रतीवापजवना^३र्यो^३यनार्थकं^३

72

जाताना॥सुवर्णस्यद्रावणंइत्यन्ये॥इगधा
दौदध्यादिभावाप्येतकादिप्रक्षेपणं

१०४

ब्रह्मसिद्धौ व्यातमभितो लेशोपि गन्धः संवाधो गुरुतकटयोर्द्वयोः बाधानिवेधे दुःखे

चैविद्वच्चंद्रिसरावुधौः अपनोताः सूर्यवह्नीचित्रमानैरश्विदिवाकरो भूतात्मानौ

धातुदेहोसर्वनीचोपधमजनों ग्रावाणौ शैलपायाणौ पत्रिणौ शरपक्षिणौ तरुणौ

लौशिवरिणौ शिखिनौ वह्निवह्निणौ प्रतियत्नौ वृभोलिप्ता पद्महावैयसादिनौ द्वौ

सारथिहयारोहौ वाजिनौ श्वेषु पक्षिणः कुलैर्ध्यामिजनो जन्माभ्यो मय्ययहायनाः व

वीचि व्रीहिभेदौः सुश्रुद्गोर्नकीविरोचनाः केशोपिवजनौ विश्वकर्मा केशरशित्पिनौ

नीधारादिः सन्यत्र कुटिलमपि रतिप्रसः विष्वकर्मा सहस्रांशो मुनिभेदे च शत्पिनाः

परमात्माधीः प्रज्ञानं बुद्धिचिह्नयोः प्रसन्नं पुण्यफलयोर्निधनं कुलनाशयोः कंदनरो

दनीं हाने वर्मदेहप्रमाणयोः गृहदेहविदप्रभावाधामान्यं चतुष्यथे संनिवेद्ये च सं

स्यानं लेखनान्विहप्रधानयोः आश्वादनं संपिधानं संपवारणमित्युभे आराधनं साधनं

स्पर्द्धाप्रौतोषणोपि च अधिष्ठानं चक्रपुरप्रभावाधामनेर्धर्षं रत्नं स्वजातिश्रेष्ठं पिवने

सलिलकाननं तलिनं विरलेत्तो कैवाचलिंगास्तथोत्तरं समानाः सत्समैकैः स्युः सौख्येनो

खलं सूचकौ हीनन्यनावनगाह्ये वोगि श्रुतारखिनौ अभिपचौ पशुर्द्धौ भिगस्तव्याय

74

अथयवःस्त्रादिचिह्नं

उद्यानवनमेदेस्यात्
निस्वतोचप्रयोजने॥१॥

चिह्नं

यंजनंलोकनश्मप्रनिष्ठानां वयवैर्ष्यं स्यात्कौलीनंलोकवादेयत्वेपञ्चमिपिपहिणो स्यात्

देवनंयवहारस्यातजिगीवाकी
इयोरपिअदेयुदेवनःप्रोक्तंतिविष्णुः

तंत्रैकुदेवधारणेर

निकम्पा
धानंनिःसराणवनमेदेप्रयोजनं अवकाशोस्थितोस्थानंकीडादावपिदेवनं उद्यानंपौरुषे

उत्पानमद्यमेतंत्रेयोरुभे
युस्तकेरणतेत्रकुद्वते
त्रेस्यातिद्रोतेचौषधो

उपवेशस्यजुहीभावे

तिरस्कारे

स्वतंत्रता

तंत्रेसनिविष्टाहुर्मैपिच व्यसनंप्रतिरोधेचविरुद्धाचरणैपिच मारणोमतसंस्कारेगतौद्र

तमे प्रधानितेदुवानेचश
स्तिमेदेपरिच्छदे प्रतिष्ठा
वांतरहेतावुभयार्थप्रयो

धनउत्पत्तकरणा

सामग्री

पिष्टदुरणा

वैरलैणा

अमानदेणी

व्योपपादानं निवर्त्तनोपकरणं नुव्रज्यासुचसाधनं निर्यातनंवैरश्रुद्धौदानेन्यासार्पणे

अधःपतने

अरबीयादेशेमु

पुष्परणो

रुद्रसखमांशे

महीन

दोषइतिप्रत्येकमन्त्रयः
तत्रमृगायाद्युतमृगमद्यपिच
पानाव्यचउर्वेगप्रसक्तिः

व्यसनंविपदिभंशोदोषेकामजकोपजै पत्तंलिलोमिक्किंजल्केतंन्याद्यंशोयंणिय

उत्सवे

नेत्रादेरुपर

मिलेना

कामजोदोषःइष्टाप्रभ
यत्वात् वाक्यारुख्यदंसि
इयारुख्यकमेयदृषणंचेतित्रिवर्गः

तिथिमेदेहणोपर्ववर्त्तनेत्रकुद्वधनि अकार्यादुहकोपीनैमैथुनंसंगतोरते प्रधानं

कोपजोदोषः॥२॥

मन्त्रमन्त्रादिसंश्लेषेकिंजल्के
नेत्रलोहिद्विद्विष्णुः२